

DELAVSKA ENOTNOST

17. 7. 1976 - ŠT. 28 - L. XXXV. - CENA 3 DIN

GLAVNI UREDNIK: VOJKO ČERNELC
ODGOVORNI UREDNIK: BOJAN SAMARIN

Napočil je čas dopustov Foto: A. Agnič

OB SPREJETJU ZAKONOV O POPISU PREBIVALSTVA IN O NARODNOSTNIH SKUPINAH V AVSTRIJI

Protest slovenskih sindikatov

Na svoji zadnji seji republiški svet ZSS ni mogel ostati nem ob dogodkih v zvezi s slovensko manjšino v sosednji Avstriji. Na pobudo številnih sindikalnih in delovnih organizacij je RS ZSS sprejel naslednjo izjavo:

„Delovni ljudje socialistične samoupravne Jugoslavije in SR Slovenije z veliko ogorčenostjo in z iskrenimi čustvi vnovič izražajo svojo neomajno solidarnost slovenski in hrvaški narodnostni skupnosti v Avstriji v njihovem boju, ki ni le boj za manjšinske pravice, temveč boj za celovito osebo in socialno svobodo človeka in naroda. Delovni ljudje naše domovine zato tembolj prizadeto in odločno protestirajo proti takim dejanjem, kot je sprejetje omenjenih zakonov, saj je vsej demokratični javnosti Evrope popolnoma jasno, da gre za očitno popuščanje in za kompromis z nacionalšovinističnimi silami, ki hudo spominjajo na tiste mračnjaške sile, ki so v ne tako daljni preteklosti počele grozljive zločine nad številnimi narodi in demokratičnimi in naprednimi gibanji naše celine.

Ob tej priložnosti republiški svet Zveze

sindikatov Slovenije izraža prepričanje, da se avstrijski sindikati in vse avstrijsko delavstvo zaveda daljnosežnih posledic tako očitnega zanikanja in krnjenja osnovnih človečanskih pravic Slovencev in Hrvatov v Avstriji, saj je odnos avstrijskega sindikalnega gibanja do urejanja manjšinskega vprašanja neločljiv del odnosa do demokratizacije v Avstriji, ki je temeljni pogoj za obstoj avstrijskega sindikalnega gibanja.

S sprejetjem omenjenih zakonov pa so danes žal ustvarjeni pogoji za še večji pritisk na manjšine v Avstriji, s čimer so resno ogrožene vse tiste vrednote in pridobitve, za katere se danes zavzema delavski razred v svetu.

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je prepričan, da bodo avstrijski vladni in predstavniški organi morali prej ali slej upoštevati že nešteto krat ponovljene konstruktivne predloge predstavnikov slovenske in hrvaške narodnostne skupnosti v Avstriji, ki uživajo podporo ne le pri nas, temveč v številnih demokratičnih in naprednih krogih v sami Avstriji.

SEJA REPUBLIŠKEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

ODGOVOREN ODNOS DO ZASTAVLJENIH NALOG

Ob koncu prejšnjega tedna je bila v Ljubljani razširjena seja republiškega sveta ZSS, ki jo je vodila generalna sekretarka Ivanka Vrhovčak. V središču pozornosti je bila razprava o dokumentih našega družbenega razvoja do 1980. leta. V razpravi je sodeloval tudi podpredsednik IS skupščine SRS Zvone Dragan.

Razprava je prispevala k razčiščenju nekaterih dilem, vendar ni bila „vseobsegajoča“. Razumljivo, saj so sindikati že v dosedanjem dvehletnem oblikovanju planskih dokumentov imeli tvorno vlogo. V prihodnje si bodo dosledno prizadevali, da se bomo vsi vedli odgovorno do izpolnjevanja zastavljenih planskih nalog in ciljev, posebna pozornost pa bo prav gotovo veljala resnični uveljavitvi ustave in zakona o združenem

delu in to tako, da bo delavec postal dejanski nosilec tudi družbenega planiranja.

RS ZSS je sklenil, da bo na jesen sklical konferenco Zveze sindikatov Slovenije. Na njenem dnevnem redu bo politična

ocena javne razprave o osnutku zakona o združenem delu in razprava o nadaljnjih nalogah sindikatov pri uresničevanju ustavne vsebine samoupravljanja v smislu zakona o združenem delu.

Na podlagi 72. člena statutarnega dogovora o organiziranosti in delovanju sindikata in zveze sindikatov v SR Sloveniji je republiški svet Zveze sindikatov Slovenije na seji 9. julija 1976. leta sprejel

SKLEP

o sklicu konference Zveze sindikatov Slovenije

1. Konec septembra ali v začetku oktobra 1976. leta bo konferenca Zveze sindikatov Slovenije. Datum sklica določi predsedstvo republiškega sveta ZSS.
2. Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je na 34. seji, 14. julija 1976 soglašalo, da bo konferenca ZSS 20. septembra 1976.
3. Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije predlaga konferenci tale dnevni red:
 1. Sklepna politična ocena razprave o osnutku zakona o združenem delu;
 2. Nadaljnje naloge sindikatov pri uresničevanju ustavne vsebine samoupravljanja v smislu zakona o združenem delu.
4. Konferenco Zveze sindikatov Slovenije sestavljajo:
 - člani republiškega sveta, predsedstva republiškega sveta, sekretarji republiškega sveta ter predsedniki odborov in komisij republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije;
 - delegacije republiških vodstev Zveze komunistov Slovenije, Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, Zveze socialistične mladine Slovenije in Zveze združenj borcev NOV Slovenije;
 - predsednik in člani predsedstva SR Slovenije;
 - delegacije skupščine SR Slovenije, izvršnega sveta skupščine SR Slovenije in gospodarske zbornice SR Slovenije;
 - člani delegacije republiškega sveta ZSS v republiški konferenci SZDL Slovenije;
 - delegati iz SR Slovenije v svetu Zveze sindikatov Jugoslavije;
 - predsedniki občinskih in medobčinskih (obalno-kraškega, mestnega) svetov Zveze sindikatov Slovenije;
 - sekretarji republiških odborov sindikatov in predsedniki komisij za samoupravljanje republiških odborov sindikatov Slovenije.
5. Republiški svet ZSS predlaga republiškimi vodstvom družbenopolitičnih organizacij, da pošljejo na konferenco ZSS po deset delegatov, skupščina SR Slovenije, izvršni svet skupščine SR Slovenije in gospodarska zbornica SR Slovenije pa po pet delegatov.
6. Republiški svet ZSS predlaga občinskim svetom ZSS, da skličejo najpozneje do 20. septembra 1976. leta problemske konference ZSS občine in da na njih ocenijo javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu. Prav tako predlaga republiškimi odborom sindikatov Slovenije, da se sestanejo do seje konference Zveze sindikatov Slovenije, povzamejo in politično ocenijo javno razpravo ter dosežene in načrtovane spremembe samoupravnih razmer.

Ta sklep velja takoj. Številka: 03-6-2/Gr

Predsednik RS ZSS JANEZ BARBORIČ

ŠELE KONEC ZAČETKA

Sedanje ocene o poteku javne razprave o osnutku zakona o združenem delu v temeljnih samoupravnih okoljih so ugodne. Več kot 300 tisoč delavcev je sodelovalo na izborih, kjer so razpravljali o osnutku zakona in soočali njegove rešitve s svojimi samoupravnimi rešitvami in izkušnjami. Po predvidevanjih sekretariata za spremljanje javne razprave pri RS ZSS bo do konca tega meseca več kot pol milijona delavcev razpravljalo o osnutku zakona. To priča o široki politični akciji, ki so jo organizirali sindikati.

V večini temeljnih organizacij je tekla javna razprava tudi o konkretnih samoupravnih razmerah in v mnogih primerih so se premaknila kolesja razvoja samoupravnih odnosov. Če skušamo povzeti misel, ki je bila izrečena na seji sekretariata, bi morali zapisati, da sicer akcija še ni končana, vendar pa so postavljeni temelji za njeno nadaljevanje. Na tem najširšem referendumu, kot bi lahko poimenovali javno razpravo, so se delavci izrekli za določila zakona o združenem delu, sedaj pa bo treba nje-

govega duha vnesti v življenje in delo slehernega delovnega kolektiva.

Če smo lahko zadovoljni z dosedanjimi rezultati javne razprave med delavci v temeljnih organizacijah združenega dela, od koder je prišlo tudi največ predlogov in dopolnil, pa so rezultati javne razprave v krajevnih skupnostih in temeljnih samoupravnih interesnih skupnostih slabi. Sindikati in organizacije socialistične zveze bodo morali kljub počitniškemu času usmeriti svojo akcijo tudi v ta okolja. Če temu ne bo tako, tudi rezultati ne bodo takšni, kot smo jih pričakovali. Pa ne gre samo za to. Gre za zelo pomembne oblike organiziranja delavcev in delovnih ljudi in za tista mesta, kjer združujejo del svojih interesov in sredstev za njihovo uresničevanje, kjer morajo prav tako zavladati novi odnosi.

Dogovorjeni roki v javni razpravi veljajo. Že ob koncu avgusta bomo morali analizirati rezultate javne razprave na občinskih sindikalnih konferencah in zatem v septembru na republiški konferenci zveze sindikatov.

M. HORVAT

OKROGLA, NEKOLIKO »ZAMEGLJENA« MIZA V VIBA FILMU

Filmski delavci o svojem delu

Osnutek zakona o združenem delu ne opredeljuje samoupravnih pravic delavca v statusu svobodnega umetnika, kadar soustvarja dohodek filmskega podjetja ● Za mnoga nerešena vprašanja ni mogoče pričakovati, da jih bo rešila širša družbena skupnost, ne da bi kolektiv Viba filma tudi sam iskal izhode in predlagal rešitve po poti samoupravnega sporazumevanja ● Kako povezati proizvodnjo, distribucijo, prikazovanje filmov in TV?

STRAN 5

34. SEJA PREDSEDSTVA RS ZSS

Spodbuda izumiteljem

Podpora predlogu za družbeni dogovor — Dober program družbenopolitičnega usposabljanja — Pregled dosedanje razprave

Predsedstvo RS ZSS se je na seji, ki jo je vodil Janez Barborič, ugotovilo, da predlog družbenega dogovora o inovacijah upošteva v glavnem vse pripombe, ki so prišle iz sindikalnih vrst, da je predlog dober in da bo nedvomno prispeval k razvoju izumiteljske in novatorske dejavnosti pri nas.

Mimo tega je predsedstvo obravnavalo tudi program družbenopolitičnega usposabljanja sindikalnih delavcev. Ocenilo je,

da je program dober.

Nato so člani predsedstva razpravljali o nalogah v zvezi z javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu. Po udarili so, dprpriprave in sama konferenca ZSS, ki bo 20. septembra, nikakor ne pomenijo, da smo v Sloveniji že zaključili razpravo v bazi, temveč da gre le za pregled rezultatov dosedanje javne razprave, ki bo — kot je znano — trajala do pozne jeseni.

Več na 2. strani.

KAJ SMO STORILI...

Prvi korak je najtežji

Družbeno planiranje. Izredno zahtevno in odgovorno delo ne glede na to, kakšno obdobje vzamemo v pretres. Praviloma se delo planerjev vleče dlje časa – pri pripravljanju sedanjih planskih dokumentov o razvoju Slovenije do 1980. leta govorimo o delu dveh let – kar na svoj način tudi dokumentira trditev, da je pot do trdneje zastavljenih ciljev vse prej kot lahka.

Po splošni oceni, vsaj kar zadeva sindikalne kroge, je „izdelek“ na taki ravni, da si zasluži polno podporo. Temu v republiškem sindikalnem vrhu, če tako poenostavljeno imenujemo republiški svet ZSS, sploh ne oporekajo, vendar so razprave že nekajkrat navrgle pripombo, ki je nikakor ne moremo imeti za obrobno.

Gre preprosto za to, da smo vedno in vsakokrat pripravljene navdušeno poudarjati, kako je pri nas delavec z uveljavitvijo nove ustave postal dejanski nosilec družbenega planiranja. Pripombe, na katere tokrat opozarjamo, sploh ne oporekajo delavcu njegove ustavne pravice in dolžnosti, pač pa se vprašujejo, koliko je delavec v temeljni organizaciji združenega dela tudi v resnici lahko vzel stvari v svoje roke.

Najprej je seveda res, da prihaja do razkoraka med teorijo in prakso že zato, ker samoupravni položaj delavcev v TOZD pri družbenem planiranju še ni dovolj uveljavljen tudi zaradi tega, ker TOZD kot temeljna oblika združenega dela še ni dobila ustreznega mesta v obvladanju družbenoekonomskih odnosov. Plani TOZD so nemalokrat kompromisni in nekompletni. Skrb vzbujajo tudi dejstva, da so načrtovalci po navadi izpuščali ali le mimogrede upoštevali socialne aspekte planiranja.

Pri oceni realnosti v planiranju največkrat opazimo, da je bilo pretežno delo v rokah strokovnih služb, kar je sicer – s stališča strokovne ravni dokumentov – docela v redu, vendar želja po tehtnosti in utemeljenosti ne more biti obenem tudi izgovor za morebitno prepričanje, kako delavec pravzaprav pri planiranju nima početi kaj več od tega, kakor da namesto pike na i dvigne roko v znak soglasja.

Pomanjkljivosti, na katere smo skušali opozoriti „na ravni TOZD“, so se naposled morale odraziti tudi v republiški planski dokumentaciji. Za tak položaj nikakor ne kaže kriviti planerjev, čeprav jim morda malce večji „občutek“ za družbenopolitično dogajanje ne bi škodil, vendar je le treba upoštevati, da je, kot kaže, zatajila organizacijska priprava tistega dela planiranja, ki mu lahko rečemo razpravljalški. Očitno namreč je, da težko najdemo utemeljeno razlago za velikansko nesorazmerje v času med dvema letoma, kolikor smo pripravljali družbeni plan razvoja do 1980. leta, in nekako desetimi dnevi, kolikor so ga imeli na voljo delavci v TOZD. Kaj so lahko storili v teh nekaj dnevih?

Ne glede na to je bil storjen prelomen korak: čeprav za prvega vedno velja, da nihče nima pravih izkušenj, verjame, da bo prihodnji že precej bolj trden, daljši in vsebinsko bogatejši. Vsi koraki so pač tudi zato, da zmanjšujemo razdaljo med teorijo in prakso.

TIG

S SEJE PREDSEDSTVA RS ZSS

Naše pripombe upoštevane!

Kaj morajo narediti sindikati za razvoj izumiteljstva? – Družbenopolitično izobraževanje čedalje uspešnejše – Priprave na konferenco ZSS

Vida Prinčič, namestnica sekretarja RO sindikata delavcev kovinske industrije, je na 34. seji predsedstva RS ZSS opozorila zlasti na tista določila predloga družbenega dogovora o inovacijah, kateremu bo morala Zveza sindikatov Slovenije kot nosilec naloge posvečati vso pozornost.

Med drugim so slovenski sindikati skupaj z gospodarsko zbornico dolžni pripraviti predlog samoupravnega sporazuma za določanje načinov, kako stimulirati novatorje, hkrati pa so z gospodarsko zbornico tudi zadolženi za spodbujanje povezovalnega dogovora o inovacijah v organizacijah združenega dela.

Predsedstvo je ugotovilo, da so se sindikati aktivno vključili v priprave za omenjeni družbeni dogovor in da so pripombe iz sindikalnih vrst v glavnem upoštevane. Dokončen predlog družbenega dogovora o inovacijah je po splošni oceni dober rezultat prizadevanja vseh družbenih dejavnikov, da ustvarimo osnovne pogoje za razvoj izumiteljstva in novatorstva in da predlog upošteva skupaj z amandmaji pripombe široke razprave, zato ga je predsedstvo podprlo in sklenilo podpisati.

DOBER PROGRAM DRUŽBENOPOLITIČNEGA USPOSABLJANJA

Predsedstvo je nato obravnavalo program centra RS ZSS za družbeno izobraževanje. Direktor centra Zdravko Troha je v uvodu poudaril, da se v sindikalni bazi stopnjujeta tako obseg kot tudi kakovost družbenopolitičnega usposabljanja, ter hkrati pozitivno ocenil vlogo delavskih univerz in klubov samoupravljavcev. Zlasti razveseljivo pa je po sodbi tovariša Trohe, da je prodrla spoznanje o nujnosti družbenopolitičnega

usposabljanja in da so različne težave, ki so spremljale to dejavnost, čedalje manjše.

Med temami, ki jih bodo obravnavali tečajniki (sindikalni poverjeniki, člani izvršilnih odborov osnovnih organizacij sindikata ter delegati v sindikalnih konferencah v OZD), so zlasti spremembe, ki jih prinaša zakon o združenem delu na vseh področjih, družbena samozastita, usmerjeno izobraževanje po delu ter 5. konferenca neuvrščenih v Colombu.

KLJUB KONFERENCI RAZPRAVA DO POZNE JESENI

Kakšne so naloge sindikatov v sklepnem obdobju javne razprave o osnutku zakona o združenem delu? O tem je govorila generalna sekretarka RS ZSS Ivanka Vrhovčak. Poudarila je, da ne gre za nove naloge, temveč zgolj za operativni načrt. Kot je znano, je RS sklical konferenco Zveze sindikatov Slovenije, na kateri naj bi strnili in ocenili rezultate javne razprave ter oblikovali skupne predloge iz SR Slovenije za spremembe in dopolnitve zakona. Hkrati bi sprejeli tudi politične dogovore o nadaljnjih nalogah pri uresničevanju usta-

ve. Po dogovoru v koordinacijski komisiji predsedstva CK ZKS za spremljanje uresničevanja ustave bo konferenca slovenskih sindikatov 20. septembra letos. Poleg sindikalnih delegatov bodo na konferenci sodelovale tudi delegacije drugih republiških vodstev družbenopolitičnih organizacij po frontnem načelu.

Za pripravo te konference pa je potrebno

– urediti vprašanja, pripombe in predloge javne razprave, kar bosta do 31. julija

opravila sekretariat RS ZSS za organizacijo javne razprave in sektor RS ZSS za samoupravljanje ter,

– pripraviti poročilo o uresničevanju načrta o poteku javne razprave. V ta namen morajo občinski sveti ZSS poslati podrobna poročila sekretariatu za

organizacijo javne razprave najpozneje do 25. julija.

Ob tem so na seji predsedstva poudarili, da to nikakor ne pomeni konca javne razprave v bazi. Gre le za pregled rezultatov dosedanje javne razprave, ki bo – kot je znano – trajala do pozne jeseni.

V. Č.

O PLANIH RAZVOJA PROMETA IN IZGUBI NA ŽELEZNICI

Preveč zanašanja na skupnost

Ob koncu minulega tedna se je v koprski INTEREUROPI sestala izvršni odbor RO sindikata delavcev v prometu in zvezah in razpravljal o osnutku družbenega plana razvoja SRS za obdobje 1976–1980, o gospodarski problematiki železniškega gospodarstva, sejo pa je sklenil s povzetkom predlogov, mnenj in stališč delegatov RO prometa in zvez na dvodnevem seminarju marca letos v Radencih in Bledu.

V zvezi s široko javno razpravo v vseh TOZD prometa in zvez v Sloveniji o osnutku družbenega plana razvoja SR Slovenije in konkretnih opredelitvah ciljev v samoupravnih sporazumih SIS prometa in zvez, so člani IO podprli in strnili stališča do teh planov ter menili, da je bil z usklajevanjem teh ciljev storjen velik korak naprej. Lahko bi rekli, da je končno ta dejavnost v teh dokumentih dobila vlogo, ki ji gre v družbi. V prihodnjem obdobju bo potrebno angažirati vse sile, da dogovore tudi dosledno uresničimo.

V nadaljevanju je izvršni odbor obravnaval letošnji izpad

dohodka pri ŽG Ljubljana. Ob informaciji so bile izrečene številne kritike na račun železnice, ki se je pri reševanju problematike preveč zanašala le na rešitve od zunaj, premalo pa se poslužujemo notranjih ukrepov za boljšo organiziranost, za večjo ekonomičnost opravljenih storitev in za zmanjševanje stroškov. Že to, da so po nekaterih podatkih v železniškem gospodarstvu prekoračili samoupravni sporazum o delitvi osebnih dohodkov za 4,6 %, kaže na to, da bi se železnica morala bolj obrniti tudi vase.

Republiški komite za promet in zveze je predlagal sistemske in dolgoročne rešitve za izboljšanje predvsem ekonomskega položaja železnice. Člani so te ukrepe IO podprli, obsodili pa tiste, ki teh rešitev ne akceptirajo, sami pa ne predlagajo ničesar, kar bi vplivalo na zmanjšanje izpada dohodka in izgube na železnici.

F. O.

O planiranju na seji RS ZSS

Dosledno do sebe in drugih

Ob izteku prejšnjega tedna se je sestala na svoji 15. seji republiški svet ZSS. V središču pozornosti je bila razprava o predlogu dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980 in o osnutku družbenega plana razvoja SR Slovenije za isto obdobje. Generalna sekretarka Ivanka Vrhovčak, ki je vodila sejo, je sklenila razpravo z ugotovitvijo, da enotna podpora planskim dokumentom ni naključna niti formalna, temveč je le odraz sindikalne aktivnosti v času nastajanja in sprejema teh dokumentov. Tako stališče je tudi dokaz, da so slovenski delavci začeli uresničevati svoje ustavne pravice in dolžnosti ter so s tem postali nosilci družbenega planiranja.

Po uvodni besedi, ki jo je pripravil Janez Tršan, sekretar RS ZSS za ekonomsko politiko, se je razvnela razprava, v kateri so sodelovali predstavniki posameznih republiških odborov in nekateri delegati. Poudarek je bil na povzetkih razprav in opozoril, ki so prišla „iz baze“, in na predlogih, kaj bi kazalo za zaključnem obdobju – priprave planskih dokumentov še izboljšati, kakor na primer odnos med proizvodnim in izobraževalnim delom združenega dela, natančnejša opredelitev, kako bi se kazalo vesti v tradicionalnih industrijskih središčih s – praviloma – zastarelo industrijo, potem v rudnikih... Precej razprave je bilo tudi o problemih planiranja na področju stanovanjske gradnje in komunalne opremljenosti gradbenih zemljišč ter naselij.

V razpravi se je oglasil tudi podpredsednik IS skupščine

SRS Zvone Dragan, ki je poudaril, da bo večina dela v zvezi s planom opravljena do konca julija. Planerji so imeli pri svojem delu predvsem pred očmi, da moramo v prihodnjem srednjeročnem obdobju spremeniti na bolje dokaj neugoden slovenski odnos med uvozom in izvozom ob sočasnem upoštevanju surovinskega „primankljaja“. V prihodnje bomo vsekakor morali zaostri odgovornost pri vseh investicijah, kar še posebej velja za velike, ki lahko mimogrede porabijo težke milijarde, pozorni pa bomo morali biti tudi pri tako imenovanem „prekripanju kapacitet“, saj jih ne gre ocenjevati zgolj z realnimi izvoznimi možnostmi. Za Slovenijo bi veljalo reči osnovno ugotovitev: od tradicije ne bomo živeli, temveč od naše sposobnosti, kako bomo lahko kvalitetneje proizvajali in bolj racionalno trošili.

Zvone Dragan je še posebej poudaril, da v prihodnje načrtujemo večjo skladnost med produktivnostjo in rastjo realnih osebnih dohodkov. Le-ti so zadnja leta naraščali v Sloveniji komaj opazno (poprečno le za 0,2 % na leto), prihodnja štiri leta pa si moramo prizadevati, da bi dosegali povečevanje vsaj za 3 % na leto.

Sindikati v družbenem planu še posebej podpirajo vse cilje in usmeritve, ki krepe razvoj socialističnih samoupravnih odnosov ob sočasnem zadovoljevanju materialnih in duhovnih potreb, ki naj zagotavljajo razvoj in uveljavitev celovite osebnosti človeka ter stalno izboljševanje življenjskega standarda delavcev in občanov. Podpora prav tako uživajo stabilizacija gospodarskih gibanj, prizadevanja za učinkovitost v gospodarjenju in pa razvijanje kulture dela, zdravih življenjskih navad in delovnih razmer zaposlenih.

Sindikati si bodo v prihodnje prizadevali za dosledno uveljavljanje planskih nalog; tako bodo tudi s svojim delom vplivali na uveljavljanje družbeno koristnega vedenja in zavračanje parcialnih interesov. Več pozornosti bo treba posvetiti dogajanjem v TOZD. Delavci v TOZD še niso dosledno nosilci

družbenega planiranja na vseh ravneh. Prav tako še ni ustrezno zaživelo usklajeno planiranje vseh nosilcev planiranja, ki so med seboj odvisni v proizvodnem procesu. Posebno kritične so razmere v nekaterih SOZD, ki sicer formalno že obstajajo, vsebinske integracije pa je bore malo. V prihodnje bomo v dograjevanju planov morali doseči bistveno večje rezultate pri združevanju dela in sredstev, kar je eden od osnovnih pogojev hitrejšega družbenoekonomskega razvoja Slovenije.

V sindikatih ugotavljajo, da je razvoj samoupravnih odnosov sicer dobil v planih ustrežnejše mesto, vendar z dosežki še ne moremo biti zadovoljni. Večkrat se razvoj samoupravnih odnosov v planih zožuje le na nekatere sestavine, tudi manj pomembne. Delavec mora dobiti dejansko možnost, da bo obvladoval celoto družbene reprodukcije.

Vsi planski dokumenti neposredno ali posredno gradijo družbeni napredek na kvalitativnih dejavnikih razvoja. Sindikati se zavedajo, da je uresničitev ciljev v tesni povezavi z našimi prizadevanji za doslednejšo uveljavitev nagrajevanja po delu in delovnih rezultatih. V zvezi s tem bo treba vsekakor poglobiti vlogo dosedanjih

panožnih sporazumov o razporejanju dohodka in o delitvi osebnih dohodkov ter ekonomsko vlogo TOZD postaviti na trdnejše noge.

RS ZSS podpira usmeritev v družbenem planu za samoupravno izvajanje nalog, na področju družbenih dejavnosti priznava prednost vsemu, kar prispeva k višji produktivnosti dela, socialni varnosti in celovitemu razvoju človekove osebnosti. Gre predvsem za reformo izobraževanja, varstvo otrok, izobraževanje ob delu, osnovno in preventivno zdravstveno varstvo, množične kulturne in telesnokulturne dejavnosti.

Dosedanje naloge, ki so jih sindikati že sprejeli, opredeljujejo tudi nadaljnje obveznosti po sprejetju srednjeročnih družbenih planov. Sindikati bodo začeli tako – najprej pri sebi in potem tudi drugih – da bodo dosledno zahtevali sankcije za vse, ki planskih nalog ne bodo uresničevali, kar naj bi veljalo tudi za tiste, ki so sodelovali pri sprejemanju neustreznih ukrepov in sklepov. Le tako bomo lahko uresničevali svoje dolžnosti, da bo samoupravno družbeno planiranje resnično postalo sredstvo delavcev za uresničevanje njihovih neposrednih interesov.

I. T.

VELENJE

Ustanovna skupščina kluba samoupravljavcev

Iniciativni odbor za ustanovitev kluba samoupravljavcev Velenje je sklenil, da bo ustanovna skupščina 20. julija. Na njej bodo delegatom predložili poročilo o prizadevanjih za ustanovitev kluba ter o njegovem mestu, vlogi in nalogah. Delegati bodo med drugim sprejeli tudi program dela kluba samoupravljavcev in ocenili dosedanje javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu v Šaleški dolini.

Minuli teden je pripravil iniciativni odbor za ustanovitev kluba samoupravljavcev Velenje še zadnje posvetovanje s predstavniki delovnih organizacij z območja občine Velenje, na katerem so govorili o vlogi in mestu kluba ter o predlogu letošnjega delovnega programa.

P. O.

OKROGLA, NEKOLIKO »ZAMEGLJENA« MIŽA V VIBA FILMU

FILMSKI DELAVCI O SVOJEM DELU

Ena izmed okroglih miz ki jih organizirajo zadnje tedne republiški odbori sindikatov v večjih organizacijah združenega dela, je bila tudi okrogla miza v Viba filmu, podjetju za proizvodnjo, uvoz, izvoz in promet s filmi.

Takoj pa je treba povedati, da so tokrat delavci Viba filma že četrty razpravljali o zakonu o združenem delu in o samoupravnih razmerah v lastni delovni organizaciji.

Tokrat so v razpravi sodelovali dr. Vida Lajovic, Metod Lampič, Franc Lampret, Miha Loboda, Milan Ljubič, Miro Poljanjo, Irena Škrjanc, Lado Viler, Milan Bratec in Bogdan Fajon.

V nadnaslovu smo zapisali, da je bila to nekoliko »zamegljena« okrogla miza. Hoteli smo le povedati, da je bilo okrog resnično zamotanih in težkih problemov, ki jih občuti ta kolektiv že dolgo, nemara le še preveč tavanja v »megli«, govorjenje, o tem, da mnogih problemov brez širše družbene skupnosti nikakor ne bo mogoče razrešiti. Premalo je bilo v razpravi filmskih delavcev čutili spoznanja, da je pot, po kateri lahko delavci Viba filma razrešujejo svoje probleme, le pot samoupravnega dogovarjanja in sporazumevanja, samoupravnega povezovanja, združevanja dela, sredstev za proizvodnjo in sredstev za naložbe.

POSPEŠITI UREDITEV USTANOVITELJSTVA VIBA FILMA

Problem, ki kolektiv Viba filma že dolgo tare, je, da je še vedno brez ustanovitelja, brez urejenih ustanoviteljskih razmerij in brez družbenega organa, ki ga imenuje ustanovitelj, kar vse naj bi podjetje Viba film imelo v skladu z določili filmskega zakona. Delovna organizacija, ki je sicer samoupravno dobro organizirana po ocenah, ki jih je bilo mogoče slišati iz pripovedovanja filmskih delavcev, ima tako namesto družbeno verificiranega organa še vedno programski svet, ki so ga postavili v Viba filmu sami, čeprav so v njem tudi poznavalci filma, ki niso zaposleni v podjetju. Kolektiv Viba filma je zelo dolgo iskal ustanovitelja svoje delovne organizacije. Razgovori, ki potekajo od letošnjega februarja, pa so le pripeljali do tega, da je zdaj podjetje Viba film predložilo Kulturni skupnosti Slovenije in Kulturni skupnosti Ljubljane predlog ustanoviteljskega akta, saj naj bi po sporazumu ti dve kulturni skupnosti postali soustanoviteljici podjetja. RO sindikata delavcev kulture naj bi poskušala zdaj le pospešiti dokončno ureditev ustanoviteljstva, da bi se podjetje lahko pravno registriralo. S tem pa poglavje o družbenem vplivu še ni zaključeno. Še vedno obstaja precej nejasnosti o tem, kako zagotoviti resnično širok in kvaliteten družbeni vpliv na proces nastajanja filma, od zasnove programske politike v proizvodnji torej, do vprašanj programske politike v prikazovanju filmov.

NERAZREŠEN SAMOUPRAVNI STATUS SOUSTVARJALNEGA SVOBODNEGA UMETNIKA

Eno od vprašanj, na katerega si iz osnutka zakona o združenem delu delavci Viba filma ne znajo odgovoriti, je – kakšne so samoupravljalske pravice tistega delavca v statusu svobodnega umetnika, ki začasno združuje v delovni organizaciji svoje delo in tako tudi pomaga ustvarjati dohodek podjetja. Posebnost filmske proizvodnje je, da v svojem delovnem procesu zaposluje dve tretjini delavcev za nedoločen čas, tretjina delavcev pa so začasno v delovni proces vključeni delavci s statusom svobodnega umetnika.

Menijo, da je zakonodaja, ki govori o ustvarjanju in delitvi dohodka, zanje pomanjkljiva, saj udeležbo na dohodku za svobodne umetnike ureja zaenkrat le »prastari« zakon o avtorskih pravicah. Na dohodku pa sta tudi sicer udeležena le režiser in scenarist s 5 % od prodaje v tujino, vsi drugi delavci v svobodnem statusu pa ne. Dogovorili so se, naj bi RO sindikata delavcev kulture animiral družbenopolitične organizacije, da bi ta problem razrešili v republiškem filmskem zakonu.

FILMSKI DELAVCI PRISPEVAJO SVOJ DOHODEK K. DRAŽJIM PROJEKTOM IN ZA NAJNUJNEJŠE INVESTICIJE

Razprava v zvezi z udeležbo delavcev na dohodku se pravzaprav hitro konča ob ugotovitvah, da kolektiv iz skromnega dohodka kar naprej participira pri financiranju dražjih filmskih projektov in pri investicijah, ki so nujne zaradi varnosti pri delu. Petdesetletni kolektiv nikakor ne bo sam sposoben večjih adaptacij sedanjih neustreznih delovnih prostorov, nima sredstev za potrebe družbenega standarda, za zaposlitev novih delavcev ob povečanem obsegu dela, za reševanje stanovanjskih problemov itd.

Če so z boljšim planiranjem dela zadnje čase dosegli, da bodo posledelovne naloge enakomerneje razporejene, preprečevali s tem izredno naraščanje nadur in v večji meri

omogočili letni oddih delavcem tudi v poletnih mesecih, pa jim skromni gospodarski rezultati omogočajo poprečne OD le v višini 3600 din.

To poprečje je nizko, saj je večina delavcev visoko kvalificiranih, a v kategoriji nekvalificiranih delavcev zaostajajo za OD na TV za 30 %. (V Viba filmu je najvišji OD 7300 din, najnižji 2600 din).

SREDNJEROČNO NAČRTOVANJE, POGOJI GOSPODARJENJA, DOHODKOVNI ODNOSI

Obseg filmske proizvodnje se je od leta 1974 sicer povečal na tri celovečerne in deset kratkih filmov. To je sedanja letna proizvodnja, za katero pa pravijo, da se njen obseg zdaj oblikuje po inerciji. Novi načrt srednjeročnega razvoja sicer daje prednost množičnim medijem, toda – saj je tudi prejšnji predvidel večji obseg filmske proizvodnje!

Problemi gospodarjenja in ustvarjanja dohodka pa se kopičijo že ob sedanjem obsegu dela. Slovensko jezikovno področje ni tolikšno, da bi se stroški filma povrnili s prikazovanjem v Sloveniji. Po sedanjih merilih prispeva k filmskemu projektu Kulturna skupnost Slovenije 85 % sredstev, delovna skupnost Viba filma pa 15 %. To v primeru, ko stane film 2 milijona 500 tisoč din, se nekako gre, pri filmu, ki stane 7 milijonov (Idealist), pa je delež podjetja kar milijon din. Kulturno-poslovna politika Viba filma zaradi takega stalnega prelivanja sredstev in zaradi praznih skladov nenehno balansira med tem, ali narediti slovenski ali univerzalni film. Lastna odgovornost je velika, saj je, žal, odziv na vsakoletni program Viba filma, ki gre v javno razpravo, tako skromen, da je občutek osamljenosti pri kolektivu Viba filma zelo velik.

Pa vendar je bilo slišati, da je podjetje Viba film od vseh jugoslovanskih filmskih podjetij ustvarilo lani največ lastnih sredstev, seveda pa sto starih milijonov ni veliko za kakršne koli gospodarske načrte. Tudi sicer pogoji gospodarjenja niso ugodni. Uvoz tehničnih sredstev je prepehovan, uvoz filmskega traku za domačo proizvodnjo je obdavčen in ocarinjen, uvoz tujih filmov v Jugoslavijo pa oproščen carine! Tudi glede udeležbe na dohodku od prometa z domačimi filmi menijo, da ni razčiščeno, komu naj gre večji delež: proizvajalcu ali posredniku? Pri izvozu filmov gre danes proizvajalcu res 65 % dohodka, toda ko podjetje pokrije še lastno participacijo pri realizaciji projekta filma, mu ostane največ 30 % dohodka.

O »dohodkovni niti« smo slišali tudi nasprotna mnenja, češ da so v prodaji filmov zunaj Slovenije še velike rezerve, če da je treba dobro stimulirati tistega, ki bo film prodal; boljša prodaja pa pomeni tudi za podjetje Viba film več dohodka in več možnosti za boljše nagajevanje režiserjev, scenaristov pa tudi drugih filmskih delavcev. Seveda pa naj bi v tem smislu tudi oblikovali samoupravni sporazum o medsebojnih dohodkovnih odnosih med proizvajalcem in distributorjem oziroma vsemi izvozniki, tudi TV.

Razprava, ki je pogosto omenjala široko družbeno pomoč, je izzvenela repliko: kolektiv Viba filma mora za mnoga neresena vprašanja tudi sam iskati rešitve in jih ponuditi po poti samoupravnega povezovanja, dogovarjanja in sporazumevanja o skupnih projektih.

ZA DVE STARI MILIJARDI POTREBNIH INVESTICIJ

Ko so nekateri slišali to številko, so dejali, da je nemara tudi to vzrok, da se problem ustanoviteljstva tako počasi rešuje. Strah pred investicijami, ki pa so nujne! Če začnemo pri stavbi, ki jo je potrebno adaptirati: slišali smo pikro pripombo, »moramo res tudi mi čakati, da bo prišla inšpekcija in da bomo morali kot Opera in Narodna galerija, zapreti vrata.« Obnoviti in dopolniti bi morali tehnična sredstva, avtopark propada, ker nimajo garaže itd. Hkrati s takojšnjo adaptacijo sedanje stavbe pa bi morali začeti pripravljati načrte za novo lokacijo delovnih prostorov.

POVEZOVANJE NA PRAVI POTI, LE V ZAMUDI

Področje filma – proizvodnja, distribucija, kinematografi in TV – je v Sloveniji zelo razdrobljeno. Integracije so nujne. Zlasti pa bo treba začeti pospešeno pripravljati ustanovitev temeljne kulturne skupnosti za področje filma.

Za okroglo mizo Viba filma smo slišali spodbudne informacije o sodelovanju s TV, ki postaja intenzivnejše in se od individualnih razgovorov premika k samoupravnemu dogovarjanju med obema delovnimi organizacijama. TV ima boljše tehniko, začeli so govoriti o skupnih projektih. Predlog sporazuma o delovni integraciji je Viba film pripravil že v februarju, žal pa do sprejema tega samoupravnega sporazuma še ni prišlo. Sami pravijo, da so v zaostanku za leto dni, saj je TV prejela zdaj od Kulturne skupnosti Slovenije 45 milijonov novih din za skupne projekte, delavci TV in Viba filma pa ta čas še niso pripravljani na skupno načrtovanje in delo. Zato bo jeseni temu sporazumu potrebno posvetiti vso pozornost in začeti dogovore uresničevati.

SONJA GAŠPERŠIČ
Foto: A. AGNIČ

Metod Lampič: Za sanacijo bi potrebovali dve stari milijardi ...

Bogdan Fajon: Kolektiv Vibe filma mora sam iskati rešitve po samoupravnih poteh ...

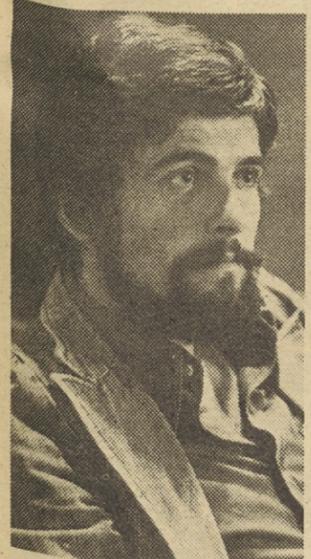

Franc Lampret: S TV smo se začeli pogovarjati o skupnih projektih ...

Dr. Vid Lajovic: Podjetje se ne more registrirati ...

Milan Ljubič: Kakšne so samoupravne pravice delavca v statusu svobodnega umetnika, kadar soustvarja dohodek ...

Miro Poljanjo: Po 30 letih še vedno enaki delovni in življenjski problemi filmskih delavcev ...

»... odločno in vztrajno do konca«

iz albuma sindikalnih delavcev

V julijski pripeki je tudi v Radovljici vse v znamenju dopustov, tako da je predsednik občinskega sindikalnega sveta Marjan Vrabec eden redkih sindikalnih delavcev, ki so ta čas na svojem delovnem mestu. Marjan Vrabec sodi med tiste zagnance, ki med tednom pogosto pa tudi ob sobotah in nedeljah ne poznajo počitka. Dopoldne in popoldne zvečinoma prebije na sindikalnem svetu, proti večeru, prej, kakor pač nanese, pa na številnih sindikalnih in drugih sestankih. Zato ni nič čudnega, če smo ga zmotili med delovnim posvetom na občinskem sindikalnem svetu v Radovljici. To pa je bila le ena izmed številnih njegovih vsakodnevnih obveznosti v zadnjem tednu.

Marjan Vrabec je tak od takrat, ko je pred skoraj dvajsetimi leti prvič stopil v vrste sindikalnih delavcev.

»Kaj naj vam pravzaprav povem ... O mojem poklicnem delu v vodstvu radovljiških sindikatov naj sodijo drugi, zase vem le to, da sem mesto predsednika občinskega sindikalnega sveta prevzel pred dvema letoma z vso

odgovornostjo. Podobno kot moji predhodniki bom tudi sam vztrajal do konca ... To pomeni, da bom vložil v delo vse svoje moči. Tudi v sindikatu se – podobno kot v vsakdanjem življenju – držim načela, da besedičenje ne pripelje daleč. Skoraj po pravilu je za akcijo potreben temeljit dogovor, zdaj toliko bolj kot pred leti, saj je samoupravna praksa potrdila, da je prav akcijsko delovanje vrhuna naše sindikalne aktivnosti. Če se že dogovorimo za akcijo, zakaj bi v nedogled ugibali, kako naj jo uresničimo. V svojem dolgoletnem sindikalnem delu sem prišel do spoznanja, da je odgovornost za izpolnjevanje konkretnih nalog najkrajša pot do cilja, kot so zanesljivo najdaljša pot venomer ponavljajoči se sestanki na isto temo ...«

Marjan Vrabec je vselej kritičen sogovornik. Zadovoljen je, če mu uspe, kar si je zastavil, nestrpen, nezadovoljen in malce oster tedaj, če dogovorjenih sklepov drugi ne uresničujejo. Ne pretirava, tudi ne podcenjuje. Najbolj zadovoljen pa je, ko

se v vodstvu radovljiških sindikatov dogovorijo o usklajenih akcijah in ko akcija obrodi konkretne sadove.

Z očitnim zadovoljstvom je tokrat spregovoril o nekaterih uspehih radovljiških sindikatov. »Po 8. kongresu slovenskih sindikatov tudi pri nas osnovne organizacije vedno bolj krepijo in uveljavljajo delegatska načela odločanja. Tako organizirane osnovne organizacije so v primerjavi s prejšnjim forumskim načinom delovanja pokazale večjo akcijsko sposobnost, predvsem v primerih, ko gre za pomembne odločitve, bodisi v organizacijah združenega dela ali na občinski ravni. Ne bi rad posploševal, vendar danes že ugotavljamo, da postajajo osnovne organizacije sindikata v občini pomemben dejavnik v samoupravnem organiziranju in delovanju našega članstva.«

Tako je razmišljal predsednik radovljiških sindikatov, potem pa še pripomnil:

»V zadnjem času v naši občini ni bilo politične akcije, ki bi bolj razgi-

bala sindikalno članstvo kot javna razprava o osnutku zakona o združenem delu. V večini temeljnih in drugih organizacij združenega dela so z vso politično odgovornostjo in zavzetostjo pripravili kritično oceno dosežanih samoupravnih razmer, pri čemer so marsikje spregovorili tudi o problemih gospodarjenja. Ko zdaj prebiram poročila, me navdaja prijeten občutek, da smo odpravili veliko delo. Moje zadovoljstvo bi bilo popolno, če bi, tako kot v številnih delovnih organizacijah, organizirali javno razpravo o mali ustavi tudi v samoupravnih interesnih skupnostih, med katerimi je bila doslej izjema edino kulturna skupnost.«

V prostem času, ki ga zadnja leta skoraj ne pozna več, se Marjan Vrabec najraje posveča branju knjig. »In da ne pozabim filatelije, ki sem ji zvest že 30 let, pa zbiranja značk ... Če sem kdaj ob sobotah in nedeljah prost, se z družino najraje odločim za izlet kam v okolico.«

I. VIRNIK

Posredujemo odgovor

Nadaljujemo z objavo vprašanj, ki so jih zastavljali razlagalcem osnutka zakona o združenem delu nekateri udeleženci dose- danjih posvetov o osnutku zakona o zdru- ženem delu. Žal odgovori niso avtorizirani, vendar sodimo, da bodo v pomoč pri raz- čiščevanju vprašanj. Bralce, osnovne sindi- kalne organizacije in druge pa vabimo, da nam pošljejo svoja vprašanja o osnutku za- kona ali o posameznih določilih, mi pa si bomo prizadevali poiskati tiste, ki bodo lahko nanje čimbolj celovito odgovarjali.

VPRAŠANJE:

Ali bomo volili delegate v delavski svet hkrati? Če jih bomo – kako zagotoviti kon- tinuiteto dela?

Na vprašanje je odgovoril MITJA ŠVAB, sekretar za politični sistem pri IS skupščine SRS:

To je odvisno od določil o načinu volitev. V praksi se je pokazal kot racionalen sistem volitve polovice delegatov enkrat in druge polovice drugič. Osnutek zakona o združe- nem delu pa se o tem ne izreka.

VPRAŠANJE:

V zakonu ni predviden postopek za ime- novanje delavcev s posebnimi pravicami in dolžnostmi. V praksi se pri tem srečujemo s skrajnostmi, kajti v nekaterih občinah ime- nujejo vodilne delavce brez posebnih soglasij družbenopolitičnih organizacij, v drugih pa dajejo soglasja tripartitne komisije? Kaj storiti?

MITJA ŠVAB: Najprej moram poudariti, da v praksi še vedno ne ločimo razlik pri reelekcijskem postopku. Prvi postopek velja za reelekcijo vodilnih delavcev in ga bo po- trebno uskladiti z določili osnutka zakona o

združenem delu. Drugi postopek pa zadeva reelekcijo poslovnih organov. Za ta postop- ek so pomembni družbeni dogovori o ka- drovski politiki, ki morajo biti usklajeni z re- publiškim dogovorom o kadrovske politiki. Naj povem, da je že v postopku družbeni do- govori, ki bo še posebej urejal odnose pri reelekciji poslovnih organov v organizaci- jah združenega dela. S tem bomo poenotili odnose v naši republiki pri tem zelo po- membem vprašanju.

VPRAŠANJE:

V 349. členu so omenjeni poleg samo- upravnega sporazuma o združitvi dela in sredstev v delovno organizacijo še posebni samoupravni sporazumi, katerih namen pa ni jasno opredeljen. Kaj je s tem mislil zakonodajalec?

Na vprašanje je odgovoril PETER TOŠ, predsednik komisije za družbenopolitični si- stem in samoupravljanje v združenem delu pri predsedstvu CK ZKS:

Zakonsko določilo v drugem odstavku 349. člena osnutka zakona o združenem delu le sledi objektivnim spoznanjem prakse. S samoupravnim sporazumom o združevanju dela in sredstev namreč ne moremo urediti vseh odnosov in zadev, o katerih se delavci v temeljnih organizacijah dogovarjajo, spo- razumevajo. V osnutku zakona o združenem delu pa je očitna težnja, da je samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev temeljni samoupravni sporazum, vendar pa lahko posamezna vprašanja rešujemo še z drugimi samoupravnimi sporazumi, ki pa so sestavni del temeljnega samoupravnega spo- razuma o združevanju dela in sredstev v de- lovno organizacijo.

OKROGLA MIZA V MERCATORJU – TOZD EMBA LJUBLJANA

ZELO BLIZU CILJA

Samoupravni sporazum o trajnem sodelovanju in združevanju dela in sredstev proizvodnih in trgovskih TOZD o ustanovitvi samoupravne poslovne skupnosti Mercator pomeni trenutno vse- bini in duhu zakona o združenem delu najbližjo in najboljšo znano rešitev

Republiški odbor Sindikata delavcev trgovine Slovenije je pred dnevi v sodelovanju s še tremi republiškim odbori (kmetijstva, živilske in tobačne industrije, tekstilne in usnjarske industrije ter kemične industrije) pripravil zanimiv razgovor o oblikah in načinu združevanja dela in sredstev po dohodkovnih odnosih med proiz- vodnjo in trgovino.

Podlaga za razgovor, ki je bil v Mercatorju-TOZD Emba v Ljub- ljani in ga je vodila generalna sekretarka RS ZSS Ivanka Vrhovčak, sta pomenila osnutek zakona o združenem delu in samoupravni sporazum o trajnem sodelovanju in združevanju dela in sredstev proizvodnih in trgovskih TOZD in o ustanovitvi samoupravne po- slovne skupnosti Mercator.

Potem ko je podpredsednik IS skupščine SRS Roman Albreht obrazložil osnovna iz- hodišča „male ustave“ in še zlasti tista med njimi, ki govore o povezovanju med proizvodnjo in trgovino po načelih med- sebojne dohodkovne soodvis- nosti, so predstavniki Merca- torja temeljito pojasnili vsebino omenjenega samoupravnega spo- razuma in še posebej opozorili na probleme, s katerimi so se srečevali pri oblikovanju tega dokumenta in jih po lastnem prepričanju morda niso uspeli razrešiti na najboljši način.

Kasnejša zelo živahna in na trenutke polemična razprava je pokazala, da so se sestavljavci samoupravnega sporazuma temeljito lotili svojega dela in da njihov „izdelek“ pomeni trenutno vsebini in duhu zakona o združenem delu najbližjo in zato najboljšo znano, da ne re- čemo vzorčno rešitev, kako naj po dohodkovnih načelih ureju- jemo odnose med proizvodnjo in trgovino. Tako ni bilo pripomb na določila, ki govore o subjektivnih sporazuma, ciljnih in metodah sodelovanja, plani- ranju, skupnih komercialnih planih, skupnih organih, re- ševanju medsebojnih sporov, pogojih za pristop in izstop iz sporazuma. V načelu tudi ni bilo tehtnejših pripomb k dolo- čilom, ki govore o določanju

skupne prodajne cene, tveganjih iz skupnega poslovanja in o skupnem ostanku dohodka. Konkretna obravnava teh po- glavij sporazuma pa je vendarle opozorila, da ponujene rešitve v bistvu pomenijo poskus, kako za vsako ceno „tipizirati“ možne odnose in razmerja med partnerji. Poslovnega dogajanja pa seveda ni mogoče „razvrstiti po predalčkih“ do tolikšne mere, da bi s sporazumom pred- videni mehanizem lahko deloval v vseh primerih dobro, pravično in objektivno. „Tipiziranih od- nosov ne bo, ampak bodo nuj- no raznovrstni,“ je dejal Roman Albreht. „Zato se je treba naj- prej temeljito pogovoriti o in- strumentih, ki so osnova med- sebojnih odnosov in spora- zumevanja med partnerji.“

Če poskusimo to misel kon- kretizirati, gre v bistvu za to, da morajo biti instrumenti in nor- mativi, o katerih se partnerji iz proizvodnje in iz trgovine med seboj sporazumevajo, takšni, da v normalnih razmerah vsem udeležencem zagotavljajo ustrezni del prihodka z vnaprej določenimi merili glede rizika in z mehanizmom, ki naj bo v osnovi tak, da bo prizadete spodbujal k čim višjemu skupaj ustvarjenemu dohodku. Če gre za blago, katerega cene se pro- sto oblikujejo, je odgovor na ta vprašanja sorazmerno lahek.

Drugače pa je, če gre za blago, ki je pod kontrolo cen. Prav je, če so predvidene možne rešitve solidarnega pokrivanja izgube v prihodu, vendar samo pri tem ne bi smeli ostati. Naloga in dolžnost partnerjev, ki so trenutno dolžni prodajati blago po določenih cenah (za nekatere artikle, med njimi so tudi osnovne življenjske potreb- ščine, bodo take cene seveda še ostale), pa prav gotovo je, da se ne izčrpavajo zgolj s preklada- njem oziroma razdeljevanjem negativnih finančnih učinkov med vse udeležence v reproduk- cijski celoti oziroma proizvod- no-prodajni verigi, ampak mo- rajo storiti več: pokazati in po- vedati morajo, kateri so tisti za- koni in kakšne spremembe v njih bi bile potrebne, da bi se o cenah lahko sporazumevalo združeno delo, namesto da jih še kar naprej določa državna administracija.

Še posebej pa je razprava opozorila na dva problema. Prvi je ta, da je treba v proces pove- zovanja proizvodnje in trgovine na dohodkovnih odnosih eko- nomsko integrirati tudi potroš- niki. Kako to storiti, je vpra- šanje zase. V primeru Merca- torja bo najbrž tako, da bodo ob poslovni skupnosti, ki jo snujejo, ustanovili tudi več po- trošniških skupnosti, ki bi imele nekatere pristojnosti, potroš- niki kot člani teh skupnosti pa še posebej določene bonitete.

In še o drugem problemu – o tehniki delovanja sporazuma. Izkušnje kažejo, da se marsikdaj še tako dobre zamisli ne ures- ničijo ali pa se celo izmalčijo, ker ni bilo storjeno vse, da bi tudi praksa sledila načelnim do- govoram in stališčem. Zato so v razpravi za okroglo mizo še po- sebej poudarili, da „tehnične

JAVNA RAZPRAVA O OSNUTKU ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU V GOZDARSTVU IN LESNI INDUSTRIJI »LESNA« SLOVENJ GRADEC

VELIKO POBUD IN PREDLOGOV

Znova razprava o položaju delavcev v združenem delu ter o pridobivanju in delitvi dohodka – Številne pripombe in predlogi kmetov-kooperantov

V temeljnih organizacijah združenega dela Gozdarstva in lesne industrije „Lesna“ Slovenj Gradec so te dni sklenili prvo fazo javne razprave o osnutku zakona o združenem delu. V temeljnih organizacijah združenega dela – to delovno orga- nizacijo, eno največjih v ob- činah koroške regije, sestavlja 21 temeljnih organizacij zdru- ženega dela – so ocenili sedanji razvoj samoupravnih odnosov in pripravili tudi že prve pred- loge o tem, kako uveljavljati vsebino osnutka zakona o zdru- ženem delu v samoupravni praksi.

Niso pa z javno razpravo po- vsem zadovoljni, predvsem ne zavoljo tega, ker povsod ni bila dovolj poglobljena. Zato bodo, kot so se že dogovorili, znova obravnavali predvsem tista do- ločila iz osnutka zakona o zdru- ženem delu, ki opredeljujejo položaj delavcev v združenem

delu ter o pridobivanju in de- litvi dohodka.

SAMOUPRAVNO ORGANI- ZIRANOST ČIMPREJ IZPO- POLNITI

Med dosedanja razprava o osnutku zakona o združenem delu so v slovenjgraškem Go- zdarstvu in lesni industriji „Lesna“ ocenjevali tudi obsto- ječo samoupravno organizira- nost tako temeljnih organizacij združenega dela kot delovne organizacije. Med drugim so ugotovili, da je treba samo- upravno organiziranost čimprej izpopolniti in da so samo- upravni splošni akti že zastareli in jih je v marsičem prerasla tudi sedanja samoupravna or- ganiziranost. Čimprej bo zato treba te akte uskladiti s samo- upravno organiziranostjo, pri tem pa tudi že upoštevati vse- bino zakona o združenem delu.

V samoupravnih splošnih aktih je treba, skladno z dolo- čili osnutka zakona o združe- nem delu, na novo določiti odnose med temeljnimi organi- zacijami združenega dela ter de- lovno skupnostjo skupnih služb in se dogovoriti za naloge de- lovne skupnosti skupnih služb. Čimprej pa naj bi organizirali interno banko, ki bo morala zasledovati denarni promet temeljnih organizacij združe- nega dela, obenem pa omogo- čiti, da bodo delovni ljudje v temeljnih organizacijah zdru- ženega dela na osnovi sprotnih in kvalitetnih informacij odlo- čali o porabi združenih sred- stev.

PREDLOG: BOLJ PO- UDARITI VLOGO ZBOROV DELAVCEV!

In še nekaj mnenj oziroma dopolnilnih predlogov k osnut- ku zakona o združenem delu iz Gozdarstva in lesne industrije „Lesna“ Slovenj Gradec:

Delavci v „Lesni“ so med drugim menili, da je osnutek zakona preveč poudarjal oseb- no izrekanje s referendumom; verjetno pa bi kazalo ob tem bolj poudariti vlogo zborov de- lavcev. Tudi na ta način bi bila zagotovljena tako javnost kot racionalnost odločanja, možno

pa bi bilo tudi nadaljnje uskla- jevanje stališč.

Med razpravo se je izobliko- valo tudi mnenje, da bi vendarle kazalo delavcem v celoti za- upati vodenje disciplinskih po- stopkov, se pravi brez zunanjih sodelavcev. Z deljenimi mnenji so v „Lesni“ sprejeli tudi pred- log o uvedbi denarne kazni kot ukrepa za kršitev delovnih dol- žnosti. V primeru, da to določilo ostane v zakonu o združenem delu, pa bi bilo treba določiti zgornjo mejo denarne kazni, so menili delavci v javni razpravi.

ŠTEVILNE PRIPOMBE IN PREDLOGI KMETOV KOOPERANTOV

Več pripomb k osnutku za- kona o združenem delu je bilo slišati med javno razpravo v 4 obratih za kooperacijo slovenj- graške „Lesne“. Kmetje so, med drugim, zahtevali, da mo- rajo temeljne organizacije zdru- ženega dela za kooperacijo v prometu blaga med temeljnimi organizacijami združenega dela znotraj Gozdarstva in lesne in- dustrije „Lesna“ Slovenj Gra- dec dosežati enake cene, kot bi jih sicer dosegale pri prodaji proizvodov na tržišču.

V Slovenjem Gradcu pa se zavzemajo za to, da bi morali del dohodka, ki je rezultat dela v izredno ugodnih naravnih raz- merah ali ugodnostih na trgu, deliti po načelih, ki veljajo za delitve dohodka in ga deloma uporabiti tudi za razširitev ma- terialne osnove dela njihovih kmetijskih gospodarstev, ne pa ga uporabiti za razširitev ma- terialne osnove dela kot družbeni dohodek.

Delavci in kmetje v temeljnih organizacijah združenega dela za kooperacijo pa tudi predla- gajo, da bi morali v zakonu o združenem delu bolj podrobno opredeliti medsebojna razmerja o pravicah odločanja o delitvi dohodka pa tudi druga razmerja med delavci in kmeti. Zaposleni v obratih za kooperacijo tudi menijo, da se njihov dohodek in dohodek kmetov stapljata in da ga realno ni mogoče ločevati. Zaradi številnosti kmetov pa bodo delavci pri delitvi do- hodka v podrejenem položaju.

A. N.

— Kaže, da ima tovariš administrator danes nekoliko neprijetne delovne sanje

I. Antič

Bolj odgovorno v delitvi dohodka

Gibanje osebnih dohodkov v prvem polletju 1976

Komisija za presojo skladnosti samoupravnih sporazumov SR Slovenije je 8. julija obravnavala oceno delovanja samoupravnih sporazumov v letu 1975 in njihovo usklajevanje s tekočo ekonomsko politiko. Gradivo, ki priporoča skupnim komisijam samoupravnih sporazumov, kaj naj upoštevajo pri usklajevanju samoupravnih sporazumov s tekočo ekonomsko politiko, je že bilo posredovano skupnim komisijam; da bi čimprej seznanili udeležence sporazumevanja s priporočili komisije, objavljamo gradivo tudi v našem časniku.

Na podlagi podatkov, ki so nam na voljo za leto 1975, in podatkov za prve štiri oziroma pet mesecev letošnjega leta že lahko ocenimo gibanja gospodarske aktivnosti, doseganje predloženih ciljev tekoče ekonomske politike in s tem v zvezi tudi delovanje samoupravnih sporazumov dejavnosti o razporejanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov. Na osnovi tega je komisija za presojo dolžna kritično oceniti delovanje samoupravnih sporazumov dejavnosti. Osnovna naloga komisije je, da upravnih sporazumov predvsem stališča, ki bodo vplivala na večjo doslednost pri uresničevanju dveh osnovnih ciljev panožnih samoupravnih sporazumov:

- večjo usklajenost v osebnih dohodkih oziroma, da bo približno enako delo imelo tudi enako plačilo;
- doseganje večje reproduktivne sposobnosti udeležencev samoupravnih sporazumov.

Ni treba ponavljati, da lani nismo dosegli predvidenega gibanja osebnih dohodkov glede na povečanje dohodka in da so v tej primerjavi sicer previsoki osebni dohodki omogočili le ohranitev njihove realne vrednosti. Ko proučujemo minule rezultate in ko se odločamo za konkretna delitvena razmerja v tekočem letu, se zastavlja vprašanje, kako zagotoviti vsem družbeno dogovorjenim normam oziroma kako ravnati, če so razmere take, da ni mogoče hkrati upoštevati glavnih kazalcev tekoče družbeno-ekonomske politike. V minulem letu smo dali prednost ohranitvi realnih osebnih dohodkov in ne resolucijskemu razmerju delitve družbenega proizvoda. Da je do tega prišlo, je pripomogla predvsem nadpovprečna rast pogodbenih obveznosti, skupne porabe organizacij združenega dela in cen življenjskih potrebščin. Zaradi takih gibanj so se, denimo, sredstva za reprodukcijo v industriji kot najmočnejšem gospodarskem področju povečala le za 6,3 % in so med njimi sredstva poslovnega sklada celo za 15,6 % nižja. Stanje v celotnem gospodarstvu je nekoliko boljše, saj je bilo povečanje sredstev za akumulacijo 12-odstotno, vendar ta sredstva v celoti niso na voljo za nove naložbe, ker se vstevajo vsa posojila, plasmaji za izgradnjo železniškega omrežja, cest in energetike, deloma pa tudi trajna obratna sredstva glede na zakon o zagotovitvi trajnih obratnih sredstev organizacij združenega dela. Če ob tem upoštevamo, da organizacije združenega dela predvidevajo nižje povečanje dohodka kot v minulem letu, kaže, da letos še težje kot lani računamo na nižji porast osebnih dohodkov kot družbenega proizvoda.

Ko ocenjujemo delovanje samoupravnih sporazumov dejavnosti, ne moremo delati zaključkov le iz globalnih ocen (povprečnih ocen vseh dejavnosti sporazumevanja), temveč je nujno, da se pogovarjamo o posameznih dejavnostih oziroma posameznikih, kajti ohranitev realnih osebnih dohodkov ni v vsakem primeru dovolj tehten razlog za kršitev resolucijskega določila o dinamiki osebnih dohodkov glede na povečanje dohodka; tudi zaradi tega ne, ker bi tako razumevanje onemogočalo uresničevanje že navedenih ciljev.

Na podlagi podatkov za obdobje prvih petih mesecev letos v primerjavi z letom 1975 sledi, da so se osebni dohodki na zaposlenega povišali za 12 % v gospodarstvu in v družbenih dejavnostih za 8 %. V primerjavi prvih petih mesecev letošnjega leta z enakim lanskim obdobjem, pa so osebni dohodki v gospodarstvu za 20 % višji na zaposlenega, v družbenih dejavnostih pa za 22 %. V obeh primerjavah izkazujejo življenjski stroški nižji porast kot osebni dohodki, produktivnost dela pa je šele po podatkih za mesec maj dosegla indeks 100. Čeprav ne razpolagamo s podatkom o doseženem dohodku, lahko na podlagi navedenih kazalcev ocenjujemo, da moramo pred izdelavo periodičnih obračunov za prvo polletje letos doseči večjo opreznost in odgovornost v delitvi dohodka.

Zavoljo tega komisija predlaga:

1. Za letošnje uveljavljanje resolucijskih določil in družbenega dogovora je pomembno, da moramo letošnja razmerja doseči v globalu — v poprečju dejavnosti samoupravnega sporazuma, ne pa da jih mora za vsako ceno spoštovati vsak udeleženec. To pomeni, da se morajo podpisniki istega samoupravnega sporazuma dogovoriti o notranjih razmerjih razporejanja dohodka.

2. Naloga skupnih komisij udeležencev samoupravnih sporazumov je, da predvsem na osnovi analize samoupravnega sporazuma in predvidenega dohodka vplivajo med letom na usmerjanje delitve pri udeležencih samoupravnih sporazumov; če je potrebno, naj skupne komisije izdajo ustrezna dopolnilna navodila za izračun dogovorjenih sredstev za osebne dohodke ob periodičnih obračunih v letu 1976.

3. V poprečju gospodarstva in družbenih dejavnostih znaša v letu 1975 odstotek razporejenih sredstev za osebne dohodke v primerjavi z dogovorjenimi 94,6 %. Ker se razlike med dejavnostmi bistveno razlikujejo od tega poprečja (30 samoupravnih sporazumov je na ravni približno 90 %), je potrebno ponovno preveriti model samoupravnega sporazuma ter spremljati njegovo delovanje. To še zlasti velja za tiste dejavnosti sporazumevanja, ki imajo osebne dohodke nad poprečjem gospodarstva ali družbenih dejavnosti in so lani namenile za osebne dohodke relativno več kot 90 % stopnje rasti bruto dohodka in ob letošnjem povečanju osebnih dohodkov ne morejo dokazati ustreznega povišanja produktivnosti ter povečanja dohodka. Pri tem ni mišljeno, da morajo biti osebni dohodki posameznih dejavnosti na poprečju gospodarstva ali družbenih dejavnosti, saj se morajo razlikovati tudi glede na različne delovne razmere in družbenega vrednotenja dela določene dejavnosti.

4. Kljub temu pa ugotavljamo, da komisija za presojo, ko je dajala mnenja na nove samoupravne sporazume, ni razpolagala z dovolj objektivnimi podatki, saj gotovo ne bi dala pozitivnega mnenja k samoupravnim sporazumom, ki za več kot 40 % povečujejo dogovorjena sredstva za osebne dohodke na zaposlenega po vkalkuliranih delovnih urah. Po podatkih za leto 1975 pa je takih samoupravnih sporazumov kar 10 (6 v gospodarstvu in 4 v družbenih dejavnostih). Če smatramo največ 30 % za še sprejemljivo stopnjo povečanja dogovorjenih sredstev za osebne dohodke po novih samoupravnih sporazumih, ugotovimo, da je 11 samoupravnih sporazumov, ki izkazujejo med 30 in 35 %, 13 samoupravnih sporazumov med 35 in 40 % in že omenjenih 10 samoupravnih sporazumov z več kot 40-odstot-

nim zvišanjem (vir službe družbenega knjigovodstva — pregled učinkovanja samoupravnih sporazumov za leto 1975).

5. Povečanje osebnih dohodkov, iz kateregakoli razloga (denimo zavoljo razlike med dogovorjenimi in razporejenimi osebnimi dohodki za leto 1975, zaradi povišanja indeksa cen življenjskih potrebščin v letošnjem letu ali prenosa razlike cen iz minulega leta itd.) je odvisno od razpoložljivega dohodka; to velja tudi za družbene dejavnosti, kajti anticipirana poraba ni dovoljena.

6. Skladno z republiškim družbenim dogovorom o razporejanju dohodka za leto 1976 ocenjujemo 6,5 % kot sprejemljivo doseženo povišanje osebnih dohodkov zaradi vpliva cen, ki so bile v decembru 1975 za približno 6,5 % višje kot v poprečju leta 1975. Do tega povišanja bi bili upravičeni predvsem tisti udeleženci samoupravnih sporazumov, ki v letu 1975 niso povišali osebnih dohodkov na zaposlenega za celoten indeks življenjskih stroškov (26,5 %). Udeleženci, ki so lani z nadpovprečno ravniyo osebnih dohodkov uspeli povišati osebne dohodke za celoten indeks porasta življenjskih stroškov in so tako osebne dohodke bolj povišali kot bruto dohodek, niso upravičeni do 6,5-odstotnega povišanja, saj so ga že realizirali.

7. Komisija za presojo bo ponovno obravnavala delovanje samoupravnih sporazumov, ko bodo znani podatki iz periodičnih obračunov za leto 1976 in ko bodo skupne komisije posredovale oceno delovanja samoupravnih sporazumov ter problematiko usklajevanja s tekočo ekonomsko politiko. Če bodo gibanja družbenega proizvoda, osebnih dohodkov, akumulacije, realnih osebnih dohodkov in produktivnosti po posameznih samoupravnih sporazumih bistveno v nasprotju s sprejeto tekočo ekonomsko politiko in še zlasti, če ne bo dosežena večja usklajenost v osebnih dohodkih med dejavnostmi, bo obravnavala vsako problematično dejavnost posebej in predlagala postopek usklajevanja. Če udeleženci ne bodo upoštevali usklajevalnih predlogov, bodo podatki o odstopanjih javno objavljeni.

V obravnavi usklajevanja samoupravnih sporazumov s tekočo ekonomsko politiko so delegati v komisiji opozorili, da postaja delo skupnih komisij težje in odgovornejše. V kolikšni meri skupne komisije uspejo, pa je odvisno od pripravljenosti udeležencev samoupravnih sporazumov, da upoštevajo priporočila in navodila skupnih komisij.

Poudarjeno je bilo, da so za spoštovanje sprejetih dokumentov odgovorne le skupne komisije posameznih sporazumov dejavnosti, vse premalo pa samoupravni organi in družbenopolitične organizacije v organizacijah združenega dela, v samoupravnih interesnih skupnostih in drugi družbeni dejavniki. Sprejet je bil sklep, da bodo skupne komisije vsa gradiva in priporočila naslavljale ne le na delegate zbora udeležencev sporazuma dejavnosti, temveč tudi na delavske svete organizacij združenega dela. Obenem s poglobljanjem funkcije skupnih komisij dobiva tudi novo vsebino delo komisije za presojo; svoje delovanje mora v bodoče usmeriti v usklajevanje in razčiščevanje problemov, ki nastajajo pri uveljavljanju samoupravnih sporazumov.

MNENJA IN STALIŠČA

PREVETRITEV SPORAZUMOV

Posvetovanja z udeleženci samoupravnih sporazumov, ki so jih organizirali republiški odbori sindikatov in skupne komisije samoupravnih sporazumov, so bližajo koncu. Čeprav se problematika med podpisniki posameznih samoupravnih sporazumov razlikuje, ugotavljamo, da gre v mnogočem za vsebinsko enake probleme. V tem sestavku pa posredujemo ocene delovanja in problematike uveljavljanja samoupravnih sporazumov prometnih dejavnosti: cestni promet, pretovorno skladiščna dejavnost, zračni promet, letalska dejavnost, pomorski promet in luška dejavnost.

OCENA MODELOV RAZPOREJANJA DOHODKA

Večina samoupravnih sporazumov gospodarskih dejavnosti določa razporejanje dohodka na del sredstev za osebne dohodke in na del za akumulacijo v odvisnosti od doseganja, preseganja in nedoseganja v samoupravnem sporazumu količinsko opredeljenega tako imenovanega normalnega — lahko bi rekli tudi planiranega — poslovnega uspeha. Kot kazalci poslovnega uspeha večinoma služijo dohodek na zaposlenega ali na pogojno nekvificiranega delavca, poprečno angažirana poslovna sredstva na zaposlenega ali akumulacija na poprečno angažirana poslovna sredstva in podobni. Podpisniki sporazumov, ki dosegajo dogovorjene količine, imajo pravico tudi do dogovorjene višine osebnega dohodka na zaposlenega ali na pogojno nekvificiranega delavca.

Udeleženci samoupravnih sporazumov ugotavljajo, da tako opredeljeni normalni poslovni uspeh ne ustreza njihovim razmeram, ta ocena je pogostejša tam, kjer je veliko podpisnikov samoupravnega sporazuma ali kjer se pogoji ustvarjanja dohodka med podpisniki bistveno razlikujejo. Ker ta ocena odneva v javnosti in jo mnogi v glavnem pripisujejo „krivdi“ panožnih samoupravnih sporazumov, smo morali na posvetovanjih kritiko modelov razporejanja dohodka osvetliti z več aspektov.

Najprej: udeleženci samoupravnega sporazumevanja so delavci temeljnih organizacij združenega dela. To stališče sindikatov oziroma

vseh družbenih dejavnikov v dograjevanju samoupravnega sporazumevanja je bilo v letu 1975 izvedeno formalno, dejansko pa še ni tako. Ko so v letu 1975 udeleženci posameznih samoupravnih sporazumov snovali svoj samoupravni sporazum, so z redkimi izjemami razpolagali le s podatki za organizacije združenega dela. Šele zaključni račun za leto 1975 je pravzaprav prvi finančni dokument, ki v celotni dohodek in dohodek prikazuje na ravni temeljne organizacije združenega dela. Skupne komisije samoupravnih sporazumov imajo tako sedaj možnost in dolžnost, da preverijo kvantifikacije kazalcev normalnega poslovnega uspeha glede na razlike med temeljnimi organizacijami združenega dela in da po potrebi predlagajo ustrezne spremembe.

In potem: panožni samoupravni sporazumi ne razrešujejo vplivov različnih pogojev ustvarjanja dohodka na višino dohodka. Njihova funkcija je, da ob vsakokratnem knjigovodsko ugotovljenem dohodku zagotavljajo tako razporeditev dohodka, ki predpostavlja hitrejšo rast sredstev za razširitev materialne osnove združenega dela kot sredstev za osebne dohodke. Ker smo pri razčiščevanju pogojev ustvarjanja dohodka — če upoštevamo osnutek zakona o združenem delu — šele na skromnem začetku, ne preseneča, da imajo nekateri podpisniki istega samoupravnega sporazuma možnost nameniti tudi za 20 % več sredstev za osebne dohodke, kot sami sodijo, da je umestno, medtem ko drugim podpisnikom kazalci poslovne uspešnosti komaj zagotavljajo dosežene ravni osebnih dohodkov. Tega problema podpisniki ne morejo razrešiti s panožnimi samoupravnimi sporazumi oziroma z bolj ali manj popustljivim modelom razporejanja dohodka, temveč z analizo in z uveljavljanjem celovitosti ekonomskih odnosov in dohodka v temeljni organizaciji združenega dela. V tem smislu imajo panožni samoupravni sporazumi pomembno vlogo, saj kvantitativno izražajo nerazčiščene pogoje ustvarjanja dohodka in zaradi usklajevanja osebnih dohodkov po načelu „za približno enako delo enako plačilo“ terjajo raziskavo dohodkovnih odnosov.

Tako smo lahko na posvetovanjih ugotovili: povsod tam, kjer temeljne organizacije združenega dela niso ekonomsko in samoupravno zaokrožene celote, dogovorjena sredstva za osebne dohodke po merilih panožnega samoupravnega sporazuma ne izražajo dejanskega (bolj opisanega kot pa v dohodku izražene) poslovnega rezultata. Denimo: ne moremo govoriti o temeljni organizaciji združenega dela, če niti interna cena njene proizvodnje ali storitve ne zadošča za enostavno reprodukcijo ipd.

Marsikje se za solidarnostnim prelivanjem dohodka med temeljnimi organizacijami združenega dela v delovni organizaciji v bistvu skriva pravica do dohodka iz minulega dela, kar je predvsem posledica nerazčiščenih dohodkovnih odnosov ob skupnih investicijah v preteklosti. Naloga samoupravnega sporazuma o združevanju temeljnih organizacij v delovno organizacijo je, da na podlagi analize razmer v minulih letih ugotovi prednosti ali neprednosti položaj posameznih temeljnih organizacij združenega dela glede možnosti pridobivanja dohodka in da ne le na osnovi solidarnosti, temveč tudi zavoljo pravic iz minulega dela določi „prelivanje“ dohodka in politiko razširjane reprodukcije. Gre namreč za to, da usklajevanje osebnih dohodkov med temeljnimi organizacijami ne temelji le na socialnih in solidarnostnih osnovah, kar ima pogosto prizov tega, da ena temeljna organizacija drugi nekaj daje, temveč da gre za čiste ekonomske odnose pri ustvarjanju skupnega proizvoda ali storitve.

Dokler ne bomo s samoupravnimi sporazumi o združevanju temeljnih organizacij v delovno organizacijo razčistili vsaj tistih razlik v pogojih ustvarjanja dohodka, na katere lahko vplivajo temeljne organizacije združenega dela oziroma, ki so nastale na podlagi njihovega minulega poslovanja, bo model panožnega samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka še vedno za nekatere krivičen, za druge pa preohlapen.

(NADALJEVANJE PRIHODNJIČ)
MAJDA BUDA

Boj za socialistični koncept kulture

Vostva in članstvo ZK pa tudi drugi kažejo dokaj veliko zanimanja za letošnji teden Komunist, ki je posvečen človeku, delu in kulturi ter postaja že tradicionalen. To je ena izmed prvih ugotovitev za začetek akcije, ki je v osmih obči-

so, da imajo predvsem poklicni ansambli premalo razumevanja za to. Prepad med kulturo in množicami premošča danes narodno zabavna glasba, različna plaža, šund in kič na vseh kulturnih področjih. V množicah se počasi prebujajo interesi in

na Komunist, pa so ocenili, da je bilo po pismu tovariša Tita in vseh kongresih marsikaj storjenega za kulturo, vendar – glede na možnosti, ki jih dajejo sprejeti dokumenti – še vedno premalo. Ugotovili so, da je prav teden Komunista pospešil ali marsikje sploh začel razpravo o problemih kulture.

Po drugi strani pa so komunisti v tržiški občini ugotovili, da je želja in programov na področju kulture veliko, denarja pa premalo. Zato naj bodo programi kulturne dejavnosti bolj realni; določene pa je potrebno opredeliti, kdo mora kaj storiti in kdo je odgovoren za uresničitev posameznih nalog. Predvsem pa bodo morali o položaju kulture bolj pogosto razpravljati delovni ljudje in njihove delegacije.

V Postojni so v pogovoru z umetniki iz notranjske regije ugotovili, da moramo kulturo pojmovati zelo široko in da je ena sama. Nevzdržno in nesprejemljivo je, da bi jo delili na tako imenovano elitno in delavsko. Tudi ni res, da umetnik ni poklican in da ne more ničesar storiti za večjo povezavo med kulturo in množicami, ki je bila sicer najtesnejša med NOB. Ni dvoma, da pripada kultura tistemu, ki ustvarja sredstva tudi zanj – torej delavcu, pri tem pa je bistveno, kako graditi most med njima. Eden od udeležencev tega pogovora – pisatelj Matevž Hace, avtor „Komisarjevskih zapiskov“, pa je pribil, da je „slovenska kritika pristranska in jalova.“

Drugi pogovor oziroma javno tribuno v Postojni pa je vodil podpredsednik Skupščine SR Slovenije in pisatelj Beno Zupan-

čič, ki je poudaril, da se kulturna politika začne tam, kjer ljudje delajo in živijo. V zvezi s tem so naloge ZK, predvsem njenih osnovnih organizacij, izredno velike. Naš cilj je kulturno življenje človeka, je dejal B. Zupančič, skozi to pa je treba gledati na funkcijo kulturnih ustanov, ki so sicer nujne in potrebne, vendar naj bodo čim bolj obrnjene k delovnemu človeku. Glede kulturnih skupnosti je Beno Zupančič dejal, da so šele „novorojenčki“, vendar ima oblikovanje kulturne politike v teh skupnostih zelo veliko prihodnost. Razumljivo je, da jim celotne skrbi za to ni mogoče prepustiti, pač pa mora biti to predvsem naloga ZK, njenih osnovnih organizacij.

V okviru tedna Komunist je na javni tribuni v Radovljici sodeloval pisatelj in akademik Vladimir Pavšič-Matej Bor, ki je rekel, naj služi umetnost velikemu idealu socialističnega humanizma, ki ga skušamo uveljaviti in uresničiti. Drugi udeleženec tribune, pisatelj Tone Svetina – avtor „Ukane“ – pa je menil, da je kultura pot k nesmrtnosti človeške misli in da je kultura pri nas po eni strani še vedno preveč zapostavljena, po drugi pa elitistična.

Podobnih tribun, pogovorov, sestankov, manifestacij je bilo v občinah, kjer se je že začel teden Komunist, še več, in sicer vse od osnovnih organizacij ZK v delovnih organizacijah ali temeljnih organizacijah do krajevnih skupnosti in občin. Sklepnih poročil za zdaj še ni, vendar pa vseeno lahko rečemo, da so bili programi uresničeni v zadovoljivem obsegu ter da so z njimi doseženi cilji, zapisani v splošnem programu akcije, ki ga je na majski seji sprejel izvršni komitej predsedstva CK ZK Slovenije. Res pa je tudi, da mora biti ta akcija, ki naj bi pustila trajnejše sledove, poslej bolj frontana in delovna ter manj manifestativna.

MARJAN KUNEJ

REKLAMO

STANE DOLANC, sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ, na seji predsedstva CK ZKJ:

Dandanes postaja vedno bolj očitno, da boj za mir, varnost, sodelovanje in družbeni napredek ni in ne more biti stvar, ki zadeva samo komunistične partije, niti le-te niso edine nosilke tega boja. Ta boj je izraz interesov in potreb delavskega razreda in vseh delovnih ljudi in narodov naše celine, zato je nujno, da si najširše napredne in demokratične sile iz dneva v dan prizadevajo za uresničitev teh ciljev. Razumljivo je zatorej, da številne komunistične partije vedno bolj razodevajo potreben realizem in ustvarjalen odnos do poti in metod tega boja, katerih skupni imenovalec je približevanje potrebam nacionalne politične stvarnosti in omejenim ciljem miru, varnosti in razvoja. Na konferenci komunističnih partij Evrope se je to izrazito pokazalo pri mnogih partijah zlasti še, kar zadeva politiko in prakso nekaterih komunističnih partij, ki se bojujejo za socializem v pogojih kapitalističnega sistema in blokavske razdeljenosti celine. Smisel opredelitve teh partij je, da progresivnih

družbenih sprememb in socializma ni mogoče uresničevati brez povezanosti, enakopravnega sodelovanja in skupnega boja z vsemi tistimi političnimi silami, ki vplivajo na delavski razred in druge plasti prebivalstva in ki se lahko zberejo okrog delavskega razreda, izražajoč njegove politične interese.

Komunist za DE

nah gorenjske in notranjske regije trajala od sredine maja pa vse doslej in ki se žez poletje seli med brigadirje – udeležence petih mladinskih delovnih akcij v republiki, medtem ko bo takoj na jesen zaživela še v preostalih 52 občinah ter na obeh univerzah, ljubljanski in mariborski.

Član izvršnega komiteja predsedstva CK ZK Slovenije in predsednik delovne skupine za spremljanje tedna Komunist pri izvršnem komiteju Franc Šali ob tej akciji poudarja, da je boj za socialistični samoupravni koncept kulture hkrati boj za ustavni koncept združenega dela, za dohodkovne odnose, za svobodno asociacijo proizvajalcev. Tako sta socialistično samoupravno združeno delo in socialistična samoupravna kultura nerazdružljivi enoti, druga drugi pogoj, možnosti, ki jih lahko uresničujemo le hkrati.

V kratkem mozaičnem pregledu akcije se najprej pomudimo na delavskih Jesenicah, kjer se je teden Komunist začel. Tu je bila zanimiva že prva javna tribuna, katere udeleženci so se soočili z vlogo kulture v razvoju družbe in z vprašanjem angažirane umetnosti, ugotovili

potrebe po resničnih kulturnih vrednotah in ker ljudje niso mogli slediti različnim elitistom, so se oprijeli tega, kar jim je bilo najbliže in najbolj dostopno – naivstvo, kič, plaža. Razpravljajci so tudi opozorili na nevzdržne razmere, ko je programska politika – in sicer v naših ustavnih razmerah, ko mora kultura postati sestavina vsakodnevnega življenja delovnih ljudi, njihova splošna potreba, ne pa privilegij maloštevilnih – prepuščena posameznikom.

V okviru tedna Komunist se je v Železarni Jesenice sestal tudi aktiv komunistov, ki delujejo na kulturnem področju, na katerem so bili še predstavniki družbenopolitičnih organizacij železarne. Ko so razpravljali o vplivu delavcev na kulturno politiko in programe, so poudarili, da se bodo morali predvsem sindikati zavzemati, da dobi kultura oziroma zadovoljevanje kulturnih potreb delavcev ustrezno mesto v letnih in razvojnih družbenih načrtih železarne pa tudi v akcijskih programih družbenopolitičnih organizacij. Na razširjenem sestanku aktiva komunistov – kulturnih delavcev, ki je bil ob koncu ted-

Podpis sporazumov enajsterice

V Velenju so 12. julija 1976 pooblašeni predstavniki 11 delovnih organizacij podpisali samoupravni sporazum o združitvi v sestavljeno organizacijo združenega dela Go-

renje. Sporazum so podpisale delovne organizacije Gorenje, tovarna gospodinjstva opreme Velenje; Sever, tovarna električnih strojev in agregatov Subotica; Gorenje-Muta, to-

varna poljedelskega orodja, kmetijskih strojev in livarskih izdelkov Muta ob Dravi; Gorenje-Lesna, lesna industrija Soštanj; Gorenje-Fecro, tovarna kovinskih izdelkov Slovenj Gradec; Gorenje-Elrad, tovarna elektromike, elektromehanike, anten in kablov Gornja Radgona; Industrijsko podjetje Metalplast Ruše; Industrija in motna železnica Lendava, tovarna termičnih naprav Sombor; Gorenje-Petar Drapšin, industrija pohištva Kikinda; Gorenje-Mural, tovarna aluminijevskih radiatorjev in livarna Mursko Središče.

Sporazum so podpisali predstavniki delovnih organizacij v imenu 14 tisoč delavcev, ki so se na zborih delavcev odločili, da z združitvijo dela in sredstev v sestavljeno organizacijo združenega dela zagotovijo uspešen gospodarski in samoupravni razvoj, močnejše medsebojno sodelovanje in popolnejše samoupravno usklajevanje skupnih interesov.

Poleg sporazuma o združitvi so podpisali tudi samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih delavcev delovne skupnosti skupnih služb sestavljene organizacije in delavcev TOZD v sestavi delovnih organizacij ter delavcev enovitih delovnih organizacij, združenih v Gorenje SOZD, o. sub. o., Velenje.

Kot tretji samoupravni akt pa so pooblašeni predstavniki 11 delovnih organizacij podpisali samoupravni sporazum o osnovah družbenoekonomskega razvoja za obdobje 1976–1980. H. JERČIČ

Ob občinskem prazniku žalske občine, ki je bil letos v krajevni skupnosti Letuš, so na slavnostni seji podelili deset posebnih priznanj za poglobljanje samoupravljanja, ki jih je podelil občinski sindikalni svet Žalcu. Priznanja so prejeli: Alojz Puntar (LIK Savinja TOZD pohištvo Sempeter), Viktor Čilinšek (SIP Sempeter), Franc Potočnik (Hmezad TOZD kooperacija), Rudi Grum (KIL Liboje), Milica Zmeme (Juteks, Žalec), Pavla Korun (TT Prebold), Peter Pikal (Dravske elektrarne, TOZD Podlog), Jože Perger (Garant Polzela), Miha Dolar (Juteks Žalec) in Dominik Pirnat (Tovarna nogavic Polzela).

Na sliki: predsednik občinskega sindikalnega sveta v Žalcu Venko Satler izročja priznanje Viktorju Čilinšku iz SIP Sempeter.

T. TAVČAR

OD SOBOTE

DO SOBOTE

Dogovorjeno in sprejeto

V notranjepolitično življenje je v minulih dneh močno segla pričakovana novica o zakonu o manjšinah in preštevovanju, ki ga je sprejel dunajski parlament. Sprožila je val protestov po vsej Sloveniji, izraženi so bili tudi uradni protesti tako v zveznem izvršnem svetu, kot v vseh vodstvih družbenopolitičnih organizacij v Sloveniji. Posebna stališča do tega poskusa raznarodovanja in enostranskega izogibanja izpolnitvi mednarodne pogodbe, ki zavezuje Avstrijo kot državo, je izrazila tudi slovenska skupščina na seji vseh treh zborov v začetku tega tedna. V tem času so obiskali predstavo republike tudi predstavniki obeh političnih organizacij na Koroškem in seznanili predsednika Sergeja Krajgherja z njihovimi stališči in položajem, ki je nastal po akciji avstrijskih političnih strank v parlamentu.

Sicer je bil v središču pozornosti minulega tedna znova osnutek plana srednjoročnega razvoja Slovenije. Še zlasti zato, ker so ga pretresali in sprejeli vsi trije zbori slovenske skupščine ter poblastili izvršni svet, da do sprejetja sodeluje in podpiše družbeni dogovor o temeljnih srednjoročnega družbenega plana. Na sejah petih odborov zvezne skupščine so v tem času razpravljali o pripombah republik in pokrajin na srednjoročni plan, ki se jih je zbralo 35. Delegacije so uspešno uglasile stališča skoraj do vseh pripomb, tako da je bila dosežena visoka stopnja soglasja k temeljnemu izhodiščem plana. Prehajamo torej v naslednjo fazo, ko bo potrebno družbeni plan sprejeti in ta tudi uresničevati. Na to nalogo, zlasti pa tudi na odgovornost pri izpolnjevanju dogovorjenih in sprejetih stališč, je opozorilo tudi predsedstvo slovenskih sindikatov, ki je posebej izpostavilo strateške naloge prihodnjega razvoja. Med njimi gre posebej za hitrejši proces združevanja dela in sredstev, prav tako pa tudi za uveljavljanje načela delitve po delu, v

katerem je treba preiti od vrednotenja delovnega mesta h konkretnemu vrednotenju po rezultatih dela.

V javni razpravi, ki poteka o osnutku zakona o združenem delu, naj poleg kritičnih ocen, izrečenih v organih CK ZKS, opozorimo na zelo tehten posvet, ki ga je pripravil svet za družbenopolitični sistem pri republiški konferenci SZDL. Na njem so opozorili predvsem na položaj in odnose v krajevnih skupnostih, ki z osnutkom niso najboljše opredeljeni, še zlasti ne tedaj, ko gre za tako imenovane matične in dislocirane delovne organizacije, s katerimi so imele krajevne skupnosti doslej največ kratkih stikov in težav, ko je šlo za pravice delavcev v delitvi dohodka za skupno porabo in reševanje stanovanjskih in drugih vprašanj. V razpravi so opozorili, da je potrebno odnose med delovno organizacijo in krajevno skupnostjo bolj jasno in dosledno opredeliti, da ne bi nadaljevali neizenačenega stanja, v katerem so delavci, ki prihajajo iz različnih krajevnih skupnosti na delo v delovno organizacijo.

Minuli teden tudi ni minil brez pomembnih in zanimivih političnih in kulturnih manifestacij tako doma kot v drugih republikah. Naj omenimo predvsem največjo prireditev v osrčju Like, ki je bila namenjena 120-letnici rojstva velikega znanstvenika Nikole Tesle. Na proslavi je govoril tudi predsednik republike Josip Broz-Tito. V Sloveniji potekajo priprave za proslavo ob 22. juliju, dnevu vstaje. Med njimi bo osrednja posvečena Družošam in znameniti dražgoški bitki z množično udeležbo borcev in mladine ter z odkritjem veličastnega spomenika. Zelo pomembna gospodarska pridobitev, ki po svoje prispeva tudi k uspešnemu zaključku vpisa posojila za ceste, bo slovesna otvoritev dela Slovenike med Celjem in Mariborom.

-GOK

GOSPODARSKE RAZMERE DUŠIJO PROIZVODNJO DEŽNIKOV

POSLEDNJI DEŽNIKARJI

Kljub težavam so v lendavskem Indipu prepričani, da je proizvodnja dežnikov perspektivna, če si bodo z drugimi delili delo ter se usmerili na domače surovine

Ko v lendavskem podjetju Indip pravijo, „Mi smo tu zato, da izdelujemo dežnike,“ mislijo presneto resno. Zavoljo tega hotenja 500-članskega kolektiva, da razvija proizvodnjo dežnikov, niso omajale krize v tej dejavnosti, niti to, da so skorajda v celoti odvisni od uvoza reprodukcijskega materiala, pa tudi to ne, da že lep čas ne morejo dvigniti cene svojim izdelkom, ker prodaja zastaja.

Podjetje je lani preselilo proizvodnjo v nove delovne prostore. Letos se je združilo z Mehaniko, industrijo kovinskih in

plastičnih izdelkov. To podjetje je nastalo pred leti potem, ko so se osamosvojile Indipove mehnične delavnice in vseskozi

izdeluje ogrodja za dežnikarsko proizvodnjo. Več kot logična združitev, bi dejali; v obeh kolektivih, nekdanje Mehanike in starega Indipa, pa je cilj združitve dela obsežen. Po modernizaciji opreme naj bi v dogovoru z drugimi proizvajalci dežnikov pri nas izdelovali ogrodja za vse proizvajalce, varadžinski VIS pa naj bi osvojil proizvodnjo do-

volj kakovostne in predvsem cene tkanine za potrebe celotne dežnikarske proizvodnje v državi.

Do omenjenih premikov v dežnikarski industriji je prišlo v zadnjem času – po dokajšnji krizi, ki je krepko zaustavila proizvodnjo. Zaloge so v Indipu kar trikrat presegle normalne količine. S tem pa seveda cene dežnikom, zadnjikrat so se dvignile v decembru 1974. leta, nikakor ni bilo možno dvigniti.

Osnovni gospodarski cilj Indipa v letošnjem letu je, da razproda prekomerne zaloge, proizvodnjo pa zadrži na lanskem ravni. Podobne načrte imajo tudi drugi proizvajalci dežnikov pri nas. Gospodarske razmere – uvoz surovin, premočno naraščajoči proizvodni stroški, močna odvisnost od sezone – so v zadnjih letih prisilile večino proizvajalcev dežnikov, da so to dejavnost opustili. Od nekdanjih 18 jih vztraja še pet: Indip, Vis, Oteks iz Ohrida, Dežnik iz Ljubljane in Avala iz Arandjelovca. I. S.

NAČRTI KOLEKTIVA PODJETJA »PLASTIKA IN ZAŠČITNA SREDSTVA«

Želja: potrojiti proizvodnjo

Podjetje namerava tudi podvojiti število zaposlenih, predvsem z zaposlitvijo invalidnih rudarjev

Temeljna organizacija združenega dela „Plastika in zaščitna sredstva“, ki je zdaj vključena v Rudarsko elektroenergetski kombinat Velenje, je bila ustanovljena pred petimi leti, med drugim tudi zato, da bi ustvarili možnosti za zaposlitev delovnih invalidov oziroma za težko fizično delo manj sposobnih rudarjev. Ta TOZD združuje tri dejavnosti – obrat zaščitnih sredstev, obrat spenjalnega pribora in orodja ter obrat plastičnih izdelkov. Ob širjenju obsega gospodarjenja so razvili velikoserijsko proizvodnjo, pri čemer pa so namenili posebno pozornost razvoju protitipne delavnice in orodjarne.

kar za 9-krat povečala obseg gospodarjenja. Že zdaj je med zaposlenimi 40 % delovnih invalidov. Tudi nadaljnje širjenje proizvodnje povezujejo s povečanjem števila zaposlenih delovnih invalidov. Pri tem računajo tudi na pomoč tistih temeljnih

organizacij združenega dela Rudarsko elektroenergetskega kombinata Velenje, ki zdaj zaposlujejo invalide. Do leta 1980 bi radi v TOZD Plastika in zaščitna sredstva potrojili vrednost realizacije, število zaposlenih pa podvojili. P. O.

DRAVOGRAJSKI RAZVOJNI NAČRTI

ZAHTEVNE NALOGE

Povečevanje proizvodnje in optimalno izkoriščanje zmogljivosti gospodarstva naj bi omogočilo hitrejši družbeni razvoj dravograjske občine

Dravograd, ena najmanjših občin na Slovenskem, se je začela razvijati pred četrto stoletje. Takrat so začele nastajati iz obrtnih delavnic prve delovne organizacije, ki so v zadnjem času močno razvile svojo dejavnost. Hitrejšo gospodarsko rast je pogojila surovinska osnova – predvsem les in gramoz – pa tudi lega občine na stičišču koroških dolin.

Pomembne razvojne uspehe v zadnjem razdobju so občini Dravograd omogočile tudi nove gospodarske zmogljivosti, zgrajene z združenimi sredstvi koroškega gospodarstva v industrijski coni Otiški vrh – Šentjanž ter večje izkoriščanje naravnih prednosti in prometne lege. Najpomembnejši naložbi zadnjega leta sta nova sodobna avtomatska betonarna dravograjskega gradbenega podjetja na Otiškem vrhu ter blagovnica Trgovskega podjetja „Ojstrica“ v Dravogradu. Med delovnimi

kolektivi, ki so modernizirali proizvodnjo, pa velja posebej omeniti Elektrarno Dravograd. Ob uspešnem reševanju perečih problemov na področju vzgoje in izobraževanja ter na nekaterih drugih področjih je v zadnjih letih posebej zastajala gradnja novih stanovanj; 42 družbenih najemnih stanovanj, zgrajenih lani, in 40, ki bodo vseljiva letos na jesen, zato pomeni pomemben prispevek pri razreševanju velike stanovanjske stiske.

V teh dneh v Dravogradu zaključujejo oblikovanje pri-

hodnjih srednjeročnih razvojnih usmeritev. Nalog je precej. V Dravogradu si veliko obetajo od povezovanja v gradbeništvu, kmetijstvu in kovinarsko-predelevalni industriji. Nadaljevali bodo z izgradnjo II. faze industrijske cone v Šentjanžu, ob tem pa namenili vso pozornost optimalnemu izkoriščanju sedanjih proizvodnih zmogljivosti. Na nadaljnji razvoj utegne pomembno vplivati tudi povezovanje nekaterih dejavnosti, denimo trgovine in gostinstva, ki se v proces združevanja dela in sredstev še nista vključila.

V prihodnje pa mora občina Dravograd, kot poudarjajo, najti svoje mesto tudi v koroški regiji in v rasti koroških somestij, zlasti kar zadeva skupne službe v regiji. E. K.

IZNIČENE SPODBUDE

Od vseh gospodarskih gibanj v letošnjem letu so razveseljivi le rezultati zunanjetrgovinske bilance. Upada uvoz in narašča izvoz jugoslovanskih izdelkov na vse trge, razvitih zahodnih držav, v socialistične države in v dežele v razvoju. V letošnjih prvih petih mesecih se je namreč izvoz v celoti povečal za 16 odstotkov – uvoz pa

Lani uveljavljeni režim uvoza se je letos še poostрил, čeprav je bilo že lani povsem jasno, da so bili ukrepi za zmanjšanje uvoza enostranski in primerni samo za obravnavanje uvozne problematike kot celote, v podrobnostih in v posameznih primerih pa se je administrativno odredjanje iz katere države, kdaj in koliko bo lahko posamezna delovna organizacija uvozila surovin, reprodukcijskega materiala ali rezervnih delov, pokazalo kot velika ovira za oživljanje proizvodnje. Hkrati ta ukrep ni dosegel enega osnovnih namenov: predelevalna industrija se v letu dni ni mogla v dovolj veliki meri preusmeriti na domače surovine, niti se bazična industrija ni mogla prilagoditi povečanemu povpraševanju.

GOSPODARSKI KOMENTAR

upadel za 14 odstotkov. V prvi polovici junija, bolj svežih podatkov nam na zavodu za statistiko še niso mogli posredovati, so rezultati v izvozu še ugodnejši: le-taje za 23 odstotkov večji kot v prvi polovici lanskega junija, medtem ko je uvoz upadel za 8 odstotkov.

Ti spodbudni rezultati seveda niso posledica samo večje prodornosti jugoslovanskega gospodarstva na tuje trge. Izvoz je naraščal, vselej kadar se je domači trg zapiral, kadar so bila skladišča polna izdelkov zavoljo plačilne nesposobnosti domačega trga. Prav tako je manjši uvoz posledica predvsem prizadevanj, da bi čimbolj uravnovesili našo plačilno bilanco s tujino in preprečili uvoz takšnega blaga, ki ga lahko izdelamo doma, oziroma zmanjšali odvisnost gospodarstva od tujih dobaviteljev ter od velikih nihanj cen na svetovnem trgu. Zavoljo tega se je že lani, posebej pa letos bistveno zmanjšal uvoz surovin in reprodukcijskih materialov ptudi opreme, ki smo je v minulih dveh letih uvozili znatno več, kot bi jo smeli gledati na ravnovesje v plačilni bilanci.

Pomembno pa je, da seveda, ko se je gospodarstvo močneje usmerilo na zunanje trge, ne premoremo dovolj sredstev, da bi takšno usmeritev še bolj spodbudili. Celotno nasprotno: ukrepi, s katerimi naj bi bolj uravnovesili našo plačilno bilanco s tujino, marsikdaj delujejo celo zaviralno.

Na drugi strani pa je zastajal izvoz – ker industrija ni dobivala pravočasno ne dovolj surovin niti ne potrebnih rezervnih delov. Zavoljo tega marsikatera delovna organizacija ni mogla v roku izpolniti svojih izvoznih obveznosti, posledice pa so bili bodisi penali, bodisi celo odpovedi pogodb.

Neselektivno politiko uvoza surovin in reprodukcijskega materiala je v letošnjem letu dopolnila še vezava uvoza na izvozne uspehe vsakega posameznega podjetja. Ob tem so se zlasti večji izvozniki znašli v težavah, saj morajo vložiti znatno več naporov, da si pridobijo pravico do uvoza ustreznih količin potrebnega reprodukcijskega materiala, kot manjši ali priložnostni izvozniki.

Restriktivni uvozni ukrepi v celoti sicer res izboljšali zunanjetrgovinsko bilanco, vendar hkrati v dobri meri izničujejo izvozne spodbude, uveljavljene letos. Zavoljo tega je ob razveseljivemu podatku, da so jugoslovanska podjetja v maju sklenila kar za 36 odstotkov več izvoznih poslov, na mestu vprašanje, ali jih bodo, ob sprejetih izvoznih spodbudah in togih pogojih za uvoz surovin in reprodukcijskega materiala tudi lahko v celoti in v rokih izpolnila? B. RUGELJ

REKA

Velike možnosti

Skupen promet jugoslovanskih luk – 20 milijonov ton letno – je preskromen glede na možnosti, ki jih lahko ima jugoslovanska obala Jadrana pri prevozu evropskega blaga.

Od 3,5 milijarde dinarjev, kolikor nameravamo vložiti v prihodnjih petih letih v razvoj desetih glavnih jugoslovanskih luk, odpade na Reko – po načrtih Hrvaške – več kot milijarda dinarjev. Čeprav ima prednost v dveh železniških izhodih proti celini, tako proti Ljubljani kot proti Zagrebu, pa ostajajo za reško luko prometne poti primarni problem. Obe progi sta bili izročeni prometu že leta 1973 in sta zelo strmi ter ne ustrezata zahtevam sodobnega transporta. Še slabši je položaj s cestami, čeprav kamioni počasi toda vztrajno jemljejo promet železnici.

Reško pristanišče je lani pretočilo 12 milijonov ton tovarov. V

celotnem poslovanju jugoslovanskih luk prevzema 50 %, v pretovoru tranzitnega tovara pa 75 % prometa; torej ohranja vse značilnosti pomembnega tranzitnega vozlišča. Pripravljeno so tudi že načrti za modernizacijo in razširitev pristanišča, med njimi predvsem gradnja terminala za kontejnerje, vse to pa ne bo učinkovito, če ne bodo zgradili ravninske proge proti Zagrebu, kajti sedanja železniška izhoda ne ustrezata več nadaljnjemu razvoju reške luke. V. O.

ROGATEC

Nova tovarna Gorenja

V Rogatcu so ob dnevu borca slovesno odprli novo tovarno Gorenja, v kateri je stekla proizvodnja kondenzatorjev. V njej je dobilo zaposlitev osemdeset delavcev. Tovarno so zgradili v poldrugem letu dni. Samoupravno bo konstruirana kot šestnajsta temeljna

organizacija združenega dela Gorenja, tovarna gospodinjske opreme, Velenje. Nova tovarna je velika pridobitev za rogaški okoliš. Na tem področju je dobilo osemdeset domačinov nova, morda za nekatere delavce in delavce celo prva delovna mesta, Gorenje pa novo tovarno, pomembno zlasti v hladilni tehniki. H. J.

PRIŠTINA

Samo domači amortizerji

Na domačem tržišču v prihodnje ne bo amortizerjev iz tujine. Dogovor o prepovedi uvoza amortizerjev so v Prištini podpisale temeljne organizacije proizvodnje in prometa iz vse države. Organizator tega dogovora je bil sekretariat sveta za kovinsko ter elektroindustrijo gospodarske zbornice Jugoslavije, pobudo zanj pa je dala tovarna amortizerjev v Prištini, ki je največji pro-

izvajalec amortizerjev v državi, dela pa s 50-odstotnimi zmogljivostmi zaradi tega, ker so se na jugoslovanskem tržišču pojavili uvoženi amortizerji. Dosedanji uvozniki amortizerjev, med katerimi sta tudi Volan in Avtotehna iz Ljubljane, so se obvezali, da amortizerjev ne bodo uvažali, hkrati pa bodo spodbujali razvoj domačih proizvajalcev amortizerjev in povečali izvoz. V. B.

IDRIJA

Posojilo za rudnik

Padeč cen živega srebra na svetovnem trgu je prizadel tudi idrijski rudnik, kateremu se kopičijo zaloge. Samo lani so ga vskladiščili 316 ton ali za 51 milijonov dinarjev. Zankrat je rudniku priskočila na pomoč novogoriška podružnica Ljubljanske banke, vendar je to lahko le kratkotrajna pomoč in treba bo poiskati drugo možnost, ki

naj bi idrijskim rudarjem zagotovila socialno varnost.

Rudnik je zaprosil republiški izvršni svet za dodatno posojilo 30 milijonov dinarjev, ki naj bi jih leta izposloval pri bankah, ker bodo sicer morali razprodati zaloge živega srebra po nižjih cenah, kar bo položaj še poslabšalo, saj bi jim takšna prodaja navrgla novih 23 milijonov dinarjev izgube. Odbor za gospodarstvo in finance pri izvršnem svetu Slovenije je obravnaval predlog idrijskih rudarjev in menil, da je treba rudniku pomagati, saj ni mogoče pozabiti na prispevek, ki ga je prav idrijski rudnik dal v povojnem času slovenskemu gospodarstvu in naši celotni družbi. V. O.

BEOGRAD

Začetki dogovarjanja

Predstavniki gospodarskih zbornic Bosne in Hercegovine, Slovenije

in Srbije ter avtomobilske industrije ocenjujejo, da se lahko kljub sedanji konjunkturi že jutri pojavijo resne težave, če se v avtomobilski industriji ne bo nič spremenilo. Proizvajalci avtomobilov namreč zahtevajo za razširitev proizvodnih zmogljivosti skoraj 9 milijard dinarjev, sami pa lahko zagotovijo le petino sredstev. Nujno je zato treba ugotoviti lastne in celotne jugoslovanske možnosti ter potrebe proizvodnje in prodaje avtomobilov. Zato nameravajo ustanoviti delovne skupine in zadolžiti proizvajalce, da bodo ponovno proučili svoje načrte, z medsebojnimi dogovori uskladili svoj razvoj ter razdelili delo.

Pravega sporazuma o proizvodnji avtomobilov v naslednjih petih letih pa seveda ne bo možno doseči, če ne bo vsakdo nekaj žrtvoval. Uspeha tudi ne bo, če pozitivnih prizadevanj proizvajalcev avtomobilov ne bo podprla vsa družba s selektivno investicijsko in kreditno politiko, s predpisi trajnejše veljave, ki ne bodo nikogar postavili v privilegirano položaj, in z vključevanjem te proizvodnje v mednarodno delitev dela. V. B.

DOPOLNITVE ZVEZNEGA ZAKONA O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU

POSEG V JEDRO PROBLEMOV

Ker tudi sedanji sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja ni usklajen z ustavo, še manj pa z novim družbenoekonomskim in samoupravnim položajem delavca v združenem delu, smo v Sloveniji zahtevali, da mora sled-njič doživeti temeljite spremembe

Pri ocenjevanju novih družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter sedanje samoupravne organiziranosti je treba upoštevati, da zdajšnji sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki temelji na zakohodajni in samoupravni regulativi, sprejeti po uveljavitvi ustavnih dopolnil v letu 1971, še ni usklajen z novo ustavo.

gre torej v osnutku zakona? „Najprej bi želela opozoriti na to, da predvideva zakonski osnutek formalno uskladitev zakonskih določb, ki zadevajo sedanji družbeni do-

doba naj bi se poslej priznavala določnemu krogu zavarovancev tudi v primerih, ko so le-ti kot naši državljani-zavarovanci zaposleni v tujini, denimo slepe osebe, vojaški invalidi itd.

Z izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja z osnutkom novega zakona naj bi uredili tudi vprašanje, kaj storiti za doslednejše odločanje o pravicah do uveljavitve pokojnine in njene višine. Pri tem je vreden posebne pozornosti predlog, naj poslej pri tovrstnem odločanju ne bi upoštevali le predpisov skupnosti, ki odloča o teh pravicah, temveč tudi predpise drugih skupnosti, ki urejajo določene odnose posameznih zavarovancev.

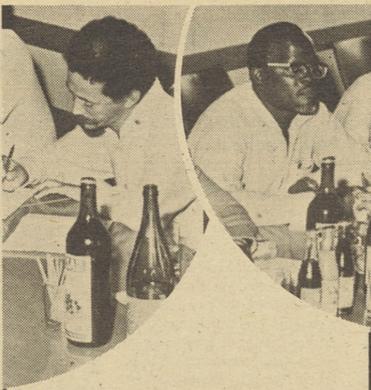
govor, s tem da odpade tako imenovana splošna obveznost dogovora, glede na pomembnost vprašanj, ki se urejajo z družbenim dogovorom pa ga sklenejo vsi njegovi udeleženci, torej SIS in zveze sindikatov vseh republik in pokrajin. „Seveda pa gre še za rešitev mnogih drugih vprašanj.“

Naslednje vprašanje zadeva določanje ugodnejših pogojev za pridobitev pravice do uveljavitve pokojnine in njene višine, je nadaljevala Anka Tominišek, „in zahteva, da republikam in pokrajinam omogočimo, da priznanje posameznih obdobj, ki se štejejo zavarovancem v pokojninsko dobo, rešijo na drug način, kot je bilo to urejeno z zveznimi predpisi do konca 1972. leta. In ne nazadnje — matična evidenca naj bi bila odslej določena s posebnim zakonom.“

Pri predvidenih spremembah in dopolnitvah republiškega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju pa bo treba po zveznem zakonu za izvedbo ustave SR Slovenije uskladiti republiški zakon z ustavo do konca junija 1977. leta. Opozoriti pa moramo, da gre le za novelo zakona, torej za uveljavitev najnujnejših sprememb in dopolnitv tega zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja z osnutkom zakona. Za kakšne novosti

„Najprej gre za zagotovitev boljšega materialnega položaja bocev NOV pred 9. 9. 1943. leta. Načrtovalci so pri tem mislili na povečanje tako imenovane zagotovljene pokojninske osnove in na usklajevanje pokojnin z rasio osebnih dohodkov in življenjskih stroškov. Drugo vprašanje zadeva odpravo nekaterih dvedesetletnih nekladaj med pokojninskimi zakonom in zakonom o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu. Naj pojasnim zadevo: gre za to, da poslej v zavarovalno dobo ne bi več štel samo čas do nastanka invalidnosti, marveč od takrat, ko zavarovaneč d bi pravno-močno odlobo o ugotovitvi popolne nesposobnosti za delo. T erjič, beneficirana zavarovalna

IVO VIRNIK

KAJ MENITA O NAS NDHLOVU IN STUART

Afričane »vleček« samoupravljanje

O mednarodni dejavnosti slovenskih sindikatov v vsakdanjem življenju ne razmišljamo prav veliko, zato je prav, da se na primeren način spomnimo nanjo, kadar nanesse ugodna priložnost. Nedolgo tega je bil v Kranju seminar za sindikalne delavce iz vzhodnih južnoafriške dežel. Kakor smo že poročali, so prišli iz Kenije, Južne Afrike, Zimbabwa, Zambije, Ugande, Tanganjike in Gane. Preden so z Brnika odleteli domov, smo se pogovarjali z dvema udeležencema seminarja, ki je bil — rečeno na kratko — v znamenju našega samoupravljanja.

O svojih vrših nam je najprej govoril sekretar za mednarodne odnose afriškega sindikalnega kongresa iz Zimbabwa (ZACU) Aaron G. D. Ndhllovu:

„Naši družbi sta precej različni, zato je izredno posrečena oblika za izmenjavo izkušenj vzpostavljanje osebnih stikov. Med te seveda sodijo tudi seminarji, kakršen je bil kranjski. Moram reči — ne zaradi vlnudnosti — da je bil seminar zelo dobro organiziran in vsebinsko bogat. Bil sem namreč v Jugoslaviji že prej na podobnih srečanjih, zato lahko primerjam.“

Pri nas seveda samoupravljanja ni, vendar se tudi v Afriki zavedamo, da je pravzaprav ves svet v prehodni dobi v socializem, zato je vsaka izkušnja dragocena. Videl sem, da spremljate in poznate razmere v moji nesvobodni domovini. Mi pravimo Zimbabwe, kapitalistični svet pa še vedno govori o Južni Rodeziji. Prepričan sem, da bomo naposled tudi pri nas izbojevali svobodo in socializem.“

Ni bilo težko opaziti, da so si udeleženci seminarja izbrali za svojega „starešino“ sindikalnega delavca iz Južne Afrike verjetno tudi zaradi priznanja naraščajočemu boju za osnovne svobode delavcev in študentov v Sowetu in drugje v tem „paradižu rasnega razlikovanja“. James Stuart, pomočnik generalnega sekretarja južnoafriškega sindikalnega kongresa (SACTU), nam je povedal: „Zelo dobro smo se počutili v Sloveniji in bomo pogrešali družbo jugoslovanskih tovarišev, ki so bili z nami deset dni.“

Kot veste, imamo pri nas doma praktično vojno za socializem in politično svobodo. Razmišljal sem že, kako bi lahko vaša spoznanja, mislim predvsem na samoupravljanje, koristno uporabili v moji domovini. Vsega ne bo mogoče in tudi približno ne takoj, vendar ...

Moji tovariši iz že svobodnih dežel bodo seveda imeli doma lažje delo. O izkušnjah, ki so jih dobili na seminarju in v pogovorih v nekaterih delovnih organizacijah, bodo poročali doma svojim vodstvom sindikatov in zanimivo bo opazovati, kaj se bo dogajalo naprej. Vsekakor pričakujem, da kranjski seminar ni bil zadnji te vrste. Saj vsi vemo, da ima Jugoslavija prijateljske stike z vsemi sindikalnimi gibanji, ki se bore za napredek in socializem.“

Rad bi poudaril, da smo delavci v Južni Afriki na čelu boja proti kolonializmu in izkoriščanju. Nsmo proti nikomur zaradi barve kože ali vere. Smo le za enakost, proti brutalnim pokolom in zahtevamo lastno svobodo brez izkoriščanja, neznanja in boleznij.“

Za konec smo se pozdravili s tradicionalnim „na svidenje“ v svahiliju: „Jambo!“

Tig

LAŠKI VOLNI ZVONIJO Z VELIKIMI ZVONOVMI

Problemi tekstilne industrije so do temeljev stresli že tako majavi položaj Volne v Laškem — Kako pomagati kolektivom, ki je že deset let plačeval davek nesposobnim vodstvom — Zalostni obrazi delavk za ustavljenimi stroji — Zadnji udarec so kolektivom zadali trgovci, ki so izsilili dodatne ugodnosti

Že nekaj mesecev dan enako potrto, brezvoljno, vztrajno prihaja na delo 419 delavcev tekstilne tovarne Volna v Laškem. Po meseci, letom, jih je bilo še več, vendar mlajši in tisti, ki so se lahko zaposlili drugje, že odšli. Preostali, ki naveličani čakajo pričakujejo in žive samo še za ob sporočilo, da bi bilo jutri konec njihovega črpanja na delo, čeprav vedo, da se z vsakim na novo stkanim blaga samo še globlje pogrezajo v jabo.

Volna v Laškem že nekaj let v težavah. Kolektiv se je poskušal rešiti z zamenjavo vodstev, katerih pa nobeno

delavcev, ki imajo le minimalne osebne dohodke.“

„Pri vsem tem nas je pestila še slaba organizacija proizvodnje,“ pravi EDI CEPUŠ, predsednik delavskega sveta. „Nekajkrat smo se zagnali v reorganizacije, vendar daleč nismo prišli. Najpogosteje so nas nosilci reorganizacije zapustili, še preden so delo dokončali. Ob vsem tem je razumljivo, da je bilo samoupravljanje podrejeno vsem tem okoliščinam, da je delavski svet moral zaupati vodstvu in vedno znova glasovati pod prilo tudi takrat, če člani niso bili v celoti

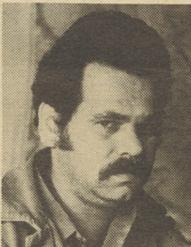
V načrtu imamo dve možnosti sanacije. Prva je v popolni spremembi proizvodnje. Ta ni preveč vabljiva, poleg tega bi bila izredno draga. Druga je v povežovanju z velikim kolektivom. Pogovarjamo se z mariborsko tekstilno industrijo. Vsekakor naš položaj pri tem združevanju ni zavidanja vreden, po drugi strani pa tudi za Mariborčane ni preveč vabljiva. Osebnostem sem prepričan, da bomo kljub vsemu uspeli, saj gre za velik kolektiv in za znatna družbena sredstva. V nasprotju bomo postavljeni pred dejstvo, da tovarno, naj to zveni še tako kruto, že v nekaj tednih zapremo.“

Ob tem bi bilo seveda naivno, če bi kdorkoli pričakoval, da se bomo z združitvijo izkopali iz težav kar takoj. To bo dolg proces, s katerim bomo razčistili v bistvu tudi probleme celotne slovenske tekstilne industrije.“

„Dogodki v Volni so sila občutljivi za občino,“ trdi SRECKO BRILEJ, predsednik izvršnega sveta skupščine občine Laško. „Kakršnikoli zunanji posegi v kolektiv bi imeli zdaj trajne posledice. Ugotavljamo, da je trenutno v Volni izredna aktivnost vodstva, da kolektiv sprejema razmere z vso resnostjo. Kljub temu moramo o Volni reči nekaj dokončnega. Osebnostim menim, da sanacija Volne ni možna s tako ozkim proizvodnim programom, kot ga danes ima, in brez živitve z večjim kolektivom. Lani smo v izvršnem svetu sklenili, da iz občinske blagajne Volni ne damo nobenega denarja, ker je jasno, da denar Volne ne reši. Volno lahko rešijo dober program in dobri kadri, te pa v sedanjih razmerah le s težavo dobimo, ker je jasno, da si dober strokovnjak krepko premisli, da bi šel v kolektiv, ki ima trenutno tako malo perspektiv, kot jih ima Volna. Mi se zavedamo resnosti položaja, saj gre za več sto ljudi. Zal je naše gospodarstvo pre slabotno, da bi samo rešilo problem Volne. Prav zato si tako zelo prizadevamo, da bi kolektiv Volne dolgoročno vezali z večjim kolektivom. To bi bila družbeno in gospodarsko najbolj sprejemljiva rešitev. Obenem pa analiziramo možnost, da bi tekstilno dejavnost opustili in začeli v istih prostorih z novo. Ta možnost je manj vabljiva, vendar moramo tudi o njej razmišljati, če nečemo, da bi nam ostalo 400 delavcev na cesti ...“

In tako 419 delavcev Volne v Laškem vsak dan redno prihaja na delo. Večina strojev stoji, mojstri se mučijo, da bi delavce nekako le zaposlili, vodstvo pa krčevito išče možnosti za rešitev. Konec Volne v Laškem je namreč z vsakim dnem bliže. To vedo vsi, od vratarja do direktorja, celo tisti otrok na Šmohorju, ki živi od kruha, katerega mati že trideset let zasluži v Volni. Je zaslužila! Danes pa ne ve, kako dolgo bo še, čeprav ji manjka samo nekaj let do upokojitve, čeprav je vsa desetletja vestno garala za stroji.

JANEZ SEVER

EDI CEPUŠ

MIRA TRAVNAR

SRECKO BRILEJ

HEDA SKUBIC

ODMEVI Človek človeku — človek

Novinar je prav gotovo najbolj zadovoljen, kadar ima njegov sestavek „odmev“, kakor pravimo. Reportaža o Grobeljškovi Neži, vdovi tragično preminulega delavca iz Železarne v Storjah, in njenih petih majhnih otrocih sodi med tiste, ob katerih bralci niso ostali neprizadeti. Ne samo ob branju ... Ta čas gradbinci Neži in njenim petim otrokom postavljajo novo hišo, saj je staro dotokel potres. Čeprav je nesrečna družina ostala praktično brez vsega, se v novo hišo ne bo vselila „bosa in gola“. Dobili smo že nekaj sporočil, da so se nekateri naši bralci spomnili družine iz Kozjega števila I s prostovoljnimi prispevki. Hvala vsem v imenu Neže in petih malih Grobeljškov!

Uredništvo DE

KDO JE KDO?

„Dosedanja vodstva in družbenopolitične organizacije so bile premalo odločne, ko je bilo treba pravočasno ukrepati,“ pravi MIRA TRAVNAR, namestnik sekretarja osnovne organizacije ZK. „Stalno menjavanje vodstev, predvsem tistih na izpostavljenih delovnih mestih — vsi ti ljudje so prihajali odhajali iz kolektiva s svojimi predhodnimi programi — to je bil vzrok, da smo se iz leta v leto globlje pogrezali. Prepočasni smo se prilagajali tržnim potrebam, prepočasni smo vlagali v razvojno proizvodnjo. Kolektiv je najpogostejše obdal obljubam in se zadovoljeval z izpeljevanjem osebnih dohodkov, za katere je potreboval denar na-prosjačil na občini.“

Mi se povsem zavedamo, kje smo. Gre za poprečno star kolektiv, za ljudi, ki bi jih s težavo ob močnejši prekalifikaciji lahko zaposlili kje drugje v občini. Laška občina nima na voljo veliko novih delovnih mest. Že zdaj imamo 80-odstotne osebne dohodke, v tujini pa je mnogo

prepričani, da bo sprejeta odločitev koristila kolektivu.“

„Leta 1972 smo zaključili prvo sanacijo in se ob njej tudi ustavili,“ meni HEDA SKUBIC, predsednica poslovnega odbora. „Namesto, da bi takoj naprej iskali pomoč in kredite, ki so takrat še bili tudi v občini, namesto, da bi kupili nove in moderne stroje, na primer samo za mikano prejo, smo to prejo raje kupovali drugod. Povsem odveč je zdaj govoriti, da ta preja, čeprav smo jo kupovali kar pri enajstih proizvajalcih, ni bila kvalitetna. In ker preja ni bila kvalitetna, tudi blago ni blestelo in se je kopicilo v skladiščih. Danes, ko postaja vse bolj jasno, vemo, da so nas dotokli tudi trgovci, ki so izvedeli za naše težave in tudi zato izsiljevali dodatne ugodnosti. Tako so nam samo lani izsilili za pol milijarde dinarjev teh ugodnosti — ali ves denar za osebne dohodke ...“

REŠITEV V ZDRUŽEVANJU

„Najhuje je to, da ne more nihče z gotovostjo kolektiv reči ali mu obljubiti, da bo jutri bolje. Na srečo gre za kolektiv, ki ima visoko stanovsko zavest in idealizem,“ razlaga VINKO ŠKRIBINEK, direktor Volne, ki je v kolektiv prišel skorajda prepozno in zdaj rešuje, kar se rešiti še da.“ Kljub vsemu je v nas še nekoliko optimizma. Lahko si predstavljate moj položaj, ko podrejenim naročam, naj vključujejo čim manj strojev, naj vsaj za zdaj čimmanj proizvajamo, ker bi v nasprotju samo povečevali izgubo. Dokler je v skladišču surovina, ima vrednost, če jo predelamo v izdelek, ki nato obleži v skladišču, povzročamo samo še večjo škodo.“

Mešanje zmesi 25 LET GUMARNE, MARIBOR

Odločitev je bila pravilna

Skoraj v središču Maribora, v kletnih prostorih nekdanje zloglasne mariborske kaznilnice, že 10. leto domuje kolektiv obrtnega podjetja Gumarna, ki šteje več kot 60 zaposlenih.

Podjetje se je razvilo iz predvojnne zasebne vulkanizacijske delavnice in je poslovalo sprva v okviru mehanične delavnice, dokler se ni 1951. leta osamosvojilo kot Mestna vulkanizacija.

Starejši Mariborčani se gotovo dobro spominjajo nekdanjih prostorov na Kopalniški oziroma zdaj Sveto-zarevske ulici, kjer so delavci Mestne vulkanizacije v času vesplošnega pomanjkanja krpali zračnice in plašče — predvsem za potrebe transportnih podjetij severovzhodne Štajerske.

Mariborska industrija pa je vse bolj povpraševala po različnih gumijastih rezervnih delih. Tako so v podjetju pričeli razmišljati o presusertitvi na izdelavo tehničnih izdelkov.

V letih 1966 do 1970 so to preusmeritev tudi izvedli z nabavo dvovaljčnika za izdelavo zmesi in štirih hidravličnih stiskalnic.

Ta odločitev o spremembi poslovnega predmeta se je

pokazala smotrna, kar dokazujejo tudi poslovni rezultati v obdobju od 1972. do 1975. leta.

V tem času je podjetje povečalo fakturirano realizacijo za 4,23-krat, dohodek za 4,3-krat, število zaposlenih za 1,75-krat, fakturirano realizacijo na zaposlenega za 2,45-krat, akumulacijo za 3,42-krat ter fizični obseg proizvodnje za 2-krat.

V tem obdobju je podjetje nabavilo tudi 7 novih stiskalnic ter večji dvovaljčnik in tako povečalo svoje proizvodne kapacitete za več kot 2,5-krat.

Kljub ugodnim poslovnim rezultatom pa kolektiv Gumarna ni uspel rešiti prostorske zagate, saj prostori, v katerih posluje, že zdavnaj ne ustrezajo ne tehnološko ne zdravstveno-higienskim normam.

Prav neprimerni prostori pa so v znatni meri razlog, da poslovanje podjetja ni še ugodnejše, neprimerni prostori so bili doslej tudi eden bistvenih razlogov za izredno visoko fluktuacijo zaposlenih.

Zavedajoč se dejstva, da lahko svoj razvoj zagotovi le ob dobrih kupcih, je Gumarna v letu 1972 začela anali-

Kontrola kvalitete gumijevih zmesi

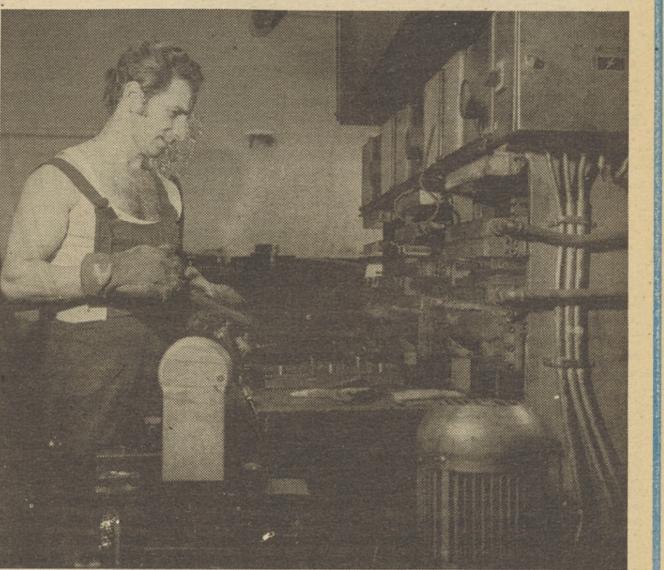
zirati slovenski in hrvaški trg. Rezultati so bili presenetljivi, pridobili so nekaj uglednih kupcev ter tako povečali delež serijske proizvodnje in obseg prodajnega območja.

Navezava poslovnih stikov z zahtevnimi kupci pa ni samo potrdila, da je Gumarna sposobna dobavljati tudi zelo kvalitetne izdelke, temveč je za kolektiv pomenila veliko priznanje. Gumarna se lahko danes izredno hitro prilagaja zahtevam svojih kupcev, s stalnim posvečanjem kakovosti izdelkov pa želi kupcu za enak denar ponuditi še kvalitetnejše izdelke.

GUMARNA p. o. Pobreška 20 Maribor, tel. 24-883 uprava, Titova 15, telefon 34-761

Poslovni predmeti: — izdelava tehničnih izdelkov iz gume, — opravljanje vulkanizacijske obrti.

Proizvodni program: Tehnični izdelki vseh vrst, predvsem tesnila, vzdrževalni in spajanje transportnih trakov, gumiranje koles, specialni gumarski izdelki.

Oddelek stiskalnic

novice iz organizacij

LJUBLJANA

Podpora boju naših manjšin v Avstriji

V številnih delovnih kolektivih po vsej Sloveniji so imeli ta in prejšnji teden protestna zborovanja, na katerih so ostro obsodili odločitev avstrijskega parlamenta, ki je nedavno tega sprejel dva protimanjšinska zakona.

V soboški občini so proti takšni politiki diskriminacije protestirali delavci Pomurskega tiska, KIK Pomurke, trgovskega podjetja Potrošnik in v nekaterih drugih delovnih organizacijah.

V radgorskem podjetju Avto Radgona so v nedeljo poslali protestno pismo zveznemu sekretariatu za zunanje zadeve, v katerem izražajo vso solidarnost z bojem koroških Slovencev za njihove manjšinske pravice. Ob koncu minulega tedna so proti raznorodovalni politiki avstrijske vlade protestirali tudi predstavniki 20 slovenskih delovnih organizacij ob podpisovanju samoupravnega sporazuma o ustanovitvi SOZD ABC Pomurka v Moravskih Toplicah. Tudi delegati delavskega sveta Rudarsko elektroenergetskega kombinata Velenje so te dni skupaj z družbenopolitičnimi organizacijami poslali protestno pismo v zvezi z legalizacijo pritiska na narodnostne manjšine v Avstriji.

Ogorčenost nad odločitvijo

avstrijske vlade in parlamenta so izrazili tudi delavci v mariborskih delovnih organizacijah. Protestni shodi, ki so jih organizirale osnovne sindikalne organizacije, so bili v Atmosu, Talisu, Strojni, Sladkogorski, v Svili, Metalni, TAM, Elektrokovini, MTT, Intesu, Zlatorogu, Primatu, Swatyju, mariborski livarni, Marlesu, tovarni stikalnih naprav, mariborski mlekarini, bolnišnici, PIK itd.

Med delovnimi kolektivi, ki v teh dneh protestirajo proti odločitvi avstrijske vlade o preštevanju manjšin, naj omenimo še protestno zborovanje delavcev trboveljske Mehanike, na katerem so odločno zahtevali, da vlada republike Avstrije prekliche sklep o preštevanju narodnostnih skupnosti.

Protestom so se zadnji teden pridružili še kolektivi ravske železarne, gradbenega industrijskega podjetja Ingrad iz Celja in konference osnovnih organizacij sindikata celjske splošne bolnišnice. V protestnih pismih poudarjajo delavci, da kot člani jugoslovanskega sindikata podpirajo prizadevanja za spoštovanje pravic narodnostnih skupnosti v Avstriji, ki izhajajo iz avstrijske državne pogodbe.

OSNOVNA ŠOLA ČRENŠOVCI

Dobro pripravljen program

V osnovni šoli v Črenšovcih so skušali v javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu pritegniti slehernega člana delovne skupnosti. Zato je izvršni odbor osnovne organizacije sindikata že junija pripravil program aktivnosti članstva pred organiziranjem javne razprave.

Zato ni nič čudnega, če so se je udeležili vsi člani kolektiva. Prav tako so za razpravo pripravili kritično analizo doseganje samoupravne organiziranosti, pripombe in predloge iz javne razprave pa bodo v teh dneh poslali občinskemu sindikatu delavcev v izobraževanju v Lendavi.

ŽELEZARNA JESENICE

Posojilo za ceste

Pred dnevi se je na deseto redno sejo sestal izvršni odbor osnovne sindikalne organizacije TOZD Strugarna valjev. Člani odbora so soglašali z doslednim izvajanjem letošnjega akcijskega programa sindikata, nato pa so se pregledali, kako so bili v svoji delovni skupnosti uspešni pri vpisu posojila za ceste. Doslej je posojilo za ceste v TOZD Strugarna valjev vpisalo 47 delavcev ali 84,4 % vseh zaposlenih. V strugarni na Javorniku je vpisalo

posojilo 27 delavcev ali 90 % vseh, v strugarni valjev na Beli pa 11 delavcev oziroma 73,3 % vseh zaposlenih.

Izvršni odbor osnovne organizacije TOZD strugarna valjev je med drugim podprl prizadevanja komisije za kulturo pri občinskem sindikalnem svetu na Jesenicah, da bi denar, namenjen za izlete, porabili tudi za kulturne prireditve in za nakup knjig Prešernove družbe.

CELICA POD DROBNOGLEDOM — CELICA POD DROBNOGLEDOM — CELICA POD DROBNOGLEDOM

SINDIKAT ŽIVI MED LJUDMI

Pogovor o dejavnosti osnovne organizacije v obratu specialnih naprav TOZD TELA — Industrije za avtomatiko, združenega podjetja Iskra

Med opoldansko malico so mi delavci pripovedovali o spremembah v dejavnosti njihovega sindikata, ki so še zlasti očitne v letošnjem letu. Pa sem potlej vprašal nekaj sindikalnih aktivistov, ki delajo v njihovi osnovni organizaciji in v konferenci osnovnih organizacij v TELI, za kakšne spremembe gre.

NAJ JIH NAJPREJ PREDSTAVIM

Na začetku letošnjega leta so imeli v TOZD TELA eno samo sindikalno organizacijo. V TELI pa je (samo v Ljubljani, torej brez obratov v Makolah in v Dobropolju) kakih tisoč zaposlenih. V takšni ogromni osnovni organizaciji je 11 članov izvršnega odbora delovalo v imenu delavcev in le-ti pogosto niso vedeli, kaj dela to njihovo vodstvo. Ne bi pa mogli reči, da zanimanja za njih delo ni bilo.

To zanimanje so v letošnjem februarju „organizirali v akcijo“, kot je dejal Ivan Ebner, predsednik osnovne sindikalne organizacije v obratu specialnih naprav, ki je tudi delegat sindikalne konference v TELI. V temeljni organizaciji so ustanovili šest sindikalnih osnovnih organizacij, v njihovih izvršnih odborih so delegati (neformalnih) sindikalnih skupin, v konferenci pa delegacije (po dva delegata), ki imajo vsaka po en glas.

„Reorganizacija sindikata, kot pravimo spremembam, ki smo jih dlje pripravljali, uresničili pa pred nekaj meseci, nam je prinesla številne koristi. Zdaj je vsak član obveščen o vsem, kar se dogaja v kolektivu. Vsakdo ima možnosti, da že v skupini pove svoje mnenje, predloge in zahteve, in tamkaj, kjer se ljudje poznajo med seboj, ni nobene zadrege; razpra-

va je odkrita in pogumna. Nimamo nobenih posebnih sindikalnih tem. Sindikat je del samouprave in obenem pobudnik najboljših rešitev. Delegatski sistem je zaživel. Zgodi se, da na sejah konference moramo usklajevati stališča, in razpravo o kakem predlogu prenesti na naslednjo sejo — da bi se delegati lahko na novo pomenili s svojimi volivci. Pravim torej, da sindikat že deluje in živi med delavci.“

KAJ STORITI, DA BI ŠE SAMOUPRAVA BILA DELAVSKA?

Delavskega samoupravljanja pa še niso prilagodili zdajšnjim zahtevam. Tako ogromna temeljna organizacija združenega dela ima samo delegatsko izvoljeni delavski svet in druge samoupravne organe ter komisije; v obratih pa ni samoupravljanja. Ustvarjena sredstva so skupna last, o njih porabi se resda lahko pogovarjajo vsi zaposleni, odločajo pa na delavskem svetu ali na zboru delavcev, ki ga sklicujejo med prvo in drugo izmenjo za ves tisoččlanski kolektiv.

Iz pripovedi Angela Korčeta, sekretarja izvršnega odbora osnovne sindikalne organizacije in konference sindikata v temeljni organizaciji, je moč razbrati, da se še kako zavedajo vsega, kar jim onemogoča pravo delavsko samoupravo.

„Že takrat, ko se je TELA organizirala v dve temeljni organizaciji, smo rekli, da je to začetek. Najprej smo morali spremeniti notranjo organizacijo podjetja in jo prilagoditi novim potrebam. Po sedanjem statutu imamo v temeljni organizaciji 11 sektorjev, štirje so proizvodni. Prav ti proizvodni sektorji so zametki novih te-

meljnih organizacij. Do takrat, ko se bomo odločili za ustanovitev več temeljnih organizacij, pa bomo morali še marsikaj postoriti. Ne bi radi ustanavljali TOZD samo zato, da bi zadostili politični zahtevi. Najprej moramo dobro vedeti, kako bomo v bodoče delali in poslovali, da bi lahko takoj zaživele temeljne organizacije, kaj bo z zdajšnjimi strokovnimi službami v temeljni organizaciji, kako bomo uredili skupne službe v okviru avtomatike, ki zdaj delajo za pet TOZD. Veliko je še nerešenih vprašanj in izoblikovali smo številne drugače rešitev; ne vem pa, katera bo prevladala. Pri nas gre torej šele za zametke bodočih temeljnih organizacij in hkrati tudi za jasno usmeritev, kaj hočemo doseči; morali pa se bomo bolj odločno lotiti te naloge.“

V minulih nekaj mesecih so v sindikatih TELE veliko storili za uveljavitev lastne in družbene samouprave. Naredili so nov statut TOZD in številne samoupravne akte, sprejeli samoupravne sporazume, plačali posojilo za ceste, prispevek za potresno območje v Posočju in ...

„Ni bilo tedna, da se ne bi morali o čem pomembnem pogovarjati v naših osnovnih organizacijah in v skupinah; tamkaj smo nedavno tega tudi razpravljali o osnutku zakona o združenem delu.“

NOVE POBUDE

Debata o tem zakonu je še spodbudila njihova razmišljanja o novi samoupravni organiziranosti, ki naj bi zagotovila večje možnosti, da delavci neposredno oblikujejo in delijo dohodek.

Naj zapišem nekaj misli, ki sem jih zbral med pogovorom z

delavci.

Prvo mnenje:

„Rad gledam televizijo in zato vem, za kaj gre; zdi se mi, da smo se zadeve dobro lotili, informirani smo bili vsi, doslej smo glasovali za osnutek in za analizo samoupravnih odnosov, ki so jo naredili v Iskri.“

Drugo mnenje:

„Analiza sedanjega samoupravljanja ne odkriva vseh možnosti za našo prihodnjo samoupravo. Bolj pogumno bi se morali lotiti uveljavljanja novih samoupravnih odnosov.“

Tretje mnenje:

„Osnutek zakona upošteva vse naše glavne težnje. Spremembe, ki smo jih predlagali, niso bistvene. Bolj zanimiva bo razprava o konkretnih spremembah v našem samoupravljanju delovanju, ki pa še ni končana. Analizo smo potrdili, o tem, kaj naj bi spremenili, izboljšali ali prilagodili zahtevam osnutka zakona, pa bomo še govorili.“

Med drugim se bodo morali dogovoriti, kako naj bi v bodoče organizirali zbor ali zbor delavcev. Zdjaj se v veliki tovarniški hali zbere tisoč ljudi in tam le malo delavcev pove svoje mnenje. Res so vsi o vseh zadevah iz dnevnega reda že poprej govorili s svojimi delegati, tam, kjer sta domačnost in pogum še navzoča; potem so v obrate dobili odgovore na pripombe in predloge, torej zbor delavcev je zgolj formalno potrdil poprej izoblikovana mnenja in stališča. Ta formalnost pa je marsikdaj dolgovozna, zlasti še pri glasovanju in vse skupaj se sprevrže v dviganje rok.“

Zato je Ivan Ebner dejal, da se bodo morali v načinu odločanja zavzeti za nekatere spremembe.

JANEZ VOLJČ

NAŠI PRIJATELJI

KRISTA ŠLAMBERGER-KUHARIČ, Kidričeva 15/V, Ljubljana

Kritika naj vodi k uspehom

Med naše dolgoletne naročnike sodi tudi Krista Šlamberger-Kuharič iz Ljubljane. Na delavski enotnosti je namreč naročena že 25 let. Vse do upokojitve pred dvanajstimi leti je bila aktiven sindikalni delavec, zato je razumljivo, da je do danes ostala zvesta našemu časniku. S sindikalnim delom se je prvič srečala že po osvoboditvi na takratnem ministrstvu za gospodarstvo, pozneje pa na Gozdnem gospodarstvu Ljubljana, kjer je opravljala več odgovornih funkcij. Ko se je petdesetega leta zaposlila v banki, je bila v njeni centrali več let tajnica, predsednica osnovne sindikalne organizacije in članica nadzornega odbora osnovne organizacije sindikata, po upokojitvi pa je s prizadevnim družbenopolitičnim delom nadaljevala v krajevni skupnosti Ajdovščine, kjer popriše za delo povsod, kjer vidi, da je potrebna njena pomoč. Dela v stanovanjski samoupravi, v organizaciji

RK, v društvu prijateljev mladine, kot delegatka krajevne skupnosti v centru za socialno delo občine Ljubljana-Center ... O njenem izjemno prizadevnem delu pričajo številna priznanja — red dela s srebrnim vencem, red za slug za narod s srebrnim vencem, zlati znak jugoslovanskega Rdečega križa, priznanje ZPM Centra, plaketa republiških organov javne varnosti za delo na področju družbene samozasčite in druga.

V službi družbenega knjigovodstva, kjer je bila zadnja leta pred upokojitvijo pomočnica direktorja kontrole gospodarskih organizacij, je bila vseskozi povezana z delom in življenjem svoje sindikalne organizacije.

„Pa ne samo to, da sem bila vedno pripravljena delati v sindikatu, danes sem ponosna, da sem kot bančnica vzgojila generacije mlajših kolegov. Predavala sem na seminarjih, sodelovala pri izdelavi osnutkov navodil

SDK, sodelovala sem v številnih komisijah, vrh vsega pa sem bila tudi redna sodelavka Bančnega vestnika, v katerem sem precej časa skrbela za rubriko „Gospodarstvo sprašuje — banka odgovarja“.

Krista Šlamberger-Kuharič je bila med službovanjem v banki in službi družbenega knjigovodstva med najbolj prizadevnimi poverjeniki Delavske enotnosti in je vedno skušala med člani svoje delovne skupnosti zbuditi zanimanje za naš list.

Z dolgoletnimi sindikalnimi izkušnjami si je izoblikovala tudi kritičen odnos do DE. Zato smo skušali v pogovoru zvedeti, česa v njem še pogrša, česa si želi, kaj ji v DE ugaja in še marsikaj.

„Pri opravljanju svojega poslanstva bo morala biti DE še bolj povezana s prizadevanji v naši družbi. Kot primer naj navedem, da v časniku premalo pišete o problematiki družbenih de-

javnosti. Pa ne samo o tem. Veliko več prostora bi morali odmeriti tudi sindikalni dejavnosti na področju družbenih služb. Ker sem v službi družbenega knjigovodstva delala pri kontroli gospodarskih organizacij, me zanima, kako živijo in delajo naše organizacije združenega dela. Novinarji v

DE imate sicer izostren odnos do slabega gospodarjenja v delovnih organizacijah, skratka do vsega, kar zasluži kritiko, vendar se mi zdi, da ste še vedno premalo kritični do negativnih pojavov. Seveda ne kaže samo grajati, toda kar zasluži grajo, naj najde mesto tudi v našem delavskem časopisu.“

Ko je govorila o tem, je še dodala: „Če že imamo samoupravljanje, potem se mora to odražati tudi v listu. Zdi se mi, da zdaj išče novinar pot do bralcev, v bistvu pa bi moralo biti nasprotno. Zavedati se moramo, da je DE last vseh nas, zato bi morali pri oblikovanju njene vsebine vsi sodelovati s svojimi mnenji, predlogi, pripombami in, če že hočete, tudi s kritikami.“

Krista Šlamberger-Kuharič nam je posredovala tudi nekaj idej. „Zdi se mi, da je v uredniški politiki DE še vedno premalo selektivnosti. Kazalo bi obravnavati predvsem aktivnost tistih sindikatov, ki resnično nekaj prispevajo k napredku ne samo v svoji deželi, marveč tudi v mednarodnem sindikalnem gibanju. In tudi takih tem, kot so na srednjih straneh časopisa, bi morali objavljati še več, zlasti še, ker gre za odnose med delavci in občani.“

IVO VIRNIK

KULTURNA AKCIJA

RAZVESELJIVO — MANJ RAZVESELJIVO

Z iztekem jesensko-zimsko-spomladanske kulturne sezone se je na mizi kulturne urednice DE nabralo še nekaj poročil, ki vsa po vrsti pripovedujejo o tem, da je minula sezona prinesla pozitivne kulturne življenja med delavci. Manj razveseljiva pa je misel, da so sindikalne kulturne komisije pri osnovnih in občinskih organizacijah še vedno premalo načrtno v svoji dejavnosti in da se še premalo povezujejo z vsemi drugimi dejavniki v delovni organizaciji, v kraju ali občini, ki bodisi usmerjajo in programirajo, bodisi izvajajo kulturne programe.

LENART: LIKOVNE RAZSTAVE KAR V ŠESTIH DELOVNIH ORGANIZACIJAH

Zveza kulturno-prosvetnih organizacij in kulturna skupnost občine Lenart si zlasti v zadnjem času zelo prizadevata, da bi kulturno delo in življenje zaobjelo čim več delavcev. V krajevnih skupnostih se kulturno udejstvuje že veliko delavcev, zlasti v Cerkevniku, Gradišču in Benediktlu. V delovnih organizacijah delavci sicer nimajo organiziranih kulturnih amaterskih skupin, njihov interes za kulturno življenje znotraj delovne organizacije pa je vseeno očitno. Vedno več je primerov, ko kulturna prirediteljstva zamenja sindikalno veselico ali pogostitev, tako je bilo letos zlasti ob praznovanju mednarodnega dneva žensk. Poseben interes za kulturo kažejo v kolektivu Klemos: v počastitev dneva republike so odkupili za svoje delavce gledališko predstavo, spomladi so bili njihovi gostje literarni začetniki, ki so se zbrali v Gradišču, prav s tem kolektivom pa se tudi dogovarjajo, da bi prevzel stalno pokroviteljstvo nad literarno kolonijo, ki bo letos oktobra prvič v Gradišču. Udeleženci letošnjega srečanja literarnih začetnikov v Gradišču so s svojimi literarnimi prispevki pa tudi z recitacijami Cankarjevih in Prešernovih del priredili literarne nastope v lenartskem obratu mariborske Livarne, v obratu Marlesa in v Klemosu.

Skrb za kulturno življenje delavcev se kaže tudi v tem, da so delovne organizacije to sezono odkupile pet predstav SNG Maribor, ki si jih je v matičnem gledališču ogledalo 250 prebivalcev s tega območja. Kar v šestih podjetjih pa so priredili likovne razstave, ki si jih je ogledalo blizu 4.900 ljudi, med njimi je bilo zelo veliko delavcev. Tako poroča iz občine Lenart Tone Štefanec.

GORNJA RADGONA: PRIPOROČILO NI NALETELO NA GLUHA UŠESA

Zveza kulturno-prosvetnih organizacij občine Gornja Radgona je — kot poroča Tone Štefanec — naslovila na vse večje delovne organizacije gospodarstva v občini priporočilo, naj v svojih srednjeročnih razvojnih programih ustrezno opre-

Ali ste v vaši organizaciji že izbrali sindikalnega zaupnika Prešernove družbe?

delijo tudi razvojne možnosti za kulturno življenje delavcev. Delovnim organizacijam je ZKPO priporočila, naj bodo v teh opredelitvah kar najbolj konkretne, naj si zadajo naloge, ki jih bodo neposredno zavezovale za razvoj kulture v delavskih okoljih, naj se opredelijo, na katerih področjih bodo kulturni razvoj delavcev še posebej razvijale, s kakšnimi sredstvi in kadri bodo te cilje uresničevale.

Priporočilo je v delovnih organizacijah naletelo na primeren odmev, vsekakor pa je mogoče reči, da ni naletelo na gluha ušesa. ZKPO v občini bo po sprejetju vseh srednjeročnih načrtov analizirala, kako je bilo upoštevano njeno priporočilo. Že zdaj je možno ugodno oceniti prizadevanje delavcev v Elradu, kjer so v svoj srednjeročni načrt med drugim zapisali, da si bo delovna organizacija prizadevala zlasti za razvoj knjižničarstva, glasbene dejavnosti, likovne, literarne in folklorne dejavnosti. Ko so delavci na zboru sprejemali srednjeročni načrt, so se zavezali, da bodo poleg sredstev, ki jih prispevajo za programe kulturnih skupnosti, občinske in republiške, vsako leto zagotavljali tudi sredstva za uresničevanje kulturnega programa delovne organizacije. V srednjeročnem obdobju bodo skušali zagotoviti v delovni organizaciji tudi za kulturne potrebe ustrezen prostor.

VELENJE: PROBLEME BO TREBA REŠEVATI SKUPAJ

O tem, kako so delegati ZKPO občine Velenje ocenjevali minulo kulturno sezono, še posebej pa v letošnjem koledarskem letu, nam poroča Vinko Šmajc. V tem času so amaterske skupine pripravile blizu osemdeset prireditev, med njimi so bile nekatere zelo kvalitetne: tako denimo srečanje mladih pevcev ob letošnjem osmem marcu, teden klubskih večerov („Köder plavil las“ iz Smartnega ob Paki je romal na republiško srečanje „Naša beseda 1976“ v Celje). Prispevek mladih je očitno!

Seveda pa jeseni ZKPO občine Velenje čakajo nove naloge. Poživiti bo treba delo knjižnic v oddaljenih krajih in se znova poslužiti knjižnih kovčkov. Na jesen naj bi v Velenju stekla šola tudi za amaterske igralce in režiserje, mentorstvo pa bo treba zagotoviti gledališkimi amaterji v Sošanju, Smartnem ob Paki in v Velenju. Razmišljajo tudi o tem, da bi pred vsako gledališko predstavo gledalcom o uprizorjenem delu nekaj povedali.

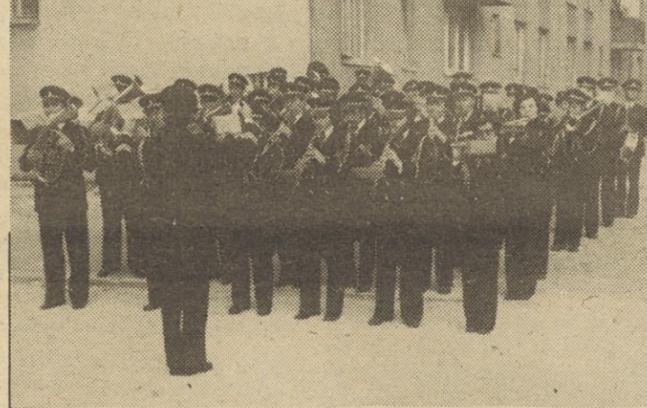
Očitno je, da bo treba storiti še marsikaj, da bi delovne ljudi občine

Velenje bolj zainteresirali za gledališko umetnost. V kulturni skupnosti občine Velenje so namreč delegati že razpravljali o tem, da bi zaradi slabega obiska ukiniли v Velenju gledališki abonma in namesto tega uvedli dijaški abonma. Tudi delegati ZKPO so o tem razpravljali, niso pa soglašali s tem, da bi slab obisk gledališkega abonmaja mirno sprejeli. Komisije za kulturo, ki so pri občinskih komitejih ZK, ZSM, pri občinskem sindikalnem svetu, in predstavnikih ZKPO bodo morali skupno poiskati odgovore na to in druga vprašanja kulturnega življenja delavcev v velenjski občini. Doslej sta se povezovala le ZKPO in občinski sindikalni svet. Sodelovanje vseh pa je potrebno zaradi skupnega programiranja prireditev za delovne kolektive, pri čemer bi morali vključiti tudi filmsko problematiko in kulturno-estetsko vzgojo.

Posebne naloge pri širjenju kulturnih interesov med delavci pa čakajo seveda kulturne animatorje in organizatorje po večjih pa tudi manjših delovnih organizacijah. Kajti za kulturne cilje, ki smo si jih postavili, se mora angažirati množica kulturno osveščanih ljudi. Potrošniška miselnost žal vse močnejše izpodriva pri ljudeh resnične vrednote!

OBALA: KULTURNE AKCIJE MED DELAVCI JE VSE PREMALO

O aktivnosti sindikatov na obali pri uveljavljanju kulturne dejavnosti delavcev v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela nam je pred

Pihalni orkester jeseniških železarjev je za dolgoletno uspešno kulturno delo prejel že več priznanj: Čufarjevo nagrado, Gallusovo plaketo, srebrni znak OF, zlato plaketo Železarne Jesenice, Prešernovo nagrado gorenjskih občin in red zaslug za narod s srebrnim vencem. Še posebej pa je napredoval ta orkester zadnje leto, ko je pridobil za glasbenega vodjo in dirigenta Ivana Knifca, upokojenega podpolkovnika, ki je bil pred tem referent za vojaške godbe pri zveznem sekretariatu za narodno obrambo. Spomladi letos je orkester posnel zelo kvaliteten koncert za RTV Ljubljana. Tolikšen vzpon orkestra je bil možen, ker so godbeniki prihajali na vaje tudi po šestkrat tedensko, da bi v nedeljo imeli še koncert. Zdaj si orkester prizadeva, da bi pomladil svoje vrste pa tudi svoje instrumente, saj so že več kot dvajset let stari instrumenti svoje odslužili. — Na sliki: prvomajska budnica (tekst in foto: Branko Blenkuš)

STE NEMARA PREZRLI

Višji delež za izobraževanje

Skupščina SRS je na zadnji seji sprejela osnutek družbenega plana razvoja Slovenije za obdobje 1976—1980. Osnovna izhodišča plana, v katerih se zaostrujejo pogoji gospodarjenja in ki poudarjajo zahteve po izboljšanju delovnih razmer ter višji produktivnosti dela in na tej osnovi predvidevajo višji osebni in družbeni standard, so delegati soglasno podprli. Za tako usmeritev so se odločali tudi delavci na svojih zborih, ko so sprejemali družbene dogovore in samoupravne sporazume o temeljnih plana oziroma materialnih in finančnih obveznostih, ki jih bodo morali v naslednjih letih vzajemno izpolnjevati.

Žal v dosedanjem postopku sprejemanja temeljnih usmeritev nadaljnje družbenega razvoja Slovenije niso bile vključene tudi družbene dejavnosti. Samoupravne sporazume za celotno področje petletne dejavnosti bomo sprejemali šele na jesen — do konca oktobra. Ker se bodo morale vse družbene dejavnosti usklajevati v mejah, ki jih določa družbeni plan, razvoja (med 12% in 13% družbenega proizvoda), cilji in naloge družbenih dejavnosti pa so opredeljene le globalno, obstaja resna nevarnost, da se bo v tem usklajevanju in dogovarjanju ponovilo utrudljivo pregovarjanje o tem, na čigav račun zagotoviti tudi materialno prioriteto usmerjenemu izobraževanju, kar je v družbenem planu izrecno poudarjeno. Ali bodo samoupravne interesne skupnosti oziroma delegati uporabnikov v njih sposobni in pripravljeni, da se o tem sami sporazumejo? Ali ni to vendar stvar širših družbenih odločitev, in to

že v prvi fazi odločanja o prednostih v globalnih ekonomskih usmeritvah? Morda pa bi se delavci v združenem delu, če bi odločali o celotni delitvi dohodka, opredelili za to, da bi dali, denimo, prednost usmerjenemu izobraževanju pred kako drugo gospodarsko investicijo, saj predstavljajo kadri za nadaljnji gospodarski in družbeni razvoj enega temeljnih dejavnikov.

Kako pomembna je odločitev o tem, ali bomo v naslednjem petletnem obdobju zagotovili sredstva za izvajanje reforme usmerjenega izobraževanja, ni treba posebej utemeljevati. Letošnje težave ob vpisovanju v srednje in visoke šole so v najostrejši luči osvetlile vse pereče probleme v strokovnem izobraževanju, ki jih ni mogoče več razreševati posamično. Sredstva, ki jih trošimo zdaj za tako neracionalen sistem strokovnega izobraževanja, in neustreznost oziroma nepriklagenost izobraževanja potrebam združenega dela, nas veljajo mnogo več, kot pa bi v naslednjih letih morali zagotoviti dodatnih sredstev za izvedbo reforme.

Zato velja resno opozoriti na zahtevo, da za usmerjeno izobraževanje že v družbenem planu predvidimo zvišanje deleža družbenega proizvoda, kot ga je predlagala izobraževalna skupnost Slovenije. Odlaganje z reformo usmerjenega izobraževanja bi namreč pomenilo tudi bistveno zaostajanje Slovenije za drugimi republikami, ohranjanje obstoječe neustrezne strokovne strukture zaposlenih ter nadaljnje poglobljanje razkoraka med izobraževanjem ter potrebami združenega dela.

T. BLAHA

KAKO SE IZOBRAŽUJEMO?

Mladinec — organizator izobraževanja

V junijski številki „Dopisnika“, glasila dopisne delavske univerze — Univerzum, je Mari Škorjanec-Kosterca predstavila šestindvajsetletnega Dušana Drobeža. Že osem let je zaposlen. Dela v orodjarni tovarne transformatorjev Črnuče, eni od temeljnih organizacij združenega dela sarajevskega Energoinvesta.

Marsikaj slišimo o čitek, da mladina „spi“, tega pa nikakor ne moremo reči za mladinski aktiv, ki ga vodi Dušan. Vedno snujejo nove načrte in jih tudi uresničujejo. Povedali so mi, piše Mari Kosterca, da je Dušan Drobež dal pobudo za ustanovitev oddelka dopisne šole za splošno izobraževanje v tovarni. Tako so člani mladinske organizacije ustvarjalno posegli v življenje svojih tovarišev z najboljšim namenom: da pomagajo vsem pridobiti znanje in izobrazbo. Dušan pa tudi po ustanovitvi šole ni ostal ob

strani: prihaja na seminarje, preverja prisotnost, spremlja študijske uspehe in neuspehe dopisnikov. Je ziva vez med vodstvom šole in svojo delovno organizacijo. Tudi tistega dne, ko sva se srečala na dopisni delavski univerzi, je prišel z nujnimi obvestili in s šopom listin, ki so pripovedovale mlado, a bogato zgodovino dopisnega izobraževanja v Energoinvestu.

Kako so začeli s to akcijo v tovarni transformatorjev Črnuče in kako poteka, je Dušana Drobeža povprašala tovarišica Kosterca.

— Naš mladinski aktiv si je za glavno nalogo izbral geslo: vsem članom kolektiva popolno osnovno šolo! Mnogi delavci bi želeli v službi napredovati, dobiti poklicno izobrazbo, vendar to ni bilo možno, če niso dokončali osnovne šole. Ugotovili smo, da je v našem podjetju od 347 delavcev kar 92 takšnih, ki niso dokončali

osemletke. Razposlali smo anketo. Odziv je bil sprva dokaj slab. Mnogi so se šole povsem odvadili, zato so se težko spet zanjo odločili.

Na sestanku smo se pogovorili o tem, kako bi šolanje potekalo. Nkogar nismo hoteli siliti v šolo, saj to ne bi bilo uspešno. Končno smo oblikovali dve skupini, skupino za 5. in 6. razred ter za 7. in 8. razred. Ker je bilo domačih dopisnikov premalo, smo pritegnili še kandidate iz tovarne Elma. Seminarji tečejo...

Ali vsem slušateljem plačuje šolnino delovna organizacija?

— Da in ne. Dogovorili smo se, da bo dobil povrnjeno šolnino vsak delavec, ki bo uspešno končal razred. Če bi plačali vse stroške takoj v začetku, se nekateri ne bi dovolj potrudili. Tudi sicer dopisniki nimajo posebnih olajšav. Proizvodnja ne sme zastati. Seminarji so ob sobotah, prav tako izpiti.

In s čim se še ukvarja mladinski aktiv tovarne transformatorjev v Črnučah?

— Ustanovili smo marksistični krožek. Nekateri mladinci se udeležujejo v športu, pravi Dušan. Izvedli smo tudi prostovoljno akcijo za ureditev tovarniškega okolja. V prvi fazi smo opravili 610 ur udarniškega dela.

Dušan Drobež: „Z delom in organizacijo dopisnega izobraževanja smo zadovoljni!“

Ali Dušan Drobež najde v svojem okolju dovolj razumevanja za svoje delo?

— Da. Sodelavci v orodjarni smo dobri tovariši. Delo je zahtevno, ni avtomatično. Za denarjem se ne ženem, a rad bi dobil tisto, kar mi na mojem delovnem mestu gre. Včasih me tudi kdo zbode, češ, zakaj se ženem, vendar to raje preslišim. Res pa imam precej zadolžitve, tudi na terenu. To me seveda časovno obremenjuje, ker nikoli nisem prost. Funkcije

bi rad predal drugim. Toda pri izobraževanju bom vztrajal. Naša akcija mora uspeti. Z delom in organizacijo dopisnega izobraževanja smo zadovoljni, tako da upamo na uspeh!

Veliko je pri nas mladih ljudi, ki se izobražujejo ob delu, pravi Mari Škorjanec-Kosterca. Malo pa je takih, ki poleg svojega rednega dela hočejo tudi drugim pomagati do izobrazbe. Eden takih je naš sogovornik — mladinec — orodjar Dušan.

PRIPIS UREDNIŠTVA: O tej akciji mladinskega aktivna tovarne transformatorjev Črnuče, o Dušanu, ki je dal pobudo za osnovno šolanje zaposlenih in danes skrbi za organizacijo šole, o Lizi Catek iz Črnuške Elme in Gospavi Latinčič iz Zavoda za transfuzijo krvi, ki sta le dve izmed dvajsetih učencev 5. in 6. razreda oddelka osnovne dopisne šole Energoinvesta (še 25 se jih je zbralo v 7. in 8. razredu, med vsemi 45 pa je 22 deklet in žena), o njih govorijo in pišejo danes tudi drugi. Za šolo v Energoinvestu se je razvedelo daleč naokoli, saj se je vanjo vključilo tudi 12 zaposlenih iz Elme, dva učenca sta prišla iz zasebnega sektorja, po eden pa še iz Transpeda, Petrola, Zavoda za transfuzijo krvi, Unitasa, Viatorja in Tube. Predavanja, ki sicer niso obvezna, so zelo dobro obiskana. Na izpiti so učenci uspešni. Večini slušateljev so delovne organizacije poravnale 1700 din solnine. Za vse, ki so končali 5. in 6. razred, bodo jeseni organizirali nadaljevanje šolanja, za kar bosta spet poskrbela osnovna organizacija ZSM Energoinvesta in Dušan Drobež.

SVET ZSJ
O POSPEŠEVANJU
STANOVANJSKE
GRADNJE

PREVEČ MRTVILA

Ko je na zadnji seji Svet ZSJ obravnaval naloge sindikatov pri sprejemanju in uresničevanju srednjeročnih planov razvoja, je med drugim jasno poudaril, da sindikati ne morejo soglašati s staro vsebino in s preživljenimi odnosi na kateremkoli področju družbenega življenja. To velja tudi za stanovanjsko gradnjo! Svet ZSJ pa še posebej opozarja, da moramo spodbuditi dejavnost v vseh temeljnih in delovnih organizacijah združenega dela ter v občinah, da bi zastavili nadaljnje upadanje stanovanjske gradnje.

Zahtevati moramo nove predpise za to področje ter preprečiti nenamensko uporabo sredstev za stanovanjsko gradnjo. Treba je tudi okrepiti prizadevanja proti odtujevanju sredstev in stanovanj, nizki produktivnosti v gradnji. To toliko bolj, ker o možnostih za povečanje produktivnosti v stanovanjski gradnji zgovorno pričarajo naslednji podatki: Po vojni smo uporabili za gradnjo kvadratnega metra kakih 100 delovnih ur, sedanje poprečje pa je 33 ur, vendar v mestih z učinkovito organiziranostjo stanovanjske gradnje dosegamo tudi 27 do 28 ur za kvadratni meter.

Pri nas smo uveljavili industrijski način gradnje le za četrtino vseh gradenj, medtem ko v visoko razvitih deželah dosegajo 90%. Zaradi slabe koordinacije, slabe priprave zemljišča, projektov in tudi neresenih infrastrukturnih vprašanj je gradnja dolga, cene pa seveda rastejo. Preveč smo počasni tudi pri izgrajevanju družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskih skupnostih in prepočasno uveljavljamo usmerjeno stanovanjsko gradnjo. Na seji Sveta ZSJ so tudi opozorili, da me skrbi za individualno gradnjo premajhna in da smo zašli v skrajnost, ko je tovrstna gradnja povsem destimulirana. Srečujemo se celo z mišljenji, da mora družba vsem zagotoviti stanovanje brez lastne udeležbe.

Svet ZSJ opozarja, da morajo sindikati na vseh ravneh zagotoviti oblikovanje takšnih družbenoekonomskih odnosov v stanovanjski gradnji, ki bodo omogočili delavcem večji vpliv in tudi kontrolo nad tem delom družbene reprodukcije. Gre za uveljavitev ustavnih načel in tudi določil osnutka zakona o združenem delu, da je treba razvijati in utrjevati samoupravljanje kot produkcijski odnos s potrebnim delom, vendar pod kontrolo ustvarjalcev dohodka. To seveda zavezuje sindikat, da se ne zadovolji s sedanjimi rešitvami niti ne z dosedanjim vsebinsko samoupravnim odnosom na področju stanovanjskega gospodarstva, še manj s pasivnostjo, ki je marsikje zavladala.

PREDSEDSTVO RS ZSH

Uspehi reorganizacije

Minuli teden se je pod vodstvom Milutina Baltiča sestalo predsedstvo sveta Zveze sindikatov Hrvaške. Šest uvodnih referatov priča, da je bil dnevni red obsežen. Med najpomembnejšimi točkami dnevnega reda pa je bila ocena sindikalne organiziranosti in rezultatov, ki so jih pri tem dosegli v zadnjih osemnajstih mesecih hrvaški sindikati.

Predsedstvo RS ZS Hrvaške ugotavlja, da je nova organiziranost obrodila sadove. Vse bolj se v praksi uveljavlja delegatsko načelo. To pomeni, da v osemnajstih sindikatih 20 tisoč angažiranih sindikalnih delavcev verno prenaša in oblikuje stališča sindikalne baze o vseh vprašanih, s katerimi se srečujejo v tej republiki. Že samo ta številka priča o pomembni politični sili in tudi o možnostih za učinkovito delo sindikatov na vseh področjih združenega dela.

Velja poudariti, da je samo-

upravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, redno spremljanje gospodarskih gibanj in rezultatov ter iskanje dolgoročnih rešitev v razvoju posameznih gospodarskih dejavnosti dokazalo, da je nova organiziranost hrvaških sindikatov bila potrebna in da je dala rezultate. Seveda pa bo treba v bodoče še okrepiti akcijske sposobnosti sindikatov in njihov politični vpliv v združenem delu. To pa seveda zahteva še večjo pozornost do idejno-političnega izobraževanja v sindikatih. Brez usposobljenosti

sindikalnih aktivistov in brez temeljitega poznavanja družbenoekonomskih razmer v sindikatih ni mogoče uveljavljati življenjskih interesov delavskega razreda in naše družbe kot celote.

Na seji predsedstva so se seznanili tudi z analizo poteka javne razprave o osnutku zakona o združenem delu. Razpravljali so o družbenem dogovoru o kadrovske politiki v Hrvaškem. Predlog dogovora ni bil sprejet, in predsedstvo je zahtevalo, da se predlog dopolni z novimi rešitvami. Predsedstvo pa je sprejelo družbeni dogovor o kadrih, ki bodo delali v tujini kot predstavniki naših OZD in razpravljalo o oddihu in rekreaciji delavcev v tej republiki.

Predsedstvo ZS BiH o zdravstvenem zavarovanju

NERAZVITI DOHODKOVNI ODNOSI

Na zadnji seji predsedstva Zveze sindikatov Bosne in Hercegovine, ki jo je vodil predsednik Raif Dizdarević, so delegati obravnavali probleme v zvezi z ustanavljanjem in delovanjem samoupravnih interesnih skupnosti za zdravstveno varstvo v tej republiki. Dogovorili so se tudi o nalogah sindikata pri utrjevanju njihove dejavnosti.

Sedanje delovanje samoupravnih interesnih skupnosti za zdravstveno varstvo je predsedstvo sindikatov Bosne in Hercegovine soočilo z njihovo ustavno funkcijo in še posebej z novimi določili osnutka zakona o združenem delu. Kot osnova za razpravo so služili nekateri zelo pomembni podatki: v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti je angažiranih 789 delegatov, v strokovnih službah SIS pa dela 1410 delavcev. Za zdravstveno varstvo skrbi v tej republiki 125 delovnih organizacij in 108 temeljnih organizacij združenega dela, v katerih je bilo ob koncu minulega leta zaposlenih 17.731 delavcev. Zdravstveno je zavarovanih blizu 270.000 delavcev in njihovih družin ter 1.270.000

kmetov.

Predsedstvo bosanskohercegovskih sindikatov ugotavlja, da se tudi v tej dejavnosti interesnega združevanja delavcev postopoma uveljavljajo ustavna načela, ki rušijo birokratske spone in navade. Zato je tudi vse manj zahtev za državno intervencijo na tem področju. Ustvarjajo se torej postopno pogoji za svobodno menjavo dela. Hkrati pa je dejstvo, da se osnovne enote te samoupravne interesne skupnosti niso dovolj uveljavile in da še vedno ne opravljajo zadovoljivo vseh svojih nalog. Te naloge pa so določanje in sprejemanje programa zdravstvenega zavarovanja, enakopravno odločanje s skupščino občine o vprašanih, ki zadevajo zdravstvo, in podobno.

Raif Dizdarević je v svoji razpravi še posebej poudaril, „da so sindikati dolžni zelo jasno spregovoriti, kaj je delovna organizacija v zdravstvu, kaj temeljna organizacija in kaj sestavljena organizacija združenega dela. Predvsem morajo sindikati mnogo bolj poglobljeno presoditi sedanje dohodkovne odnose in dohodkovni položaj temeljne organizacije združenega dela v zdravstvu. To pa seveda povsem logično narekuje, da čimprej izvedemo delitev dohodkov po delu tudi v zdravstvu.“

Zanimiv je tudi podatek, da je bilo lani v BiH po podatkih samoupravnih interesnih skupnosti zdravstveno zavarovanih več zavarovancev, kot pa je v republiki prebivalcev. Lanski decembrski podatek pravi, da je bilo v BiH takrat 3.945.082 prebivalcev, po statistiki samoupravnih interesnih skupnosti za zdravstveno varstvo pa je bilo kar 4.041.037 zavarovancev.

PERUTNINA ZALOG POVEČUJE
PROIZVODNJO

Po evropskih normativih

Pred skoraj dvajsetimi leti so v Zalogu začrtali razvojno pot farne piščancev. Cilj je bil jasen: letno naj bi vzgojili milijon piščancev in tako poslali na trg kakih 100 ton perutninskega mesa.

Lani so bile številke že mnogo večje od tistih, ki so si jih zastavili v zaloški Perutnini leta 1957. Na tržišče je farma poslala 4500 ton mesa, kakih 30 milijonov konzumnih jajc, 20 milijonov valilnih jajc in 7 milijonov enodnevnih piščancev. S tem pa v Zalogu še zdaleč niso dosegli končne meje proizvodnje.

Čeprav so nekateri dvomili v načrte Perutnine Zalog, saj v letih planiranja in razmišljanja ni nihče niti predvideval, da bo poraba perutninskega mesa tolikšna, so spremenjene življenjske navade Slovencev in Jugoslovancev omogočile stalno in nezadržno povečevanje proizvodnje. Proizvodnja ni rasla skokovito, marveč vztrajno, za približno 7 odstotkov letno. Pred petnajstimi leti je pojedel Slovenec poprečno 3,6 kilograma perutnine letno, za lani pa govorimo podatki o 10 kilogramih.

„V svojem planu smo predvideli, da se bo poraba perutnine do leta 1980 dvignila v Sloveniji na več kot 11 kilogramov na leto,“ pravijo v Perutnini Zalog in dodajajo, da tega plana ne bo težko doseči. Menijo celo, da bo pomanjkanje drugih vrst mesa še bolj povečalo potrošnjo perutnine.

PERUTNINSKI
IZDELKI

Ponekod v svetu pa je potrošnja perutnine še veliko večja, kot jo načrtujejo v Zalogu ob koncu srednjeročnega obdobja. Ponekod je namreč prodajo letno na prebivalca že 23 kilogramov.

„Tolikšne potrošnje seveda v Sloveniji še dolgo ne bomo dosegli, na vsak način pa si prizadevamo, da bi jo povečali. Mimo tega, da nam

sedanje pomanjkanje mesa narekuje povečanje proizvodnje, smo že planirali gradnjo posebnih obratov, kjer bomo perutninsko meso pripravljali in tako gospodinjstvom omogočili, da ga bodo pripravile še hitreje kot sedaj,“ pravijo v Perutnini Zalog in razlagajo dosedanje izkušnje:

„Začeli smo z globoko zmrznjenimi piščanci. Prodajamo jih v kartonski embalaži, že pri nas pa jih povsem očistimo in tudi začimimo. Tako pripravljene piščance smo ponudili slovenski trgovski mreži, toda v Sloveniji ne gredo najbolje v prodajo. Povsem drugače pa so tako pripravljene piščance sprejeli v Skopju in Beogradu. Tam potrošnja tako pripravljenih piščancev stalno narašča. Večina slovenskih potrošnikov pa zavrača zmrznjeno hrano. Menili smo, da bo razvoj hladilne tehnike in množično nakupovanje hladilnih skrinj odpravilo to nezaupanje potrošnikov, toda ostalo je pri starem...“

PIŠČANCI
V KONZERVAH

Ne glede na to prvo fazo „pripravljenih“ piščancev, povsem očiščenih, začimjenih in globoko zmrznjenih, so se v Perutnini Zalog odločili za nadaljnji korak:

„Z nekaterimi tovarnami, ki že konzervirajo hrano, predvsem z Delamarisom iz Izole, Eto iz Kamnika in z Emono smo se dogovorili, da bomo skupno pripravili recepte in piščanje meso konzervirali ter tako predelanega ponudili trgu. Vemo, da lahko ponudimo veliko več perutninskega mesa le v različnih oblikah. In sedaj iščemo najbolj primerne oblike.“

Industrijski način predelave mesa je seveda pomemben. Zagotavlja stalno porabo vsega mesa – tudi morebitnih tržnih presežkov. Sicer pa letos tako sproti prodajo vsakega piščanca! To

ABC odnosov v kolektivu

ŠE O NOVINCIIH

Piše: Azra Kristančič, dipl. psihologinja

„... pisali ste o tem, kako pomembno je, kdo novince uvaja v delo. Mene je najspretnější in najsposobnější delavec, vendar moram reči, da me je slabo učil, da marsikdaj nisem razumel, kaj mi hoče povedati in da sem se ob njem zelo slabo počutil. Takrat so govorili, da sem pač zabit kot primež in dolgo je trajalo, da se mi je odprlo, so rekli. Danes me vsi cenijo; moram pa vam povedati, da me je največ naučil neki drug visoko kvalificirani (čeprav nedvomno manj uspešen) delavec in ne tisti, ki so ga določili. Tega ne morem razumeti,“ je med drugim napisal v svojem pismu Anton Pečnik iz Maribora.

Če prav razumem, gre za to, da je bil boljši delavec slabši učitelj in manj učinkovit delavec boljši učitelj. Tudi to se primeri in ne tako redko, kot bi kdo mislil. Znano je, da so bili mnogi veliki znanstveniki in svetovno znani skladatelji najslabši pedagogi. Prav tako pa je tudi znano, da so bili mnogi poprečni strokovnjaki izredni učitelji in da so znali v svojih učencih do skrajnosti razviti talent in sposobnosti.

To velja tudi za delovne organizacije, kjer za inštruktorje – pravijo jim tudi mentorji – določijo najboljše delavce. Pogosto na novince ne vplivajo najbolje, zlasti če pozabljajo, koliko let so sami potrebovali, da so se vsega naučili in pri-

dobili takšno spretnost. Novinec ob takšnih delavcih, ki so sicer strokovnjaki, vendar slabi učitelji, izgublja moralno, saj pride njegova začetniška nespretnost ob nadpovprečno spretnem delavcu na dan do vseh podrobnosti. Zato je mnogo bolje, da novince poučuje delavec s poprečnimi delovnimi učinki, ki pa svoje delo obvlada in zna razložiti vse, kar mora začetnik vedeti.

Poleg strokovnosti pa je potrebna tudi človeška toplota. Začetnika je treba prve dni stalno hrabriti, ne pa mu dokazovati, da je ničla! Prvi dan mu velja povedati, da dobro razume, drugi dan – da je že nekoliko boljši kot včeraj... In tako dalje. Novinec potrebuje potrpežljivega, prijaznega inštruktorja, ki ima rad ljudi in ki jim želi tudi pomagati. In še nekaj. Inštruktor mora najprej videti ljudi, šele nato stroje.

Pravica do toplega obroka

VPRAŠANJE:

Ali invalidom, ki zaradi zdravstvenih razmer delajo samo 4 ure dnevno, pripada topli obrok in do katere višine regresa za topli obrok so upravičeni?

Ali je delovna organizacija, pri kateri je invalid stalno zaposlen, upravičena zahtevati od skupnosti za pokojninsko in invalidsko zavarovanje povračilo za topli obrok v primeru, da ga delavcu – invalidu priznava?

Zanima me tudi, ali imajo delavci z deljenim delovnim časom pravico do regresa za toplo malico in do posebnega dodatka za deljen delovni čas. Glede na to, da imajo delavci po zakonu o medsebojnih razmerjih v združenem delu možnost zaposlitve se v več organizacijah, se lahko zgodi, da de-

lavec v nobeni organizaciji ne bi dosegel več kot 4 ure nepretrganega dela. Zanima me, kako naj ravna v takih primerih delovna organizacija.

A. Z., Kranj

ODGOVOR:

Po čl. 26 zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu ima delavec med dnevnim delom s polnim delovnim časom pravico do najmanj 30-minutnega odmora. V tem odmoru dobijo delavci tudi topli obrok, bodisi da je organizirana topla malica v lastni organizaciji ali v dogovoru z drugo organizacijo. Smatramo, da delavci, ki delajo samo po 4 ure dnevno, ne glede na to, iz kakšnega razloga je tolikšen njihov delovni čas, niso

upravičeni do toplega obroka. Namen toplega obroka med delom je v tem, da delavec z njim nadomesti izgubljeno energijo ter se okrepi za drugi del delovnega časa. Če pa bi delovna organizacija le priznavala takim delavcem pravico do toplega obroka, mislimo, da ni upravičena zahtevati povračila stroškov od skupnosti za invalidsko in pokojninsko zavarovanje. Delavci, ki delajo deljen delovni čas, so po našem mnenju upravičeni do toplega obroka, saj mnogi od njih v času premora med enim in drugim delom delovnega časa nimajo možnosti, da bi kosili. Takim delavcem gre po sindikalni listi tudi do datek za deljen delovni čas. Če delavec dela v več organizacijah, toda nikjer več kot 4 ure, pač nima pravice do toplega obroka.

kupon §
PRAVNIK SVETUJE

PO KONFERENCI V BERLINU

Odkrito in enakopravno

Odkrita izmenjava mnenj je evropskim komunističnim partijam pomagala, da se na berlinski konferenci na povsem nov način lotijo številnih vprašanj, ki so zadnja leta povzročala nemalo polemik

Ob vrsti poglobljenih analiz se je zadnje dni posebej na Zahodu pojavila vrsta komentarjev, ki so se komaj končane konference evropskih delavskih partij (29. in 30. junija v Berlinu) lotevali skorajda malo preveč športno: ukvarjali so se namreč predvsem z vprašanjem, kdo je zmagal in kdo je na konferenci popustil. Zadeve so res takšne, da je možno v zaključnem dokumentu konference najti vrsto formulacij, ki pričajo, da so argumenti protidogmatskih sil v evropskem komunističnem gibanju vse bolj prepričljivi; vendar pa takšen rezultat konference prav gotovo ni posledica večje borilske sposobnosti protidogmatskih sil, marveč ga je treba v prvi vrsti pripisati dejstvu, da so se razmere v delavskem gibanju v zadnjem desetletju ali dveh močno spremenile in da se mora tudi na tem področju dogmatizem umakniti pred znanstvenim marksističnim pristopom.

Konferenca, ki se je je udeležilo 29 partij (osemindvajsetim ki so v pripravah sodelovale od vsega začetka, se je v zadnjem trenutku priključila še Nizozemska), je plod dveletnih priprav, številnih pripravljanih sestankov, ki že sami po sebi pričajo, da je v odnosih med udeleženkami tokrat zavel drugačen veter: potem ko so nekateri komunistične partije, med njimi tudi ZKJ, zahtevale, da se vsi sklepi konference sprejemajo po načelu splošnega soglasja, da mora biti torej dokument takšen, da ga bodo lahko sprejele prav vse navzoče partije, in potem ko je bilo načelo splošnega soglasja uvedeno v priprave kot osnovno delovno načelo, je moralo nujno priti do tistega, o čemer je v svojem govoru 30. junija spregovoril tudi vodja jugoslovanske delegacije predsednik Tito: do odkrite izmenjave mnenj, v kateri nihče ni mogel svojim sobesednikom vsiljevati svojega mnenja.

Takšno delovno načelo pa je partijam pomagalo, da se na povsem nov način lotijo številnih vprašanj, ki so zadnja leta sprožila nemalo polemik. Med njimi je treba na prvem mestu omeniti vsebino pojma proletarskega internacionalizma, pojma, v katerem so se — kot je dejal v pogovoru z novinarji eden od udeležencev konfe-

rence — strili prav vsi spori, značilni za evropsko in svetovno komunistično gibanje v sedanjem času. V opredelitvi proletarskega internacionalizma se je namreč v prvi vrsti skrivalo vprašanje odnosov med partijami, med katerimi je vse več takšnih, ki si zavoljo svojega objektivnega položaja, svoje moči in svoje odgovornosti pred množicami ne morejo več privoščiti, da bi bile filiale tega ali onega vodilnega centra podrejene tej ali oni generalni liniji, ki ne odseva potrebe njihovega revolucionarnega boja. V opredelitvi proletarskega internacionalizma se je skrivalo vprašanje njihove enakopravnosti, neodvisnosti, njihove odgovornosti lastnemu revolucionarnemu boju.

Tesno povezano s tem — pa tudi z osnovno temo konference, ki je bila „Za mir, varnost, sodelovanje in družbeni napredek v Evropi“ — je bilo vprašanje, kdo so tiste sile, ki so nosilec tega prizadevanja za mir in napredek, kajti odgovor na to drugo vprašanje je spet vodil k prvemu: če so to res predvsem SZ in socialistične države in sta mir in napredek odvisna predvsem od „socialistične skupnosti“, potem morajo posamezne partije svoje posamične interese podrežati skupnemu cilju (ali konkretno vodilnemu centru); če pa je panorama boja za mir veliko bolj široka in presega blokovske meje, potem imajo partije toliko več razloga, da se obrnejo k svojem okolju in ravnajo predvsem v skladu s potrebami, ki jih nalaga boj v njihovem okolju. In ne nazadnje se je v tej zvezi zastavljalo vprašanje,

kakšna je prava narava in vloga neuvrčenosti: je to res samo boj proti imperializmu (kateriga poglaviti nasprotnik je spet „socialistična skupnost“) ali pa je neuvrčenost politična sila, ki objektivno samostojno izraža svoj spekter razrednega boja.

Prav načelo splošnega soglasja je bilo tisto, ki je privedlo do tega, da je v zaključni dokument ob napotkih za krepitev miru in sodelovanja v Evropi prišlo več formulacij, ki so zelo pomembne za evropsko komunistično in delavsko gibanje, saj prav ta listina prvič v takšnem okviru (poprej jih je za bilateralne odnose med ZKJ in KPSZ uvedla beograjska deklaracija) razglasa načelo proletarske solidarnosti partij, pri čemer pa mora ta solidarnost počivati na dosledem spoštovanju neodvisnosti in samostojnosti partij, ki so za svoje delovanje v prvi vrsti odgovorne svojim delavskim razredom.

Ta formulacija prav gotovo dobro odraža vse tisto, do česar je zadnja leta prišlo v evropskem komunističnem in delavskem gibanju, kjer so se poleg partij na oblasti znašle partije, ki se za oblast resno potegujejo in ki za svoje ravnanje odgovarjajo pred milijoni volivcev (denimo KPI). Odpori proti takšnemu pristopu s konferenco v Berlinu prav gotovo ne bodo ponehali in celo na sami konferenci je bilo slišati nekaj razprav, ki so se skušale vrniti k staremu; toda prav razmah partij proletariata v Evropi utegne biti najboljša zagotovilo, da vračanja k starim tezam in pritiskom ne more biti.

MARJAN SEDMAK

POHVALE IZ OECD

Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) je v Parizu objavila poročilo o ekonomskih razmerah v Jugoslaviji, ki pomeni precejšnjo pohvalo rezultatom jugoslovanskega gospodarstva v letu 1975. Iz tega dokumenta povzemamo naslednje ugotovitve: Glede na izboljšave v jugoslovanski ekonomiki, dosežene v drugi polovici minulega leta, se nekateri od bistvenih ciljev, začrtanih za 1976. leto kažejo kot dosegljivi brez kakršnekoli pomembnejše spremembe v politiki. Upravljanje jugoslovanskega gospodarstva je bilo v zadnjih nekaj letih takšno, da je moč govoriti o pomembnem uspehu. Proizvodnja in zaposlenost sta rasli po dokaj zadovoljivi stopnji

celo v 1975. letu, ko je bilo čutili vpliv svetovne recesije. Ohranjena je bila tudi hitra investicijska ekspanzija.

Glede na premike v Jugoslaviji k večji decentralizaciji ekonomske politike lahko pričakujemo, da bodo dogovori med republikami in družbeni sporazumi pomembno sredstvo pri oblikovanju politike in v njenem izvajanju. Obseg jugoslovanskega zunanjega deficita in povečano neravnovesje v zunanji trgovini z deželami — članicami OECD predstavljata za določen čas glavno oviro gospodarski politiki. Možnosti za jugoslovanski izvoz so ugodne, vendar obstaja nevarnost, da se bo trgovinski deficit ponovno povečal.

Pred petnajstimi leti je Slovenec pojedel 3,6 kilograma perutnine, zdaj že 10 kilogramov — Več perutnine v različnih oblikah — Proizvodnja enakomerno in nezadržno narašča

zagotavlja delovni organizaciji veliko likvidnost, sorazmerno majhno nihanje v ceni in vabi k sodelovanju številne kooperante:

„Zanimanje za kooperantsko sodelovanje narašča. Med vsemi kmečkimi proizvodi ima vzreja piščancev najbolj stalno ceno. Kmetje ne tvegajo, sorazmerno dobro zaslužijo, zato se še vedno radi odločajo za vzrejo piščancev. V našem interesu pa je, da je kooperantskih proizvajalcev čim več.“

KAKOVOSTNA DOMAČA VZREJA

Mimo vzreje za trg in proizvodnje jajc ter vzreje enodnevni piščancev posvečajo v Perutnini Zalog zelo veliko pozornost selekciji perutnine:

„V prizadevanjih smo uspeli. Matične kure oziroma perutnino za razmnoževanje sicer še uvažamo, toda sami smo si že zagotovili tako dober genetski material, da bomo z uvozom kmalu prenehali. Jajca in enodnevnice piščance celo že izvažamo. Naše norme vzreje so se že povsem približale evropskim, kar pomeni, da naši piščanci v 55 dneh dosežejo teže med 1,8 in 1,9 kilograma. To dosežemo z dobrim razplodnim materialom, z urejenimi vzrejnimi razmerami in s stalno dobro organizirano zdravstveno službo ter seveda s posebno hrano. Tako kot v Evropi tudi pri nas porabimo za kilogram prirastka žive teže 2,3 kilograma krmil...“

Seveda pa vsega tega razvoja ne bi bilo, če med 360 delavci, zaposlenimi v Perutnini Zalog, ne bi bilo kar šestnajst strokovnjakov z visokošolsko izobrazbo, ki skrbe, da proizvodnja v Zalogu, v Zadobravi, v Dolškem, v Ihanu, v Černelem, na Duplici in v Komendi enakomerno in nezadržno narašča.

E. P.

ZR NEMČIJA

IZMOTAVANJE IZ KRIZE

Brezposelnost huje prizadeva ženske kot moške

Oživljajoča konjunktura je v ZR Nemčiji v letošnjem juniju spet omogočila zmanjšanje števila nezaposlenih, in to za 32.500 oseb. Tako je trenutno v ZR Nemčiji blizu 921.000 registriranih nezaposlenih delavcev in uslužbencev. S tem se je stopnja nezaposlenosti (delež nezaposlenih v skupnem številu zaposlenih) zmanjšala od 4,2%, kolikor je še znašala v maju, na približno 4% v letošnjem juniju.

Ker pa so se v zveznih deželah zaradi izredne vročine začele letne počitnice prej kot prejšnja leta, se je tudi prej pojavil sezonski padec proizvodnje. Zato se tudi obseg nezaposlenosti ni občutneje skrčil in zato je tem bolj upravičena zaskrbljenost, da se utegne zaposlenost tja do jeseni nekoliko poslabšati.

Nezaposlenih moških je trenutno 472.700, tako da znaša stopnja nezaposlenosti moške delovne sile 5,3%. Brezposelnih žensk pa je 448.300, in stopnja nezaposlenosti ženske delovne sile znaša 5,3%. Nasploh se ženske zaposlujejo teže kot moški in tudi teže najdejo zaposlitev, potem ko so delo zaradi tega ali onega vzroka izgubile. Značilno je, da je med brezposelnimi ženskami v ZR Nemčiji precej več uradnic kot delavk.

Število brezposelnih tujih delavcev se je junija zmanjšalo za 10,6%, tako da je zdaj brez posla še blizu 90.000 tujcev, ki so se pred časom zaposlili v ZR Nemčiji, a so izgubili delo zaradi poslabšanih gospodarskih razmer. Tudi število brezposelnih mladih ljudi se je junija skrčilo, in to za približno 4%, na skupno 77.200 oseb. Stopnja nezaposlenosti mladih ljudi, starih manj kot 20 let, se junija znižala na 3,5% od 3,6%, kolikor je znašala v maju.

Zmanjšuje se tudi število delavcev, ki so zaposleni s

skrajšanim delovnim časom. Da je oživljanje gospodarske konjunktura v ZR Nemčiji očitno trajnejše narave, kaže med drugimi podatki, da se je število delavcev, zaposlenih s skrajšanim delovnim časom, v juniju zmanjšalo za 32.100 oziroma za 12,8% glede na letošnji maj. Med vsemi dejavnostmi nedvomno najhitreje prehaja na poln delovni čas strojna industrija, ki so ji položaj in s tem možnosti za zaposlovanje izboljšala poleg domačih še zlasti tuja naročila. Število zaposlenih z nepolnim delovnim časom se zmanjšuje tudi v tekstilni in konfekcijski industriji, le v elektroindustriji ostaja domala nespremenjeno.

Značilno je, da se je število nezasedenih delovnih mest v ZR Nemčiji letos junija v primerjavi z majem povečalo za 2,3%, v primerjavi z lanskim junijem pa celo za 6,7%. Gre za novo odprta in tudi za dosedanja delovna mesta, ki so se izpraznila bodisi zaradi vpliva recesije bodisi zaradi naravnih fluktuacij, upokojitvev, odhodov delavcev in uslužbencev na druge dolžnosti in podobno. Ker je gibanje zaposlenosti predvsem v gradbeništvu kot najbolj izpostavljeni investicijski dejavnosti po navadi najzgodovornejši kazalec za gospodarske vzpone ali padce, velja še omeniti, da se je število nezaposlenih v gradbeništvu v juniju zmanjšalo za 16,8% ali na vsega 50.000 oseb, hkrati pa je bilo v tej dejavnosti na voljo kar 33.700 prostih delovnih mest. Ta navidezno protislovni pojav kaže, da so v gradbeništvu in tudi v drugih dejavnostih v ZR Nemčiji v teku procesi strukturnih sprememb, ki jih je očitno sprožila recesijska faza, iz katere se Zvezna republika Nemčija pravkar izmotava z večjim ali manjšim uspehom, o čemer pa za zdaj še ni mogoče izreči dokončne sodbe.

N. Ž.

STROKOVNJAK OPOZARJA NA PRAVICE IN DOLŽNOSTI

Saj bo šlo — a na čigav rovaš!

Nove delovne priprave in naprave ocenjujemo predvsem po zmožljivosti. Kolikor bolj nam delovna priprava ali naprava zagotavlja povečanje storitve, večjo hitrost, večjo pogonsko energijo, tem zanimivejša je. V drugem planu našega zanimanja so načini in stroški vzdrževanja, amortizacija, namestitvev ali premeščanja. Sledijo naslednja vprašanja: izraba polne zmožljivosti v skladu z zmožljivostjo drugih delovnih priprav v procesu; analiza vplivov delovne priprave ali naprave na okolje in še posebej na organizem človeka pri delu; analiza vplivov okolja na delovanje delovne priprave ali naprave; analiza dokumentacije o stopnji zanesljivosti

delovanja in slednjich v kateri varnostno-tehničnih elementih in elementih okolja se nova delovna priprava ali naprava razlikuje od prejšnje.

Prav zadnji sklop podatkov je za večino delovnih organizacij neznanka. Seveda pa je posledica tega, da tehnično sodobne delovne priprave in naprave niso vključene v delovni proces tako, da bi bile izrabljene v svoji polni zmožljivosti.

V takih primerih stopicajo delovne organizacije glede napredka in razvoja delovnih priprav in naprav v ozkem in zaprtem krogu svojih pogledov in potreb. Tega ozkega in zaprtega

kroga, pa ne morejo presekatiti proizvajalci novih delovnih priprav in naprav, saj proučujejo ali določajo smer tehničnega razvoja izključno glede na tehnične značilnosti ne pa tudi vpoštevajo druge momente. Sicer pa naj spregovorijo primer.

Proizvajalec pomembne delovne naprave in priprave, ki jo samo v Sloveniji proda v seriji 10 do 15 tisoč kosov, se je obrnil na Zavod SRS za varstvo pri delu s prošnjo, da bi nju posredovali podatke glede varstvenih zahtev in pomanjkljivosti, ki jih je še treba rešiti pri tej napravi. V razvojno konstrukcijskem oddelku te delovne organizacije dela 8 do 10 visokokvalificira-

nih strokovnjakov. Glede tehničnih in konstrukcijskih zahtev njihovo znanje in izkušnje ustrezajo, zavedajo pa se, da bi jim bila zelo koristna profilna kartica glede varstva pri delu za omenjeno napravo. Ta kartica pa obsega več kot 65 vrst podatkov, ki jih je treba zbrati in urediti s pomočjo statističnih analiz, kar pa ni nič manj zahtevno opravilo, kot ga opravlja skupina 10 strokovnjakov v tehnično-razvojnem sektorju proizvajalca. In ko smo jim ponudili stalno sodelovanje pri reševanju nalog s tega področja, je sledil odgovor: to bi bilo predrago; tudi brez tega bo šlo! Seveda bo šlo, vendar na račun varnosti in zdravja delovnih ljudi.

sprašujete — odgovarjamo

Ali pripada regres za letni dopust po sindikalni listi za leto 1976 vsem učencem v gospodarstvu, ali je pri tem kakšna razlika med učenci — študenti in učenci z učno pogodbo? Katera delovna doba se všteta v delovno dobo, ki se vrednoti po 11. točki sindikalne liste za leto 1976?

M. R. — MARIBOR

Odbor sindikatov Slovenije za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov nam je posredoval naslednje pojasnilo: Do regresa za letni dopust so upravičeni le učenci z učno pogodbo. Učenci z učno pogodbo imajo drugačen status po zakonu in so po končanem šolanju tudi vezani na temeljno organizacijo združenega dela, s katero so sklenili učno pogodbo. Učenci — študenti pa so po družbenem dogovoru o oblikovanju in izvajanju študentske politike v SR Sloveniji izenačeni z drugimi študenti in po končani učni dobi tudi niso v taki obliki kot učenci z učno pogodbo vezani na temeljno organizacijo združenega dela.

Z delovno dobo po 11. točki sindikalne liste je mišljena tista delovna doba, ki je kakorkoli evidentirana v delovni knjizici posameznega delavca. To je denimo dejanska delovna doba, beneficirana delovna doba, posebna doba, priznana za čas udeležbe v NOB, delovna doba, prebita na tuji ladji, če je le-ta pridobljena na osnovi mednarodne konvencije ipd.

Neizkoriščene možnosti

Pregovor pravi: „Gora ni nora, nor je, kdor gre gor“. Švicarski gorniki celo trde: „Ljudje gredo do 1500 metrov visoko, krave do 2000, koze do 2500 metrov, še više pa norci.“ Tako začena znani slovenski planinski pisatelj Janko Mlakar enega svojih zadnjih planinskih spisov „Zakaj hodimo v gore?“ Ko ga končuje, ugotavlja: „Hodimo radi v naš lep gorski svet, da se naučimo svežega zraka, si utrjujemo zdravje, krepimo telesne moči, si tešimo hrepenenje po lepoti, da si širimo obzorje in spoznavamo svojo domovino. Tudi zato hodimo, da utrjujemo tovarišstvo, brez katerega v hribih ne gre, da poiščemo sprostitev v neomadeževani naravi, se spoprimemo z naravnimi silami in s samim seboj ter si ob takšni zmagi zapišemo pozitivno točko.“

Planinstvo je postalo zadnja leta nepogrešljiva potreba naših delovnih ljudi. Kakih 90.000 Slovencev je članov naše planinske organizacije, ki še vedno pridobiva nove člane. Najbolj množična športna organizacija na Slovenskem ima 138 društev, od katerih jih je 32 v okviru delovnih organizacij. Seveda ta društva ne vključujejo v svojih vrstah samo članov delovnih skupnosti, ampak tudi njihove sivoce ter druge občane in krajanke, tako da imajo danes že več kot 16.000 članov. Vsa planinska društva v republiki upravljajo s 163 planinskimi postojankami, od katerih jih je 12 v upravljanju organizacij združenega dela. Te postojanke so bile zgrajene s prostovoljnim delom, predvsem pa je razveseljivo, da razpolagajo s precejšnjimi zmogljivostmi.

Vendar — žrtvi med tednom ostajajo te zmogljivosti bolj ali manj neizkoriščene, čeprav je možnosti za preživljanje cenenege in zdravega oddiha v naravi tako rekoč na pretek. En sam primer: v najvišji planinski postojanki v Sloveniji, Triglavskem domu na Kredarici (2515 m), velja prenočišče za člane PD samo 32 din, z okusno, kalorično bogato enolončnico pa od 10 do 16 dinarjev več.

Cenam torej ne bi mogli izrekati očitkov — pa vendar je med nami le malo tistih, ki se odločajo za preživljanje letnega oddiha v planinah. Teh ugodnosti se bolj ali manj poslužujejo le člani tistih delovnih kolektivov, ki imajo svoje domove. A še ti domovi so med poletnimi meseci najbolj obiskani ob sobotah in nedeljah, med tednom pa postojanke samevajo in nudijo streho le najbolj navdušenim planincem.

Prav bi bilo, da bi zdaj, ko v sindikatih iščemo možnosti za ceneno preživljanje dopustov delavcev, „pomislili“ tudi na najcenejšo!

I. V.

KAKO V LJUBLJANSKIH DELOVNIH ORGANIZACIJAH SKRBIJO ZA ORGANIZIRANO LETOVANJE ZAPOSLENIH

Za cenen, vsakomur dostopen dopust

V začetku letošnjega leta je mestni sindikalni svet Ljubljane poslal vsem osnovnim organizacijam sindikata na območju ljubljanskih občin vprašalnik, s katerim je želel ugotoviti, kako v podjetjih skrbijo za organizirano letovanje zaposlenih. Z anketo je vodstvo mestnih sindikatov hotelo zvedeti tudi „kaj več“ o tem, kako letujejo tisti delavci, ki si iz finančnih ali drugih razlogov ne morejo privoščiti letnega oddiha v objektih komercialnega turizma.

O analizi vprašalnikov, ki pa je naletela prej na slab kot na dober odziv v delovnih organizacijah, smo se pogovarjali z Daretom Ravnikarjem, sekretarjem mestnega sveta ZSS Ljubljana.

„Poglejmo najprej, kaj so na vaš vprašalnik odgovorile organizacije združenega dela z več kot 500 zaposlenimi. Vprašalnik nam je vrnilo 13 delovnih organizacij oziroma

osnovnih organizacij sindikata s področja ljubljanskega gospodarstva. Z izjemo Dekorativne, kjer sploh nimajo organiziranega dopustovanja delavcev, imajo druge delovne organizacije lastne počitniške zmogljivosti, in to bodisi počitniške domove ob morju, v planinah, garsonjere v počitniških naseljih, prikoliče, bungalove ali šotore. Cene dnevne oskrbe v počitniških domovih so lani znašale od 30 (v izjemnih primerih) do 100 dinarjev, v prikolicah in garsonjerah, kjer imajo urejene kuhinje, pa od 14 do 20 dinarjev. Tako na primer Tobačna tovarna nudi svojim delavcem v garsonjerah cenen dopust, saj znaša za odrasle prispevek komaj 15, za njihove sivoce in otroke pa 10 dinarjev.“

V večini ljubljanskih delovnih organizacij so zaposleni dobili lani regres v znesku 1100 dinarjev, ponekod pa so delili nižji regres, od

600 dinarjev naprej.

„Na vprašanje, ali so razširili svoje počitniške zmogljivosti,“ nadaljuje Dare Ravnikar, „so odgovorile tako rekoč vse delovne organizacije, in sicer da že nekaj let širijo prostorske zmogljivosti z nakupom domov, gradnjo lastnih počitniških objektov ob morju, z dokupom ali ureditvijo garsonjer v drugih počitniških naseljih.“

VEČ PROSTORA

V drugo skupino, ki jih je zajel vprašalnik mestnih sindikatov Ljubljane, sodijo organizacije združenega dela s 100 do 500 zaposlenimi. Ta skupina se bistveno razlikuje od prve predvsem v tem, ker prevladujejo kot rekreacijski objekti za preživljanje letnega dopusta delavcev manjše počitniške hišice, bungalovi in avtomobilske prikoliče, ki so razporejene v obmorskih in planin-

skih krajih, kjer si dopustniki sami pripravljajo hrano ali pa se poslužujejo storitev gostinskih podjetij. Tudi v tej skupini so lani znašali regres od 1000 do 1100 in le izjemoma 900 dinarjev.

„Kar velja za prvo, je značilno tudi za drugo skupino anketiranih delovnih organizacij. Tudi v drugi skupini si podjetja prizadevajo povečati počitniške zmogljivosti, ponekod pa rešujejo zadrego z nakupom prikolic,“ ocenjuje odgovore na anketo za to skupino Dare Ravnikar.

Pri tem seveda ne kaže prezreti nekaterih predlogov, ki so jih dale delovne organizacije za izboljšanje počitniške dejavnosti. Precej jih je predlagalo, da bi podjetja na območju ljubljanskih občin začela postopoma združevati svoje počitniške zmogljivosti. S tem bi se vsem delovnim organizacijam in ne samo večjim zagotovile možnosti za cenen letni oddih. Očitno je namreč, da bi dostopne cene postale sčasoma „magnet“ za večino tistih, ki se v največji meri zaradi pomanjkanja denarja ne morejo odločiti, da bi preživeli del svojega dopusta ob morju ali v planinah.

„Vsi ti predlogi“, meni Dare Ravnikar, „terjajo čimprejšnje formiranje samoupravne interesne skupnosti za oddih in rekreacijo. Pot do uresničitve te zamisli ni več daleč, saj so vse ljubljanske občine že imenovale iniciativne odbore za ustanovitev te skupnosti, ki bi delovala za mesto kot celoto. Prav tako so vredni vse pozornosti tudi drugi predlogi: zbiranje namenskih sredstev za gradnjo počitniških domov, delavcem z nizkimi osebnimi dohodki naj bi omogočili več ugodnosti, ker le-ti še vedno ne koristijo svojega dopusta za aktiven počitek. Opozorim naj še na predlog, da bi naj delovne organizacije najemale za preživljanje letnega oddiha svojih delavcev več prikolic in šotorov, in zahtev, naj bi bil regres izključno namenjen za dopuste!“

Ljubljanskim delovnim organizacijam se, tako vsaj kaže, obetajo na področju oddiha in rekreacije boljše časi. Med obilico predlogov za povečanje počitniških zmogljivosti velja posebej omeniti pobudo vodstva mestnih sindikatov Ljubljana in sindikatov Reke, da bi ob Kvarnerski obali ali na Krku zgradili center za oddih in rekreacijo z nekaj sto ležišči.

„V centru bi poleg igrišč postavili tudi več prikolic, tako da bi prišli na svoj račun vsi, ki bi želeli preživeti svoj dopust ob morju. Vendar pa moram povedati, da bo do uresničitve te pobude treba prehoditi še dolgo pot...“, je končal naš pogovor Dare Ravnikar, sekretar mestnega sindikalnega sveta Ljubljana.

IVO VIRNIK

PRVI DEL OBČINSKEGA SINDIKALNEGA PRVENSTVA V NOGOMETU KONČAN

TAM TEZNO PRED VSEMI

S srečanju 7. kola se je končal prvi del prvenstva v mariborski občinski nogometni ligi, v kateri tekmuje 8 ekip iz mariborskih kolektivov. Po pričakovanju je zmagala ekipa TAM Tezno, ki je izgubila samo srečanje z ekipo Lokomotive (2:1).

Naslov spomladanskega prva-

ka je osvojila ekipa TAM Tezno pred Metalno, ki imata enako število točk, vendar ima TAM Tezno boljše razliko v golih. Obe ekipi sta bili boljše od drugih moštev in sta povsem zasluženo na vrhu lestvice. Tretje in četrto mesto na lestvici sta z 8 točkami osvojili ekipi Primata

in TAM Studenci in s tem sta še vedno resna kandidata za osvojitve najvišjega mesta v nadaljevanju prvenstva. Sledijo Elektrokovina in Lokomotiva s 7 točkami, Stavbar z 2 točkama, Mariborski tisk pa je ostal brez točk.

D. ZAGORAC

MARIBOR

BREZ PRESENEČENJ

S srečanju 13. kola je bil zaključen spomladanski del namiznoteniškega prvenstva v moških in ženskih ligah.

Prvo mesto je v I. ligi pričakovanju osvojila ekipa Cevovoda, v II. ligi TIMA I, v III. ligi — A skupini ekipa CARINARNICE MARIBOR, v III. ligi — b skupini ekipa METALNE II, v III. ligi — C skupini ekipa MTT TABOR in v ženski ligi ekipa GRADISA.

Ekipa Cevovoda je premagala vse nasprotnike. Z zaostankom 6 točk se je v I. ligi uvrstila na drugo mesto ekipa TAM I Tezno, sledijo pa ekipe: TAM I Studenci, Konstruktor I, Ruše I, Tam III Tezno itd.

V II. ligi vodi odlična ekipa TIMA I: v prvem delu prvenstva je ta ekipa odločila 12 srečanj v svoji

korist in ni dopustila nasprotnikom nobenega presenečenja. Na drugem mestu je ekipa Dom JLA I, ki je izgubila srečanje le z vodečo ekipo TIMA I.

V III. ligi — A skupine vodi brez poraza Carinarnica Maribor pred Rušami II, Dravskimi tiskarnami, PTT, Dom-Smreko, itd.

V III. ligi — B skupini je na vrhu ekipa METALNE II, pred Kreditno banko Maribor, Stavbarjem I, Zlatorogom, itd.

V III. ligi — C skupini vodi MTT-Tabar pred Avtoobnovo, EGŠ, DEM, itd.

V ženski ligi je prvo mesto osvojila ekipa Gradisa, na drugo mesto pa se je z zaostankom dveh točk uvrstila ekipa Zavarovalnice I pred ZD Maribor, KB Maribor itd.

D. ZAGORAC

Občinska zveza za telesno kulturo in komisija za športno rekreacijo pri izvršnem odboru sindikata Železarne Jesenice sta pred dnevi organizirali trim kolesarjenje od Zirovnice do Zapuž in prek Begunj ter Smokuča nazaj do izhodiščne točke. Te športno-rekreacijske prireditve se je udeležilo 63 mladih in starejših rekreacije željnih občanov. Udeležencem

iz Železarne Jesenice se je sodelovanje na tej akciji štelo kot udeležba na tekmovanju v športni rekreaciji Železarne Jesenice. Najstarejša udeleženka Tončka Lipnik in najmlajši Samo Mekina sta prejela praktična darila, vsi drugi pa nalepko ter značko kolesarja.

B. B.

ZALOŽBA ČZP DELAVSKA ENOTNOST

SPOROČA,

DA IMA NA ZALOGI:

1. V knjižnici SINDIKATI:

- Slavko Grčar: ORGANIZIRANOST IN DELOVANJE SINDIKATOV, št. 2 — cena 20.— din
- Olga Bručan in Slavko Grčar: FINANČNO POSLOVANJE V SINDIKATIH, št. 3 — cena 20.— din
- SAMOUPRAVNO UREJANJE DOHODKOVNIH ODNOSOV V ZDRUŽENEM DELU, št. 6 — cena 40.— din
- AKTUALNE DRUŽBENOPOLITIČNE NALOGE SINDIKATOV DANES, št. 7 — cena 30.— din
- LJUDSKA OBRAMBA IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA — temeljna naloga sindikatov, št. 8 — cena 30.— din
- Bogdan Kavčič: SAMOUPRAVLJANJE V ZDRUŽENEM DELU, št. 9 — cena 30.— din

- Roman Albreht: NOV KORAK PRI GRADITVI TEMELJEV SOCIALISTIČNE SAMOUPRAVNE DRUŽBENE UREDITVE (Pogledi na nekatera idejnopolitična vprašanja zasnove osnutka zakona o združenem delu in nadaljnje družbene preobrazbe na ustavni podlagi), št. 10 — cena 20.— din

2. INVENTIVNA DEJAVNOST V ZDRUŽENEM DELU — cena 150.— din

- 3. HIERARHIJA (Mednarodna raziskava) — cena 179.— din
- 4. Najdan Pašič: NACIONALNO VPRAŠANJE V DANAŠNJEM OBDOBJU — cena 130.— din
- 5. Vinko Trinkaus: VELIKA STAVKA — cena 150.— din
- 6. Rado Štoka in Tomaž Kožuh: NAVTIKA — cena 170.— din
- 7. V založbi ZKPO:
 - gledališke publikacije
 - filmske publikacije
 - klubske publikacije
 - glasbene publikacije
 - Koledar spomina — cena 30.— din
 - Priročnik za organizatorje kulturnega življenja — cena 15.— din
 - Ivan Cankar: V ARENI ŽIVLJENJA SEM STAL — cena 12.50 din
 - Rdeči atom (Izbor svetovne revolucionarne poezije) — cena 20.— din

Vse omenjene publikacije, knjige in brošure lahko naročite na naslov ČZP DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4/II. Na naročilnici navedite plačilne pogoje.

NA OBZORJU NOVA INTEGRACIJA

Na severnem Primorskem naj bi se povezale kmetijska proizvodnja, predelovalna industrija ter trgovina in gostinstvo. Prvi koraki že storjeni

Priprave na integracijo kmetijsko proizvodne in predelovalne industrije ter trgovine in gostinstva na severnem Primorskem so spet oživele. Pred časom uresničena integracija sorodnih podjetij v novogoriški občini v organizacijo združenega dela Primorje Gorica je sicer pokazala, da nekatere temeljne organizacije ne sodijo povsem v njen sestav, vendar so prednosti povezave očitne. TOZD Motomont in TOZD Ceport resda nimata veliko skupnega s to delovno organizacijo, saj se prva ukvarja predvsem z mehanskimi deli, druga pa s prevozi blaga; zato so prav ob javnih razpravah o osnutku zakona o združenem delu vznikle zamisli, da bi se povezali s sorodnimi organizacijami v regiji.

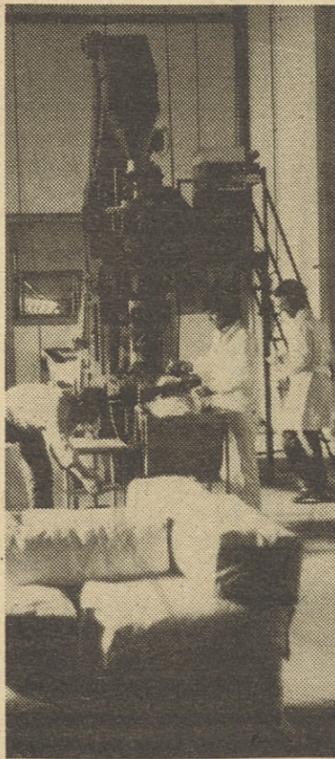
V novo sestavljeno organizacijo združenega dela naj bi se združile sedanje organizacije združenega dela Mlinotest in Fructal Alko iz Ajdovščine, Primorje in Pecivo iz Nove Gorice, Šampionka iz Renč, Kmetijski kombinat iz Šempetra, Zadruga klet Brda ter gostinske in trgovske delovne organizacije na tem območju. Ob tem je treba poudariti, da krog še ni sklenjen, ker je v taki sestavljeni organizaciji prostora za vsakogar, ki bi z združevanjem sredstev in dela prispeval k razvoju regije in prispeval k hitrejšemu napredku vse družbe.

Predvideni so tudi nosilci po-

sameznih dejavnosti. V proizvodnji sadja in zelenjave naj bi obdržal vodilno mesto Fructal Alko, v predelavi žitaric Mlinotest, primarno kmetijsko proizvodnjo in predelavo grozdja naj bi usmerjala Kmetijski kombinat Vipava in Zadruga klet Brda, nosilec trgovske dejavnosti naj bi bilo Primorje, njena temeljna organizacija Živino-promet pa naj poskrbela za povečanje živinoreje in za predelavo mesa.

Hkrati pa se zastavlja vprašanje, ali ne bi kazalo izločiti iz sedanjih organizacij združenega dela njihove transportne službe ter jih kot temeljno organizacijo organizirati posebej ali pa naj bi se priključile k sedanjim avtoprevoznim podjetjem – novogoriškemu Avtoprometu ali tolminskemu Avtoprometu. Možnosti povezovanja torej še niso vse izčrpane, česar se zavedajo tudi v delovnih kolektivih. Čeprav je od začetnih zamisli minilo že precej časa, ne bo odveč še nekaj mesecev, ko naj bi temeljito proučili vse možnosti povezovanja in slišali predvsem od delovnih ljudi, kako si zamišljajo svojo prihodnost v tej delovni organizaciji, ki bo vsekakor pomenila za severno Primorsko dovolj močan ekonomski organizem, da bo uspešno nastopal tudi zunaj regije.

MAKS HOŽIČ

Kombinat Mlinotest, ki naj bi v novi sestavljeni organizaciji združenega dela severnoprimorske regije še vedno obdržal vodilno vlogo predelovalca žitaric in proizvodnje pekovskih izdelkov, se vse bolj modernizira. V zadnjem času je zgradil sodobne proizvodne naprave za proizvodnjo testenine, v kratkem pa bodo predali namenu nov 12-tisoč-tonski silos za pšenico ter nove mline za žitarice in koruzo.

DOBRA DELA JOŽKA KOPRIVE

Solidarnostna pomoč ostarelim

(Jožek sklene, da bo koristil ljudem)

Teta Liza, ki si bo v kratkem nadela svoj osmi križ in uživa družinsko pokojnino po pokojnem stricu Jožetu, je marca letos, na tisti zapozneli pomladanski poledici, padla in si zvila nogo.

Teden dni kasneje je njen sosed, upokojenec Jožek Kopriva, ki je v enem in istem podjetju zdržal štirideset let, zdaj pa v njem honorarno dela kot vratar, sprožil njeno vprašanje na sestanku hišnega sveta.

Pod točko razno je dejal:

„Pozivam vse stanovalce naše hiše, naj priskočijo na pomoč teti Lizi, ki sama, z nogo v mavcu, ne more obdelati svojega vrta. Predlagam, da „preštihamo njeno“ gredo z udarniškim delom.“

In zgodilo se je, kar se bo takih primerih rado zgodi: vsi prebivalci hiše na Delavski cesti 13 so Jožkovo zamisel načelno podprli, vendar nihče ni imel „časa“, da bi obdelal tetino gredo.

Pa je Jožek, star in bétežen, sam prijel za lopato in ko je obrnil prvo vrsto zemlje na vrtu tete Lize, je tolikanj pihal in sopihal, da se druge vrste sploh ni več lotil.

Ko je potlej počival na klopici v zapuščenem vrtu, je ob pogledu na kriminalno stran Dela, našel rešitev.

Na tisti strani so namreč novinarji pisali o kraji družbenega premoženja. Med drugimi je bilo povedano, da si je računovođa Ivan Gornik iz podjetja, v katerem honorarno dela Jožek Kopriva, prisvojil petin-

dvajset milijonov družbenega denarja, „in to“, kot je bilo napisano, „pri zadnjem izplačilu osebnih dohodkov; preprosto si je prilastil vso plačo delavcev TOZD Opreme v SOZD Kovina na Delavski cesti 16. Ob aretaciji pa so organi notranje uprave našli pri njem le tristo starih dinarjev.“ „Kje je ukradeni denar?“ – je v naslovu spraševal pisec članka.

Nekaj minut kasneje je Jožek v javni telefonski govorilnici skozi robec, ki ga je dal na slušalko, sporočil organom za notranje zadeve:

„Ivan Gornik je ukradeni denar zakopal na vrtu tete Lize.“

Pa sta se isti dan pod večer pripeljala v službenem avtomobilu na tetino gredo dva miličnika in sta jo prekopala vzdolž in počež.

In ko je Jožek Kopriva s prikrajka opazoval to njuno početje, se mu je milo strilo ob spoznanju, kako malo je potrebno za učinkovito pomoč sočloveku, ki se je znašel v stiski.

Ob misli na radost tete Lize, ki bo naslednjega dne našla svoj vrt „preštihan“, je tistega večera zlezal v posteljo k svoji Neži. Takrat je sklenil, da bo še delal takšna in podobna dobra dela. In je zaspal; pa se je še med spanjem smehljajal.

JANEZ VOLJČ

(O prihodnjih dobrih delih Jožka Koprive bomo na straneh našega lista še pisali).

ETA CERKNO

Za socialno in ekonomsko preobrazbo

Cerkno, znano partizansko prestolnico severne Primorske, ki je bila med vojno tolikokrat bombardirana, da je na koncu ostala le še slaba četrtnina hiš, najbolj poznano po bolnišnici Ranji, po osnovni šoli – spomeniku NOB in številnih drugih partizanskih obeležjih. V Cerknem pa ljudje dihaajo in živijo za to, kar so že v začetku revolucije zasnovali v delavnicah IX. korpusa. Za svojo tovarno, za ETO, ki bo v nedeljo slavila. Iz nje črpajo življenjski sok v športnih društvih, v godbi na pihala, v pevskem zboru, dramskem društvu, gasilski, planinski in v lovski organizaciji, v turističnem društvu in v lokalni radijski postaji, z njeno pomočjo je kraj popolnoma spremenil svojo podobo. Nova stanovanjska naselja, šola, vrtec, zdravstveni dom, poslovne zgradbe, komunalne naprave, vse to so z veliko dobre volje ustvarili skromni delavci in kmetje v povojnih letih. V več sto prejšnjih letih, ko je moralo tlačaniti številnim gospodarjem, Cerkljansko ni doseglo tolikšne socialne in ekonomske preobrazbe, kot jo je v teh minulih tridesetih letih.

V Cerknem je živelo ob popisu prebivalcev 1971. leta 1225 ljudi. ETA zaposluje 1281 delavcev. V službo se vozijo z delavskimi avtobusi ljudje iz okoliških vasi. Iz Idrije in iz škofjeleške ter tolminske občine. Letos bodo ustvarili za 440 milijonov dinarjev celotnega dohodka, dobro četrtnino izdelkov bodo prodali na tuje, predvsem na konvertibilno tržišče. Organizirani so v šestih temeljnih organizacijah združenega dela in v delovni skupnosti skupnih služb. Proizvajajo grelne plošče za električne štedilnike, cevne grelce za boilerje, pralne stroje, pečice in druge gospodinjstvene aparate, termoregulacijske elemente in signalne naprave. Skupaj s sedmimi drugimi delovnimi organizacijami so povezani v SOZD TEGO. Tovarne elementov, gospodinjstvenih aparatov in opreme, ki z 20-odstotno realizacijo slovenske elektrovinske industrije stoji ob rami Iskri in Gorenju. S svojim tesnim, dolgoročnim in uspešnim poslovnotehničnim sodelovanjem z zahodnonemško tvrdko E. G. O., ki je vodilni tovrstni proizvajalec v svetu, je ETA dosegla zavidljiv napredek.

„Proizvodnja bele tehnike je zaščitena z ugodnimi uvoznimi carinami,“ nam je pripovedoval glavni direktor tovarne Rafael Mavri. „Toda finalisti imajo že dve leti zamrznjene cene svojih izdelkov. To pa tudi nam, proizvajalcem sestavnih delov, ne dovoljuje skoraj nikakršnega spreminjanja cen. Reprodukcijski material pa se je podražil, življenjski stroški so narasli. Celotna panoga je tako letos zašla v izredno hude težave. Več tovarn posluje na meji rentabilnosti,

nekateri tudi z izgubo. Vse to je posledica dejstva, da se v preteklosti pri načrtovanju zmogljivosti proizvajalci nismo uspešno dogovarjali, da nas je danes preveč, da imamo nizko stopnjo produktivnosti in da smo slabo organizirani,“ pravi direktor Mavri.

Letošnje leto bo za tovarno ETA težavno. Ostanek dohodka bo manjši od načrtovanega. V nekaterih TOZD bodo imeli težave. Vendar večjih pretresov ne pričakujejo. Rešujeta jih vztrajanje pri visoki kvaliteti in dolgoročna usmeritev v izvoz.

„Poznamo samo eno vrsto proizvodnje, enaki izdelki prihajajo s tekočega traku za domačega in za tujega kupca,“ pravi inž. Franko Podobnik, direktor največje temeljne organizacije – TOZD Plošča. „Kupcem nudimo dveletno garancijo, kontrola v proizvodnji je popolna, reklamacije za naše izdelke znašajo v porečju 0,7%! Proizvodnja izdelkov takšne kvalitete je seveda dražja, povzroča večje stroške v kontroli in drugje. Vendar nikoli ne popuščamo pri kvaliteti, pogovarjamo se le o zmanjševanju stroškov, izboljšanju produktivnosti, boljši organizaciji. Zato stroški servisov, ki jih imajo finalisti, zaradi nas niso veliki. V načrtu imamo nov tehnološki prostopek, ki bo v proizvodnji grelnih plošč povzročil novo revolucijo. Število delavcev na tekočih trakovih se bo zmanjšalo za polovico. Zanje bo treba najti novo zaposlitev, kar ne bo lahka naloga, vendar jo bomo izpolnili. Doslej smo veliko vlagali v stavbe, zdaj moramo nekoliko več v stroje,“ je dodal inženir Podobnik.

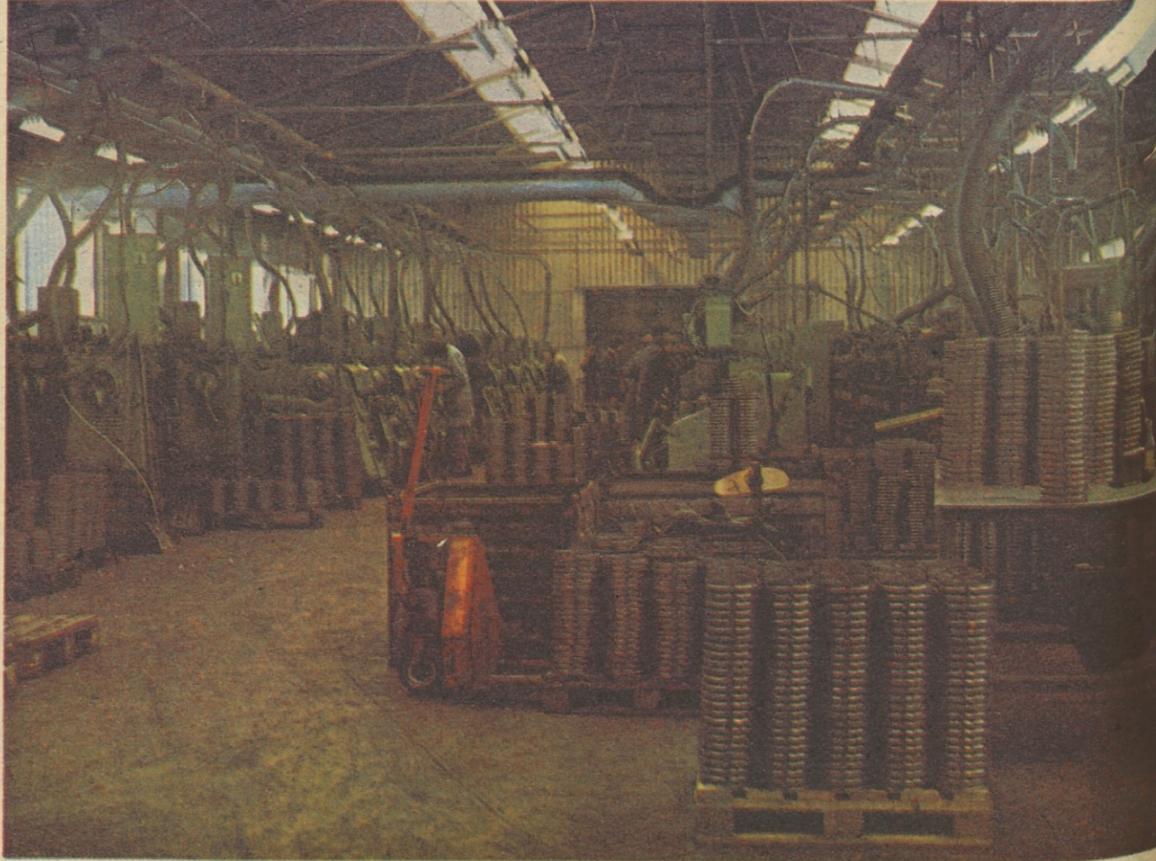
Zastoje pri prodaji na domačem trgu nadomeščajo s povečanim izvozom. Že tolikokrat poudarjena kvaliteta jim to omogoča. Njihove plošče, grelci in termostati so vgrajeni v gospodinjstvene aparate vseh svetovno znanih tovarn. S prodajo na tuje dosežajo pri ploščah tudi 20% višje cene v konvertibilni valuti kot doma. Izvoz bo zato letos za 30% večji od lanskega. Vse pogodbe do konca leta so podpisane.

Sedanji proizvodni program tovarne ETA nudi še široke možnosti razvoja. Energetska kriza, varstvo okolja in drugi momenti zahtevajo od strokovnjakov stalno izpopolnjevanje in iskanje novih možnosti za avtomatizacijo proizvodov ter za racionalizacijo proizvodnje. Pri tem niso sami. Sodelujejo z instituti in z univerzo doma in v tujini. Imajo pa tudi vsak dan več domačih kadrov. Kar 156 rednih študentov na poklicnih, srednjih, višjih in visokih šolah pa še srednja tehniška in poklicna šola, organizirani v tovarni za delavce, ki so že zaposleni, zagotavlja lepo perspektivo. Zato je razumljivo, da kolektiv sprejema predvsem svoje študente. Od drugih de-

lavcev jih je v zadnjem času nekaj prišlo mednje še iz Iskre iz Sp. Idrije ter iz idrijskega rudnika živega srebra. Občinsko gospodarstvo je namreč v težavah.

ETA ni kolektiv, kjer bi bilo vse v najlepšem redu. Čeprav je skoraj vsak drugi delavec vključen v organe samoupravljanja in družbenopolitičnih organizacij, se pritožujejo, da delegatski sistem še ni v celoti zaživel. Mladinci tamajo, več kot pol jih je v tovarni in poprečna starost delavcev znaša 31 let, ker ne morejo najti prostora, kjer bi se shajali.

Čeprav kolektiv dobro čuti izboljšanje družbenega standarda, si mora na ta račun vedno znova odtegovati od osebnih dohodkov. Pa vendar, ob vseh težavah ostaja kolektiv enoten, trdno odločen nadaljevati pot napredka. V nedeljo, 18. julija, se bodo spet vsi zbrali na Črnem vrhu nad Cerknem, ki so ga že izbrali za osnovo bodočemu turističnemu razvoju. Proslavili bodo praznik stajanja slovenskega naroda, ki so ga s sklepom delavskega sveta proglasili tudi za svoj

V zadnjih štirih letih so v ETI Cerkno zgradili nove obrate za livarno, obdelovalnico, proizvodnjo grelnih plošč in cevnih grelcev. Na sliki: struženje plošč v novi obdelovalnici

DE

Delavska enotnost, glasilo Zveze sindikatov Slovenije. Izdaja ČZP Delavska enotnost. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. leta. List urejajo: ANDREJ AGNČIČ, VOJKO ČERNELČ (glavni urednik in direktor), SONJA GAŠPERŠIČ, MILAN GOVEKAR, MARJAN HORVAT, RAFAEL LINDIČ (tehnični ured-

nik), BORIS RUGELJ, BOJAN SAMARIN (odgovorni urednik), JANEZ SEVER, IGO TRATNIK, ANDREJ ULAGA, IVO VIRNIK in JANEZ VOLJČ. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinska ulica 4, poštni predal 313/VI; naročniški oddelček tel.: 310-033, int. 278; uredništvo, tel.: 316-672, 323-554, 316-695 in 310-033;

komerciala: Ljubljana, Tavčarjeva 5, tel.: 312-691. Račun pri SDK Ljubljana, št. 50100-601-11807, devizni račun pri Ljubljanski banki št. 501-620-7-121100. Posamezna številka stane 3,00 din, letna naročnina je 150,00 din. Rokopisov ne vračamo. Poština plačana v gotovini. Tisk »Ljudska pravica«, Ljubljana.